

**PROJEKTAS „PROFESIJOS MOKYTOJŲ IR DĖSTYTOJŲ TECHNOLOGINIŲ
KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO SISTEMOS SUKŪRIMAS IR ĮDIEGIMAS“
(NR. VP1 – 2.2 – ŠMM-02-V-02-001)**

**ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGINIŲ KOMPETENCIJŲ
TOBULINIMO PROGRAMOS
MOKYMO MEDŽIAGA**

Mokymo medžiagos rengėjai:

Gerda Švabienė

UAB „Baltasis pegasas“, direktorė

Ieva Anužienė

VšĮ Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras,
vyresnioji profesijos mokytoja

TURINYS

Modulis B.13.1. ŽIRGININKYSTĖS VERSLO ORGANIZAVIMAS

1 mokymo elementas. ŽIRGININKYSTĖS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS UAB „HORSE MARKET“

- 1.1. Įmonės interneto svetainėje skelbiama medžiaga5
1.2. www.horsemarket.lt.....7

2 mokymo elementas. ŽIRGININKYSTĖS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS UAB „KASANDROS GRUPĖ“

- 2.1. Įmonėje teikiamų paslaugų aprašas8
2.2. Elgesio žirgyne taisyklės, informacinė - reklaminė medžiaga.....10

3 mokymo elementas. ŽIRGININKYSTĖS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS VŠĮ VISUOMENĖS HARMONIZAVIMO PARKE

- 3.1. Įmonės paslaugų aprašas.....12
3.2. Įmonės interneto svetainėje skelbiama medžiaga.....13
3.3. www.harmonypark.lt.....14

4 mokymo elementas. MOKYTOJO ATASKAITA

- 4.1. Ataskaitos reikalavimai ir vertinimo kriterijai.....16

Modulis B.13.2. ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGIJŲ NAUJOVĖS IR PLĖTROS TENDENCIJOS

1 mokymo elementas. ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGIJŲ NAUJOVIŲ APŽVALGA

- 1.1. Paskaitos apie naujas žirgininkystės technologijas konspektas.....18
1.2. Žirgo treniravimo metodikų taikymo vaizdo įrašai.....23
1.3. Žirgininkystės įrankių ir įrengimų katalogų kopija.....29

2 mokymo elementas. ŽIRGININKYSTĖS PASLAUGŲ PLĖTRA

- 2.1. Paskaitos apie žirgininkystės paslaugų plėtrą konspektas.....40

3 mokymo elementas. MOKYTOJO PROJEKTAS „ĮGYTŲ ŽINIŲ PRITAIKYMAS PROFESINIO RENGIMO PROCESĖ“

- 3.1. Projekto reikalavimai ir vertinimo kriterijai.....43

Modulis S.13.1. ŽIRGO KAILIO KIRPIMAS ŽIEMOS SEZONU

1 mokymo elementas. ŽIRGO KAILIO KIRPIMO ORGANIZAVIMAS

- 1.1. Žirgo kailio kirpimo technologinė kortelė.....46
1.2. Įrangos, įrankių katalogai.....47
1.3. Žirgo kirpimo darbo saugos instrukcija.....48
1.3. Nuoroda į kirpimo įrangos katalogą.....48

2 mokymo elementas. ŽIRGO PARUOŠIMAS KIRPIMUI

2.1. Elgesio su žirgu esant išoriniams dirgikliams metodika remiantis Goodnight J.

„Psychology and language of horse”.....49

3 mokymo elementas. ŽIRGO KAILIO PARUOŠIMAS KIRPIMUI

3.1. Žirgo kailio kosmetikos priemonių aprašymai, žirgo maudymo instrukcija,

nuorodos į kosmetikos katalogus.....52

4 mokymo elementas. ŽIRGO KAILIO KIRPIMAS

4.1. Darbų saugos instrukcija naudojant elektrinius prietaisus.....57

4.2. Žirgo kirpimo stilių aprašas.....58

4.2. Žirgo kirpimo instrukcija, vaizdo medžiaga.....61

5 mokymo elementas. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS

5.1. Savarankiškos užduoties variantų aprašymas ir vertinimo kriterijai.....62

Modulis S.13.2. ŽIRGO PRIEŽIŪRA ŠALTUOJU METŲ PERIODU

1 mokymo elementas. ŽIRGO PRIEŽIŪROS ŠALTUOJU METŲ LAIKU TECHNOLOGINĖS PROCEDŪROS, REIKALINGA ĮRANGA IR MEDŽIAGOS

1.1. Kosmetikos specifikacijos.....63

1.2. Kosmetikos, įrankių ir įrengimų katalogų kopija.....66

1.3. Žurnalų kopijos.....72

1.4. Nuotraukos.....72

1.5. Vaizdo įrašai.....74

2 mokymo elementas. ARKLIDŽIŲ ĮRENGIMAS IR PRIEŽIŪRA ŠALTUOJU METŲ PERIODU

2.1. Rekomendacija arklidžių įrengimui ir jų priežiūrai šaltuoju metų periodu

(vaizdinė medžiaga).....75

3 mokymo elementas. ŽIRGŲ LIGŲ PREVENCIJA ŠALTUOJU METŲ PERIODU

3.1. Rekomendacijos žirgų ligų prevencijai šaltuoju metų periodu.....75

4 mokymo elementas. ŽIRGO MITYBOS RACIONO SUDARYMAS ŠALTUOJU METŲ LAIKOTARPIU

4.1. Žirgo mitybos raciono sudarymo šaltuoju metų periodu metodinės rekomendacijos,

raciono apskaičiavimo lentelės.....80

4.2. Vitaminų ir mineralinių medžiagų kiekio rekomendacijos žirgui šaltuoju metų laiku.....82

5 mokymo elementas. ŽIRGO MAUDYMO ŠALTUOJU METŲ PERIODU TECHNOLOGIJA

5.1. Darbų saugos instrukcija maudant žirgą.....83

ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGINIŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO PROGRAMA

5.2. Žirgo maudymo šaltuoju metų periodu rekomendacijos.....	84
5.3. Kosmetika ir jos specifikacijos.....	84
6 mokymo elementas. ŽIRGŲ SOLIARIUMO NAUDOJIMO TECHNOLOGIJA	
6.1. Darbų saugos instrukcija dirbant su elektriniais prietaisais.....	88
6.2. Soliariumo įrangos specifikacija ir naudojimo instrukcija.....	89
7 mokymo elementas. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS	
7.1. Savarankiškos užduoties variantų aprašymas ir vertinimo kriterijai.....	92
Modulis S.13.3. ŽIRGO TRENIRAVIMAS ŽINGSNIUOTI VAIKŠTYNĖJE	
1 mokymo elementas. ŽIRGO TRENIRAVIMO VAIKŠTYNĖJE ORGANIZAVIMAS	
1.1. Inovatyvių žirgo treniravimo metodų aprašas.....	93
1.2. Žirgo treniravimo vaikštynėje instrukcija.....	94
1.3. Nuoroda į žirgų vaikštynės įrangos katalogą.....	95
2 mokymo elementas. ŽIRGO FIZINIO KRŪVIO PASKIRSTYMAS TRENIRUOJANT VAIKŠTYNĖJE	
2.1. Žirgo fizinio krūvio paskirstymo treniruoiant vaikštynėje metodinės rekomendacijos.....	97
3 mokymo elementas. ŽIRGO PARUOŠIMAS TRENIRAVIMUI VAIKŠTYNĖJE	
3.1. Elgesio su žirgu esant išoriniams dirgikliams metodika remiantis Goodnight J. „Psychology and language of horse”.....	98
4 elementas. ŽIRGO TRENIRAVIMAS VAIKŠTYNĖJE	
4.1. Darbų saugos instrukcija darbo su žirgu vaikštynėje metu.....	101
4.2. Žirgų vaikštynės įrangos specifikacija ir naudojimo instrukcija.....	101
4.3. Vaizdo įrašai.....	101
5 mokymo elementas. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS	
5.1. Savarankiškos užduoties variantų aprašymas ir vertinimo kriterijai.....	102
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	103

MODULIS B.13.1. ŽIRGININKYSTĖS VERSLO ORGANIZAVIMAS

1 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGININKYSTĖS PASLAUGŲ ORGANIZAVIMAS UAB „HORSE MARKET“

1.1. ĮMONĖS INTERNETO SVETAINĖJE SKELBIAMA MEDŽIAGA

UAB „Horsemarket“ jojimo paslaugų centras – puiki vieta mėgstantiems žirgus, gamtą ir geras emocijas. Mūsų klientai – Jūs ir Jūsų žirgas – čia visada laukiami!

Paslaugos privatiems žirgams:

- Žirgų priežiūra ir treniravimas
- Žirgų pirkimas, pardavimas
- Dalyvavimas varžybose

Laisvalaikio praleidimui:

- Individualios ir grupinės jojimo pamokos
- Pažintinės išvykos raitomis individualiai suderintu maršrutu
- Salės nuoma gimtadienių ir kitoms šventėms
- Konferencijos (iki 20 žmonių) netradicinėje aplinkoje
- Pikniko vietos nuoma

Kitos paslaugos:

- Varžybų organizavimas, prekyba visu inventoriumi, reikalingu varžybų organizavimui
- Konkūrų dizainas. Maršrutų sudarymas įvairaus lygio varžyboms, įskaitant ir tarptautines
- Tarpininkavimas prekiaujant įvairiais žirgams skirtais gaminiais
- Jums pageidaujant, padėsime surasti ir įsigyti / parduoti / mainyti sportinį arba turizmui skirtą žirgą, kurį treniruosime ir paruošime varžyboms arba maloniam pasijodinėjimui.

ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGINIŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO PROGRAMA

UAB „Horsemarket“ kolektyvas:

Laimondas Skėrys

Direktorius

Rūta Venckutė

Pardavimų vadybininkė

Daiva Gudžiūnaitė

Išjodinėjimo trenerė

Daiva Čelkūnienė

Išjodinėjimo trenerė

Žydrūnas Garbenis

Konkūrų treneris

1.2. www.horsemarket.lt

Prekyba žirgais

[HorseMarket žirgai](#)

[Lankytojų skelbimai](#)

[Norintiems parduoti žirgą](#)

Jojimo paslaugos

[Apie jojimo paslaugas](#)

[Mūsų kolektyvas](#)

[Jojimo įkainiai](#)

[Jojimo abonementai](#)

[Karietos nuoma](#)

[Darbo laikas](#)

Jojimo inventorius

[Jojimo sporto prekės](#)

[Partneriai](#)

"Böckmann" produkcija

Kitos prekės ir paslaugos

[Automatinės žirgų vaikštyklės](#)

[Sporthaus verden produkcija](#)

[Sunkvežimiai žirgams pervežti](#)

[Soliariumai žirgams](#)

[Jojimo aikštės ir spec. dangos](#)

[Aikščių priežiūros įranga](#)

**2 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGININKYSTĖS PASLAUGŲ
ORGANIZAVIMAS UAB “KASANDROS GRUPĖ”**

2.1. ĮMONĖJE TEIKIAMŲ PASLAUGŲ APRAŠAS

UAB „Kasandros grupė“ buvo įkurta 1999 metais ir specializavosi horizontalaus kelių ženklinimo srityje. 2009 metais įmonė pradėjo veiklą ir žirgininkystės srityje – ristūnų veislės žirgų auginimas ir populiarinimas Lietuvoje. Tais pačiais metais buvo įkurta Lietuvos ristūnų sporto sąjunga. Prezidento pareigos patikėtos Lietuvos ristūnų sporto asociacijos tarybos pirmininkui, UAB “Kasandros grupė” savininkui Arūnui Cicėnui. Pasak A.Cicėno, labai svarbus mūsų žirgininkystės propagavimas už Lietuvos ribų. Kadangi Lietuvos ristūnų sporto asociacija yra pasirinkusi propaguoti prancūzų ir Orlovo ristūnų veisles, tad mūsų veiklos ratas siektų Lenkiją, Čekiją, Vokietiją, Prancūziją, Ispaniją, Italiją ir, aišku, Rusiją, Baltarusiją bei Ukrainą. Tuo tarpu Respublikinės lenktyninės žirgų lygos propaguojami Amerikos ristūnai galėtų garbingai atstovauti Lietuvai visame Skandinavijos regione ir kai kuriose vidurio Europos šalyse. Akivaizdu, kad veiklos galimybės tikrai didelės ir neribotos.

Lietuvos ristūnų sporto sąjunga, tapusi visateise UET nare, galėtų žengti koją kojom su visais Europos pasiekimais, mūsų žirgų sporto meistrams būtų pasiekama bet kuri metodinė ir technologinė bei techninė parama ir pagalba. Savo ruožtu ir sąjungos viduje būtų galima tobulėti: sekti geriausius veislininkystės pasiekimus, nedelsiant juos panaudoti ir pritaikyti tobulinant Lietuvoje formuojamas ristūnų motinines bandas.

Tuo tikslu UAB “Kasandros grupė” Prieš kelerius metus išsinuomojo Rašės hipodromą iš Utenos rajono savivaldybės. Sutartyje įrašyta svarbiausia sąlyga – rekonstruoti hipodromą bei žirgyno patalpas pagal tarptautinius standartus ir organizuoti žirginio sporto turnyrus.

2010 m. liepos 28 d. UAB „Kasandros grupė“, Lietuvos Respublikos Ūkio ministerija ir Viešojo įstaiga Lietuvos verslo paramos agentūra pasirašė projekto „Utenos Rašės hipodromo infrastruktūros plėtra ir pritaikymas turizmo reikmėms, santrumpa – (Rašės hipodromo plėtra)“, projekto kodas Nr. VP3-1.3-ŪM-06-K-02-76 finansavimo ir administravimo sutartį Nr. S-VP3-1.3-ŪM-06-K-02-76.(1 paveikslas).

1pav. Bendras hipodromo planas (kompiuterinė vizualizacija)

2.2. ELGESIO ŽIRGYNE TAISYKLĖS, INFORMACINĖ – REKLAMINĖ MEDŽIAGA

Veislynuose taikomos griežtesnės elgesio taisyklės nei įprastuose žirgynuose. Keletas išskirtinių punktų:

1. Veisliniai eržilai, kumelės su kumeliukais, prieauglis ir intensyviai sportuojantys žirgai laikomi skirtingose arklidėse.
2. Sportuojantiems žirgams taikomas griežtas darbo ir poilsio režimas.
3. Žirgų poilsio metu draudžiama vaikščioti po arklides, triukšmauti.
4. Pašarai žirgams dalijami visada tuo pačiu metu.
5. Po šėrimo žirgai į treniruotę gali būti paimami praėjus dviem valandoms.
6. Pas žirgus į gardą gali įeiti tik arklininkai ir žirgų treneriai.
7. Draudžiamas bet koks šiurkštus elgesys su jaunais žirgais (mušimas, gąsdinimas).
8. Su jaunais žirgais gali dirbti tik kvalifikuoti treneriai.

Informacija apie žirgyną :

Šiuo metu yra rekonstruoti bėgimo takai, žirgų treniruočių aikštelė, tribūnos, pertvarkytos žiūrovų tribūnos, arklidės (2 paveikslas), žirgyne pastatyti svečių namai.

2 pav. Žirgyne pastatytas arklidžių kompleksas

Atnaujintame komplekse auginami bei treniruojami Orlovo ir Prancūzų veislės ristūnai, kuriuos prižiūri kvalifikuoti žirgų specialistai ir treneriai Vytautas Dapkus ir Vita Lingytė. Treneriai jaunų žirgų treniravimui naudoja modernią įrangą: žirgų vaikštynę ir bėgimo takelį. Ši papildoma įranga palengvina trenerių darbą ir užtikrina jauno žirgo fizinį pasirengimą.

ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGINIŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO PROGRAMA

Taip pat Utenoje Lietuvos ristūnų sporto asociacija organizuoja seminarus ir praktinius mokymus apie ristūnų žigų auginimą ir treniravimą, kuriuos veda aukštos kvalifikacijos žirginio sporto specialistas ir treneris iš Prancūzijos.

**3 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGININKYSTĖS PASLAUGŲ
ORGANIZAVIMAS VŠĮ VISUOMENĖS HARMONIZAVIMO PARKE**

3.1. ĮMONĖS PASLAUGŲ APRAŠAS

Savo svečiams visus metus siūlome aristokratišką pramogą – jodinėjimą žirgais. Žirgas – grožį ir harmoniją įkūnijantis gyvūnas. Sakoma, jog žmogui būtina patirti draugystę su šiuo gyvūnu, įkvepiančiu drąsos, pasitikėjimo savimi ir savo artimu. Tad laukiame visų, norinčių draugauti su žirgais.

Parke įrengtas šildomas, tarptautinius standartus atitinkantis žirgų maniežas. Čia organizuojamos tarptautinės žirgų varžybos.

Mėgstate ekstremalų poilsį? Jodinėjimas žirgu miško takeliais – nepakartojamas malonumas. Tai drauge ir sportas, ir poilsis. Galėsite jodinėti nuostabiomis apylinkėmis, miško keliukais. Jus lydės patyręs treneris, kuris parodys gražiausias apylinkių vietas bei suteiks naudingų patarimų.

Nemokate jodinėti, bet apie tai svajojate? Siūlome jodinėjimo pamokas, tad galite drąsiai rinktis šį laisvalaikio leidimo būdą.

Turite savo žirgą? Puiku, mes galime jį prižiūrėti ir dresuoti.

3.2. ĮMONĖS INTERNETO SVETAINĖJE SKELBIAMA MEDŽIAGA

Žirgyno pramogos grupėms

„Žirgo šokis“ - dailiojo jojimo pasirodymas

Nustebinkite savo draugus ar kolegas nauju neįprastu ir unikaliu reginiu - dailiojo jojimo pasirodymu. Tai viena elegantiškiausių bei meniškiausių sporto šakų. Dailusis jojimas dažnai vadinamas „žirgų baletu“ ar „žirgo šokiu“. Žirgo ir raitelio duetas atlieka laisvąją programą pagal muziką, kurioje žirgas demonstruojamas trimis aliūrais: žingine, risčia ir šuoliais bei atlieka įvairius dailiojo jojimo elementus. Visas pasirodymas atrodo taip lyg žirgas pratimus atlieka savo noru, o ne atsakydamas į vos regimas raitelio komandas. Tai – tarsi žirgo šokis pagal muziką...

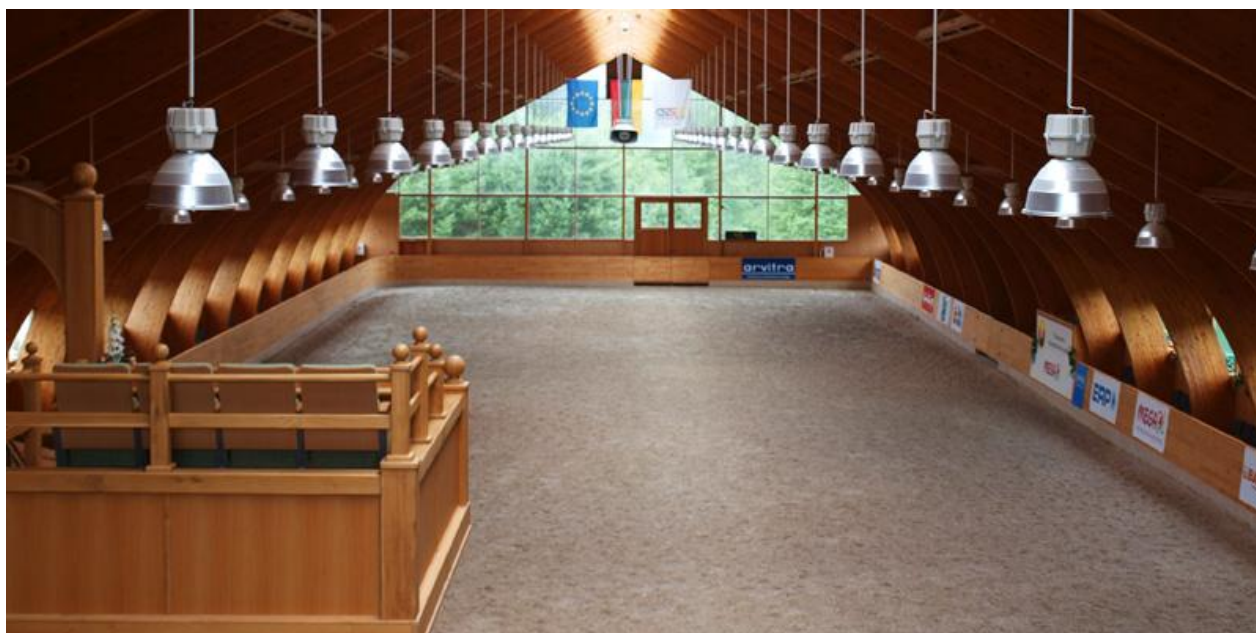
Gimtadienio šventė kartu su žirgais!

Kviečiame organizuoti vaikų gimtadienio šventę Visuomenės harmonizavimo parko žirgyno aplinkoje. Šventės dalyviai galės bendrauti su žirgais, pajodinėti, nusifotografuoti. Jojimo instruktorius plačiau papasakos apie žirgus, duos naudingų patarimų kaip tvirtiau sėdėti balne. Šventė bus įdomi tiek pažintimi su žirgais, tiek kupina įspūdžių ir suteikianti gerų emocijų vaikams ir jų tėveliams. Šventę dar ilgai primins neblėstančios akimirkos bei nuotraukos, kurias galėsite įamžinti šventės metu. Šiltuoju metų laiku galima švęsti parko išpuoselėtoje gamtoje. Šaltuoju laikotarpiu veikia šildomas jojimo maniežas. Jums pageidaujant - viešbučio „Simboly“ restoranas gali paruošti vaišes šventiniam stalui.

Paslaugos turintiems savo žirgus

Žirgo priežiūra : gardas, kraikas, gardo tvarkymas, pašarai, šėrimas, jojimo aikštės, levados. Sportinio žirgo dresavimas.

3.3. www.harmonypark.lt

Jojimo paslaugų kainynas

Paslauga	Trukmė	Kaina suaugusiems	Kaina vaikams
1 pamoka	30 min.	50 Lt / 15 €	40 Lt / 12 €
Abonementas pradedantiesiems (10 užsiėmimų)	30 min.	400 Lt / 120 €	320 Lt / 100 €
Abonementas jojantiems savarankiškai (10 užsiėmimų)	45 min.	400 Lt / 120 €	350 Lt / 110 €
Savarankiškas jojimas	45 min.	50 Lt / 15 €	50 Lt / 15 €
Jojimas gamtoje su treneriu (tik šeštadieniais)	90 min.	100 Lt / 30 €	80 Lt / 25 €

Žirgyno pramogos grupėms

„Žirgo šokis“ - dailiojo jojimo pasirodymas

Parodomoji programa „Žirgo šokis“ (10 min.) + jodinėjimo pramogos

Paslauga	Trukmė	Kaina, Lt
20 žm. (1 treneris, 1 žirgas)	1 val.	400 Lt
30 žm. (2 treneriai, 2 žirgai)	1,5 val.	550 Lt
40 žm. (2 treneriai, 2 žirgai)	2 val.	650 Lt

Gimtadienio šventė kartu su žirgais!

Paslauga	Trukmė	Kaina, Lt
iki 10 žm. (1 treneris, 1 žirgas)	1 val., + 1 val. skirta vaišėms*	430 Lt
iki 20 žm. (2 treneriai, 2 žirgai)	2 val., + 1 val. skirta vaišėms*	550 Lt

* Gimtadienį švęsti galite su savo vaišėmis arba užsisakyti iš „Simboly“ restorano.

Būtina išankstinė registracija telefonu +370 615 05 188, +370 319 60 322, +370 650 98012 arba el. paštu info@harmonypark.lt

Paslaugos turintiems nuosavus žirgus

Paslauga	Kaina
Žirgo priežiūra: gardas, kraikas, gardo tvarkymas, pašarai, žirgo šėrimas, lauko levados, dresavimo aikštelės	nuo 725 Lt iki 1200 Lt / nuo 210 € iki 350 € mėn.
Sportinio žirgo dresavimas	400 Lt / 120 € mėn.

Už veterinaro ir kalvio paslaugas kiekvienas savininkas moka individualiai.

4 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO ATASKAITA

4.1. ATASKAITOS REIKALAVIMAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

Ši savarankiško darbo užduotis padės Jums struktūruotai rinkti informaciją apie žirgininkystės paslaugų organizavimą lankytuose žirgynuose, nepamiršti svarbių temų, kurias turėtumėte aptarti lankant žirgynus, prisiminti tam tikrus pavyzdžius, kuriuos bus galima aptarti su kolegomis, panaudoti profesiniame mokyme. Informacija bus svarbi pildant mokytojo ataskaitą. Mokytojo ataskaitoje turėtų būti aprašomi tik svarbūs ir aktualūs aspektai.

Ataskaitos forma:

Lentelė Nr.1

Klausimai	UAB “Horsemarket”	UAB “Kasandros grupė”	VŠĮ Visuomenės harmonizavimo parkas
1. Apibūdinkite lankytų žirgynų teikiamų žirgininkystės paslaugų organizavimą. Aprašykite kiekvienos įmonės išskirtinę paslaugą.			
2. Kaip žirgynuose užtikrinama paslaugų kokybė? Aprašyti, kokius įmonė naudoja kokybės valdymo procesus.			
3. Išvardinkite, kokią technologinę įrangą ir įrankius naudoja žirgynuose?			
4. Kokius kvalifikaciniai reikalavimai keliami darbuotojams, atliekantiems žirgo treniravimo vaikštyneje ir žirgų soliariumo technologines operacijas?			
5. Pažangi patirtis, naujovės, perspektyvos. Aprašyti tik svarbius ir įsimintinus, profesinio mokymo sistemai aktualius aspektus.			

Kuo konkrečiai mokymasis Jums buvo naudingas:

Profesijos mokytojas:

Data, parašas

Vertinimo kriterijai:

1. Įvardinta išskirtinė įmonės teikiama žirgininkystės paslauga.
2. Aprašyti žirgynuose naudojami kokybės valdymo procesai.
3. Išvardinta žirgynuose naudojama technologinė įranga ir įrankiai.
4. Įvardinti žirgo treniravimo vaikštyneje ir žirgų soliariumo technologines operacijas atliekančių darbuotojų kvalifikaciniai reikalavimai.
5. Atskleisti profesinio mokymo sistemai svarbūs, aktualūs aspektai.
6. Ataskaitoje informacija pateikta glaustai, struktūruotai, reflektuoja vizite įgytą patirtį.

**MODULIS B.13.2. ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGIJŲ NAUJOVĖS IR
PLĖTROS TENDENCIJOS**

**1 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGIJŲ NAUJOVIŲ
APŽVALGA**

**1.1. PASKAITOS APIE NAUJAS ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGIJAS
KONSPEKTAS**

Plečiantis žirgininkystės paslaugų asortimentui, verslininkai, užsiimantys žirgininkyste, privalo sekti užsienyje atsirandančias ir naudojamas naujas žirgininkystės technologijas. Augant susidomėjimui žirgų sportu, daugėja ir įmonių, užsiimančių žirgininkyste, skaičius, vis daugiau į ją investuoja privatūs augintojai. Todėl didėja konkurencija tarp žirgininkystės paslaugas teikiančių įmonių. Norint pritraukti kuo daugiau klientų, teikiamos paslaugos turi būti ne tik profesionalios, bet ir inovatyvios. Aišku, ne visas naujas žirgininkystės technologijas gali įpirkti Lietuvos žirgininkai, tačiau keleriuose žirgynuose naujos technologijos jau taikomos. Naujos žirgininkystės paslaugų technologijos:

Žirgų soliariumas

Žirgų soliariumas yra kelių didelių raudonųjų žibintų, skleidžiančių Infra-Red (IR) spindulius, sistema. IR yra spinduliuotės šilumos forma, neturi būti painiojama su ultravioletiniais (UV) spinduliais, kurie veikia kaip dirbtinės saulės šviesos šaltinis žirgams nuolatinei laikomiesiems arklidėse.

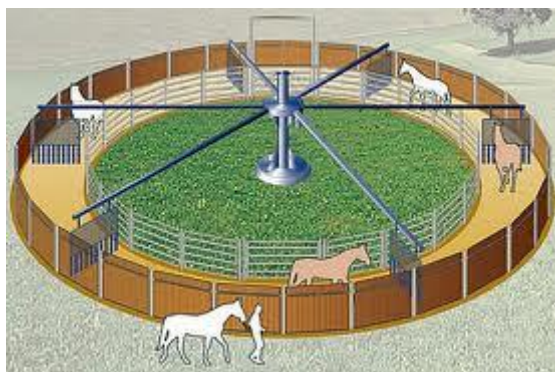

3pav. Žirgų soliariumas

Šiluma iš infraraudonųjų spindulių šviesos prasiskverbia į odą ir šildo pagrindinius žirgo raumenų audinius. Procedūra skatina kraujotaką, pagerina kraujos apytaką, didina raumenų elastingumą ir sumažina sužalojimų grėsmę. Kaip terapija, ji padeda sumažinti nugaros skausmus, sąnarių sąstingį, raumenų nuovargį ir / ar raumenų spazmus. Soliariumai taip pat dažnai naudojami siekiant greitai ir efektyviai išdžiovinti žirgą po maudymo ar vandens terapijos.

Žirgų vaikštynė

Automatinės žirgų vaikštynės teigiamai veikia žirgų sveikatą, bei teikia patogumo darbe su jais. Dažnai pasitaiko jog žirgynai neturi pakankamai erdvės įrengti žirgų ganyklas kur jie galėtų laisvai mankštintis. Kita vertus, net ir esant galimybei žirgą laikyti ganykloje neįmanoma užtikrinti, kad būdamas joje, žirgas intensyviai žingsniuotų. Fizinio krūvio intensyvumo trūkumas ir paskatino žirgų augintojus ieškoti alternatyvos, kuri užtikrintų žirgo judėjimą be raitelio intervencijos. Žirgui neužtenka judėti valandą ar dvi per dieną, o būtent tiek dažnas raitelis ar žirgų prižiūrėtojas gali skirti jam laiko. Daugybė žirgų patiria traumas dėl nepakankamo fizinio aktyvumo. Atsiranda kanopų problemos, tokios kaip jų deformaciją ar kraujotakos kanopose sutrikimai. Žirgui stovint garde, kraujas nevaikšto taip intensyviai kaip jam einant žingine, todėl gali sustoti kanopos augimas, o tai sąlygoja sąnarių problemas. Laisvėje žirgai juda bene 16 valandų per parą.

4 pav. Žirgų vaikštynė

Žirgų bėgimo takelis

Tai privestinis žirgo treniravimo būdas, kai nustatomas takelio judėjimo greitis ir žirgas pagal tai turi judėti įvairiais aliūrais (žingsniu, risčia, šuoliais). Bėgimo takelis yra žirgų vaikštynės alternatyva, neužima daug vietos ir turi vieną privalumą – žirgas takeliu gali bėgti šuoliais.

5 pav. Žirgo treniravimo takelis

6 pav. Takelis be įkalnės

7 pav. Takelis su įkalne

Žirgų bėgimo takelis ypač efektyvus jaunų žirgų treniravimui, kurie bėga lenktynėse arba ristūnų varžybose. Šio tipo varžybose žirgai karjerą pradeda labia jauni, vos 2 metų, todėl labai svarbu, kad būtų tinkamai išdirbti raumenys, stiprios sausgyslės.

Taip pat žirgų takelį taiko ir veterinarijos klinikos, kai reikia žirgui pradėti judėti po traumos ar operacijos. Vedžiodant žirgą ne visada galima išlaikyti jį ramų, o pastačius į takelį, nustatomas tempas, kuriuo žirgas turi žingsniuoti.

Priedas Nr.1. Žirgo treniravimas bėgimo takelyje. Vaizdinė medžiaga (DVD)

Hidroterapija

Hidroterapija yra plačiai taikoma žirgininkystės srityje. Ji gali būti naudojama esant:

- Sausgyslių, raiščių traumoms (patempimui, uždegimui);
- Sąnarių uždegimams;
- Laminitui ir kanopų augimo sutrikimui ar traumoms;
- Apsunkintam žaizdų gyjimui, po operacijų.

Hidroterapija gali būti naudojama taip pat kaip žirgo raumenis treniruojanti ir atpalaiduojanti procedūra. Gydomasis hidroterapijos poveikis – šaltas vanduo mažina audinių patinimą pažeistoj vietoj, skatina žaizdų gijimą, mažina skausmą (8,9 paveikslai). Jei naudojamas stiprios koncentracijos druskuotas vanduo, mažinamas pažeistos vietos uždegimas, patinimas, nes druskos greičiau išsklaido susikaupusius skysčius (10,11 paveikslai). Naudojant oro padavimą po vandeniu, atpalaiduojami ir masažuojami žirgo raumenys. Ši procedūra ypač naudinga po didelio sportinio krūvio, arba norint sustiprinti žirgo raumenyną. Kaitaliojant vandens temperatūrą iš šalto (8-15 laipsnių C) į šiltą (40-44 laipsnių C), gerinamas širdies darbas ir kraujotaka.

8 pav. Prieš hidroterapiją susiuvus žaizdą

9 pav. Po keturių savaitių hidroterapijos taikymo

10 pav. Lėtinis sausgyslių uždegimas prieš gydymą

11 pav. Po 9 dienų hidroterapijos taikymo

Gydomajai hidroterapijai naudojami specialūs vandens rezervuarai:

12 pav. Equine Spa vandens rezervuarai

Taip pat hidroterapija naudojama kaip žirgo treniravimo būdas. Judan žirgui vandenyje, jis privalo aukštai kelti kojas, labiau dirba raumenys, tačiau vandenyje, dėka sumažėjusio žirgo svorio, neapkraunamos sausgyslės. Tokiam treniravimo būdai naudojami sandaraūs vandens rezervuarai su įrengtu bėgimo takeliu, arba įrengti žirgų baseinai.

13 pav. Žirgų plaukimo baseinas

Priedas Nr.2. Hidroterapija.Vaizdinė medžiaga(DVD)

Žirgo kailio kirpimo technologija

Rugsėjo ir spalio mėnesiais arkliai ima keisti kailį į žieminį – storesnį ir ilgesnį. Tai natūrali apsauga nuo žiemos šalčių ir darganų. Žieminis kailis ne tik suteikia apsaugą, bet gali sukelti ir tam

tikrų problemų. Visų pirma, padidėja rizika susirgti – stipriai dirbami žirgai suprakaituoja, perkaista, o tankus žiemos kailis neleidžia greitai išdžiūti. Po darbo paliktas šlapias žirgas – tiesus kelias į peršalimo ligas. Todėl dažnai tokie žirgai apkerpami – jie ne tik gražiau atrodo, bet ir greičiau džiūsta bei tokį kailį lengviau prižiūrėti – po darbo užtenka nušluostyti ir užmesti šiltą gūnią. Varžybose kirpti žirgai taipogi atrodo daug estetiškiau už nekirptus. Žirgus geriausia pradėti kirpti spalį – jei jis nebuvo kirptas vasarą (kai kurie varžybiniai žirgai yra kerpami ištisus metus siekiant palaikyti kondiciją. Taipogi tai galioja ir seniems ar sergantiems arkliams, kurie neišsišeria žieminio kailio). Vėliau sausio kailio kirpti nereiktų – tada žirgas pradeda augintis vasarinį, ir per vėlai kirpdami galima jį pažeisti.

Žirgai gali būti kerpami įvairiais stiliais:

14 pav. Vidutinis dalinis kirpimas

15 Pav. Pilnas kirpimas

Žirgų kirpimui naudojama žirgų kirpimo mašinėlė ir žirklutės snukio, ausų plaukelių apdailinimui.

16 pav. Žirgo kailio kirpimo mašinėlė Heiniger

1.2. ŽIRGO TRENIRAVIMO METODIKŲ TAIKymo VAIZDO ĮRAŠAI

Priedai Nr.3.1.,Nr.3.2.,Nr.3.3.,Nr.3.4.,Nr.3.5.,Nr.3.6.,Nr.3.7. 7 Parelli žaidimai.Vaizdo medžiaga (DVD)

Priedas Nr.4.1., Nr.4.2. Horse Bodylanguage treniravimo metodai.Vaizdo medžiaga DVD.

Vaizdo medžiagoje taikomų metodų paaiškinimas:

Netradiciniai žirgo treniravimo metodai

Žirgo treniravimas yra labai svarbus žirgo ir žmogaus santykis. Žmogus tradiciškai, t.y. naudodamas prievartą, skausmą, treniruodamas žirgą gali greičiau pasiekti rezultatą, bet ar jis bus ilgalaikis, neaišku. Žirgui atsibosta viską daryti iš baimės, kad nebūtų mušamas, ir jis pradeda priešintis, neklausyti arba iš vis atsisako dirbti. Todėl vis dažniau pradedama gilintis į žirgo psichologiją. Tiek profesionalūs raiteliai, tiek mėgėjai, pradeda domėtis netradiciniais žirgo treniravimo metodais, pagrįstais natūraliais žirgo ir žmogaus santykiais bei kūno kalba.

Šie metodai remiasi pagrindiniais žirgų instinktais:

- **Įgimta baimė.** Žirgas yra žoleėdis. O tai reiškia, kad jis yra gyvūnas – auka: priešingai medžiotojams plėšrūnams, svarbiausia žirgo išlikimo sąlyga yra ne gebėjimas kovoti, o greita reakcija ir mokėjimas pabėgti nuo pavojaus. Nors žirgai prijaikinti jau tūkstančius metų ir jiems pavojingų plėšrūnų nėra, tačiau žirgas jų tikisi už kiekvieno kampo, kiekvienoje jam nepažystamoje ir nepatikimoje vietoje. Tai – esminis žirgo refleksas, kurį reikia suprasti. Dažnai žirgai už nepageidaujamą elgesį – baidymąsi, beatodairišką lėkimą, staigius šuolius į šoną ir panašiai – yra baudžiami manant, jog gyvūnas yra nepaklusnus. Tačiau dažniausiai tai tėra prigimtinio reflekso – greito reagavimo į įtartą dirgiklį – išraiška, tad žirgą reikėtų ne bausti, o rasti jo nerimo priežastį ir nuraminti.

- **Hierarchija bandoje.** Laisvėje žirgai gyvena bandomis, kuriose vyrauja itin griežta hierarchija – kiekvienas bandos narys labai tiksliai žino savo vietą. Be abejo, žirgų bandoje egzistuoja ir vedlys, kuriuo aklaai seka visa kaimenė. Žmogus turi užimti lyderio poziciją ir užtikrinti žirgui saugumą ir komfortą. Hierarchija žirgui – itin svarbus dalykas, tad jei jis abejoja dėl savo pozicijų „bandoje“, jaučiasi nesaugus ir pasimetęs. Be to, toks žirgas visuomet mėgins išsiaiškinti, kas „bandoje“ viršesnis – jis ar jo šeimininkas. Nors dominavimo instinktas itin stiprus pas eržilus, šeimininkui iššūkius nuolat mes ir kumelė ar kastratas. Tai gali būti ir paprasčiausias nepaklusnumas, komandų ignoravimas, stumdymas, lipimas ant kojų – tokį elgesį dažnai įvardiname kaip žirgo trūkumą, jog žirgas nedėmesingas, nesugeba koncentruoti dėmesio, yra nepaslinkus ar tingus. Žinoma, taip irgi būna, tačiau dažniausia tokio elgesio priežastis – aiškios šeimininko lyderystės nebuvimas. O kartais tokie iššūkiai gali tapti ir pavojingi - žirgas gali imti kandžiotis, spardyti, nesiduoti vedamas, kamanojamas ar balnojamas ir netgi pulti. Dažniausiai tai

ne žirgo agresija, piktybiškumas ar blogas charakteris, o paprasčiausias mėginimas išsiaiškinti, kas kam vadovauja. Tad žirgo savininkui ar raiteliui itin svarbu pirmiausia parodyti, jog lyderis yra jis ir jokie iššūkiai yra nepriimtini.

- **Atsitraukimas nuo spaudimo.** Žirgas nemėgsta spaudimo. Tai nemalonus jausmas, nuo kurio žirgas traukiasi į šoną. Naudodami spaudimą, galime išmokyti žirgą pagrindinių komandų, kaip judesio į priekį nuo žmogaus. Spaudimą galima naudoti kaip teigiamą ir neigiamą skatinimą atsitraukimo nuo spaudimo principu. Norint paraginti žirgą pirmyn, užuot ištisai spaudžiant jį blauzdomis ar nuolat spaudinėjant, ar baksnojant žirgą, tiesiog tvirtai reikia paspausti jį, kartu raginant pirmyn. Vos žirgas pajuda norimu tempu ar aliūru, iškart spaudimą reikia atleisti. Spaudimas – neigiamas jausmas, spaudimo atleidimas – teigiamas jausmas. Vadovaujantis šiuo žirgo instinktu, galima išsiugdyti pavaldams jautrų ir paklusnų žirgą. Tačiau labai svarbu spaudimą atleisti tiksliai iškart, kai tik žirgas pradeda vykdyti norimą veiksmą, kad žirgas neatbuktų. Pagrindinė taisyklė, kad reikia naudoti paprastą, žirgui aiškiai suvokiamą sistemą. Neigiamo ir teigiamo paskatinimo metodas ir atsitraukimas nuo spaudimo tinka atliekant įvairius veiksmus su žirgu. Svarbiausia nepamiršti, jog čia labai svarbu aiškumas, tikslumas ir pastovumas.

Dauguma natūralių santykių technikų jau turi senas šaknis. Pirmasis žinomas ir vadintas arklių užkalbėtoju buvo airis Daniel Sullivan (miręs 1810 m), išgarsėjęs gebėjimu sutramdyti net ir pačius pikčiausius arklius. Savo metodus jis laikė paslapyje, o jei kam ir leisdavo stebėti treniravimo procesą, tai stovėdavo taip arti arklio, kad atrodė, jos šnibžda kažką jam į ausį. Nuo to ir kilo jo vardas – arklių užkalbėtojas. Terminas „natūralūs santykiai“ tapo populiarius tik 1985 metais, o pradėtas plačiai vartoti tik apie 1990 metus, kai išpopuliarėjo Nicholas Evans knyga ir filmas „Arklių užkalbėtojas“, paskatinęs plačiau domėtis kitokiais treniravimo principais. Šiandien yra begalė natūralių santykių „mokyklų“ ir teorijų, tačiau jas sieja kelios bendros idėjos. Visų pirma, arkliai yra socialūs bandos gyvūnai, ir jų pagrindinė komunikavimo priemonė yra kūno kalba. Jie naudoja tam ausis, galvą, judėjimo greitį, įvairius gąsdinančius ir perspėjančius signalus, dantų rodymą ir panašiai. Jiegu į signalą nereguojama, jis rodomas aiškiau ir grubiau. Žmonės taipogi gali išmokti savo kūno kalbą panaudoti komunikuojant su arkliu. Arkliai gali greitai pajusti draugystę ir pagarbą žmogui, kurie tinkamai su jais bendrauja.

17 pav. Pat Parelli

Naural Horsemanship metodika

Vienas žymiausių natūralių žirgo ir žmogaus santykių (Naural Horsemanship) atstovas yra Pat Parelli (17 paveikslas). Tai amerikiečių žirgininkas, išvystęs savo žirgų treniravimo metodą, aprėpiantį natūralų ir sveiką bendravimą su žirgu. Parelli natūralių santykių metodas remiasi arklių bendravimo psichologija, ryšiu tarp žmogaus ir gyvūno, paremtu pagarba ir pasitikėjimu. Teigiama, kad šie metodai daug panašesni į žirgų bendravimą tarpusavyje. Pagrindiniai raktai – nusiteikimas, žinios, rankiai, technikos ir vaizduotė. Programa moko, kad bendrauti reikėtų „skaitant“ gyvūno kūno kalbą, paliekant jam orumą ir atsižvelgiant į jo asmenines savybes. Programa, mokanti bendrauti su arkliais pagal septynis metodus, vadinama spetyniais Parelli žaidimais. Pirmieji trys Parelli žaidimai yra kaip abėcėlė, kurios pagrindu vėliau pradedamos sudarinėti frazės ir sakiniai (kiti keturi žaidimai). Trumpai apie žaidimus:

- **Draugiškas žaidimas** - šis žaidimas yra visko pagrindas, jis naudojamas prieš ir po bet kokio kito žaidimo. Jis įrodo, kad žmogus yra draugas, o ne grobuonis. Reikia įgyti žirgo pasitikėjimą jį liečiant – net po uodega ir vidinėse šlaunų pusėse. Jei arkliui tai nepatinka, vadinasi, jis į jus vis dar žiūri skeptiškai. Jokiu būdu nereikia naudoti jėgos, ar neigiamų skatinimų. Paskui galima arklių liesti ir su virvėmis, plastikiniais maišeliais – bet kuo, ko jis turėtų išmokti nebijoti.

- **Dygliakiaulės žaidimas** - šis žaidimas skirtas arklių išmokyti, kad jis turi nuo spaudimo trauktis, o ne į jį remtis ar spausti. Tai padės arkliui suprasti, kaip reaguoti į pavądį, žąslus ar koją. Šis žaidimas turi būti žaidžiamas vėlgi ant bet kurios arklio kūno vietos: šlaunies, šono, kaklo, kaktos. Reikia pradėti švelniai jį spausti, stumti, ir stiprinti spaudimą tol, kol jis pasitrauks. Kai tik arklys įvykdo komandą, spaudimas iškart atleidžiamas. Spaudimas turi būti stiprinamas tolygiai ir pastoviai. Galų gale prireiks vis silpnesnio spaudimo, gal tik prisilietimo, kad žirgas atsitrauktų.

- **Vijimo žaidimas** - šis žaidimas išmoko arklių reaguoti į numanomą spaudimą, kai žirgas atsitraukia net jo noliečiant. Pradžioje turite būti šalia arklio, o tobulėjant galėsite tai daryti vis iš didesnio atstumo. Svarbūs keturi etapai: pliaukštelėjimas per orą, švelnus pliaukštelėjimas pirštų galais per arklių, atkaklus ir vidutinio stiprumo plekšnojimas pirštų galais, plojimas delnais per arklių. Ritmas nesikeičia, spaudimas tik stiprinamas. Kai tik arklys atsitrauks, nutraukite komandą ir jį pagirkite. Galų gale jis išmoks atsitraukti pirmajame etape – vien pliaukštelėjus per orą. Išmokite pasukti žirgą į įvairias puses – atsitraukti atgal, patraukti priekinę ar galinę kūno dalį ir pan.

- **Jo-jo žaidimas** - paprašykite arklio atsitraukti nuo jūsų ir prisitraukite jį atgal su kordu. Žaidimo esmė – išmokyti žirgą lengvai eiti pirmyn ir atsitraukti. Vijimas vėl susideda iš keturių etapų: pamojavimo pirštu, plaštaka, alkūnė ir visa ranka iki peties. Pirmą, pajudinkite tik pirštą. Paskui – virvę pajudinkite nežymiai, plaštaka, jei žirgas nereaguoja – stipriau, naudodami ranką iki alkūnės. Kai tik žirgas ima trauktis atgal, nustokite – jis supras, kad elgiasi teisingai. Taipogi svarbu palaikyti arklio dėmesį sutelktą į jus. Atkreipkite dėmesį į mažiausius dėmesio nukrypimus ir užbėkite jiems už akių. Iš pradžių žaidimą galima žaisti lėtai, ant lygaus paviršiaus, o paskui – greitį didinti, pastatyti kavaletę, laikyti žirgą ant ilgesnės virvės.

- **Apsupimo žaidimas** moko žirgą įsiklausyti į jus, palaikant aliūrą ir judėjimo kryptį. Yra trys etapai: pasiuntimas, atleidimas ir parsivarymas. Viskas turi būti atlikta jums net nepajudinus kojos, stovint vietoje. Pasiųsdami arklių, nukreipkite jo nosį į tą pusę, kur norėtumėte, kad jis eitų. Jei žirgas neima bėgti, paimkite virvės galą ir pamojuokite jam link kaklo. Kai tik jis supras jūsų komandą ir ims bėgti ratu aplink jus, nustokite ir leiskite jam palaikyti aliūrą ir kryptį rate. Žirgas turi apeiti 2-4 ratus. Jei arklys sustoja, dar kartą parodykite jam kryptį ir liepkite judėti. Norėdami jį parsivaryti, pasukite arklių ir atsisukite į jį: išvyniokite virvę ir palieskite ją arklio galinę kūno dalį, taip jis atsisuks į jus. Tegu arklys prieina prie jūsų, tada jį paglostykite (pirmasis žaidimas).

- **Šoninis žaidimas** moko žirgą eiti šonu, taip pat ir į kairę ar dešinę. Čia yra dvi svarbiausios arklio kūno dalys: nosis ir pasturgalis. Galima jas pavadinti zona 1 (nosis) ir zona 4 (pasturgalis). Mokydami arklių atsitraukti šonu, turite žaisti vijimo žaidimą: pakaitomis spausti zoną 1 ir zoną 4, kol žirgas išsitiesins ir judės šonu. Leiskite jam atsitraukti, bet ne tiek, kad jis galėtų spirti. Šis pratimas svarbus sutelkimui, balansui, posūkių tobulinimui. Pradėkite žaisti lėtai, galite naudoti sienelę, kad žirgas neimtų judėti į priekį.

- **Spaudimo žaidimas** - žirgai iš prigimties yra klaustrofobikai, jie bijo ankštų patalpų. Šis žaidimas moko arklių drąsos ir ramumo, nesibaidyti ankštų vietų. Pradėkite su dideliu tarpu tarp jūsų ir tvoros, sienos ar kokios statinės. Paprašykite žirgo praeiti, kol jūs stovite ramiai. Iš pradžių, galite eiti palei sieną ir atgal, padėdami žirgui praeiti. Pirmiausia, nurodykite arkliui jo judėjimo

kryptį pasukdami jo nosį. Paskui pakelkite virvę, jei tai nepadeda, ja pamakaluokite, palieskite žirgą prie gogo. Tada pradėkite viską iš naujo, kol žirgas pajudės link ankštos vietos. Kai tik jis tai padarys, atleiskite spaudimą, atleiskite virvę ir leiskite arkliui praeiti pro siaurą plyšį. Vėliau, kai žirgas apsipras, siaurinkite praėjimą. Šis principas padės šokant kliūtis, kraunat į priekabą, starto vartus ir kitas ankštas patalpas.

18 pav. Klaus Ferdinand Hempfling

Natural Bodylanguage treniravimo metodas

Vienas žymiausių šio metodo, pagrįsto žirgo ir žmogaus kūno kalba, atstovas yra Klaus Ferdinand Hempfling (18 paveikslas). Jis ilgą laiką dėstė Dortmundų dailės ir dizaino mokykloje. Tuo metu Hempflingą patraukė mitologija, kurioje dažnai susidurdavo su stipriu mūsų kultūros simboliu – arkliu. Dvidešimt devynerių jis grįžo į Pirėnus, šįkart ieškoti laukinių arklių. Čia jis pradėjo studijuoti arklius natūralioje aplinkoje, ir tai pakeitė ne tik patį Klausą. Žirgininkystės pasaulį supurtė jo naujos, provokuojančios idėjos. Klausas natūraliais santykiais paremtas metodas rėmėsi arkliui suprantamos kūno kalbos vartojimu, bendravimu su žirgu gamtoje, natūraliai, taipogi atsižvelgiant ir į jo sielą. Pagrindiniai Hempflingo darbo principai paremti holistinėmis idėjomis bei pačio raitelio vystymusi. Žirgai bendrauja visu savo kūnu, kartais tai gali būti ir keliama garsai, kurie išreiškia emocijas. Jie greitai išmoksta žmogaus kūno gestus. Stebint žirgų kūno kalbą, gali daug ką suprasti apie jo emocinę būklę. Žirgai yra labai emocingi ir vieni iš jautriausių žinduolių. Atsipalaidavęs ir saugiai besijaučiantis žirgas laiko galvą nuleidęs, apsilaižo lūpas, kramto, giliai kvėpuoja. Kiekviena žemėjanti žirgo galvos pozicija rodo atsipalaidavimą, kylanti – įtampą. Žirgas taip pat gauna grįžtamąjį ryšį per žmogaus kūno kalbą, tik pats žmogus to nelabai supranta. Pirmas žingsnis, kontroliuojant žirgo veiksmus, turi būti pačio žmogaus kontroliuojama kūno kalba. Žirgas pastebės žmogaus pozą, kojų judesius, pečius, balso toną, kvėpavimo ritmą. Svarbu stebėti pačio savęs veiksmus ir suprasti, kad nuolat bendraujate su žirgu. Jei žirgas žengs žingsnį link jūsų ir jūs

atsitrauksite, taip parodysite, kad jis vadovauja. Jei išsigąsite, įtempsite raumenis, kvėpavimas patankės, galite būti tikras, kad žirgas bus jūsų veidrodinis atspindys. Būdamas pasyvus šalia žirgo, taip pat parodote, jog jis gali užimti lyderio poziciją. Žirgams būdingos vos kelios garsinės išraiškos, kuriomis jie bendrauja: žvengimas, prunkštimas, gugavimas. Šios garsinės išraiškos turi specifines reikšmes. Žvengimas bandos šauksmas, gugavimas skirtas išreikšti prielankumą, prunkštimas rodo išgąsti ir agresiją.

Natūrali žirgininkystės skatiną darbą su žirgu nuo žemės. Taip kontroliuojama žirgo erdvė kol jis tampa paklusniu nariu. Be erdvės kontroliavimo dar išmokstama ir bendrauti su žirgu per savo kūno kalbą, ar net garsines išraiškas.

Norit turėti laimingą žirgą, kuris paklustų jums, gerbtų, kuris vykdykdytų bet kokius jūsų nurodymus ir atsakytų jums, pirmiausiai turite patapti jam lyderiu ir užsitarnauti jo pagarbą. Šmokite kontroliuoti savo žirgo erdvę, bendraukite su juo tokia kūno kalba, kurią ji suprastu ir jis jus dievins.

Savo darbo su žirgais metodikas jis aprašė knygoje “Dancing with Horses” (Šokant su žirgais) Joje aptariami dalykai nuo dominavimo be bausmių iki žirgo sutelkimo be pavadžių.

Taipogi Klaus Ferninand Hempfling suskirstė žirgus, nepriklausomai nuo jų veislės ir tipo, į 26 kategorijas pagal jų charakterį ir temperamentą – taip, kaip žmonės skirstomi į cholerikus, sangvinikus, melancholikus ir flegmatikus. Šiandien Hempfling veda mokymus ir demonstracijas visoje Europoje, kur visi gali susipažinti su jo žirgų treniravimo metodais.

1.3. ŽIRGNINKYSTĖS ĮRANKIŲ IR ĮRENGIMŲ KATALOGŲ KOPIJA
Žirgų kailio kirpimo mašinėlės (19,20,21,22 pav.)

19 pav.

Kirpimo mašina PROGRESS

Ypač lengva ir tyli kirpimo mašina žirgams.

Maitinimas : 230V;

5 metrų ilgio laidas;

Galia : 65W;

Greitis : 2200 dvigubų ašmenų judesių/min;

Ilgis : 280mm;

Plona patogi rankena;

Svoris : 930g;

Skleidžiamas triukšmas - tik 70 dB (A);

Gamintijas - HEINIGER, Šveicarija;

garantija - 2 metai.

20 pav.

Kirpimo mašina HANDY

Maitinimas: 230V

Galia : 120W;

Greitis : 3200 dvigubų ašmenų judesių/min;

Ilgis : 310mm;

Svoris : 1250g;

Skleidžiamas triukšmas : 75bB (A);

Gamintojas: HEINIGER, Šveicarija;

Garantija: 2 metai.

21pav.

Kirpimo mašina EQUI CLIP ACCU PROFFI

Akumuliatorinė mašina, pilnai įkrovus dirba iki 4 valandų.

Maitinimas: įkraunamų baterijų pakuotė krepšyje, kuri galima kabintis prie diržo.

Baterijų pakrovimo laikas: 2.5val

Darbo laikas su įkrautomis baterijomis: iki 4 val.

Galia: 100W

Greitis: 2000 dvigubų ašmenų judesių/min.

Ilgis: 315mm

Svoris: 870g

Ašmenys atitinka Heiniger, Aesculap, DeLaval mašinėlių standartą.

Labai tyli

Gamintojas - LISTER, Vokietija.

Garantija (išskyrus baterijoms) - 2 metai.

22 pav.

Kirpimo mašina DELTA 3

Galinga, tyli, ergonomiška 3-jų greičių kirpimo mašina, skirta kirpti galvijams bei žirgams.

Maitinimas : 230V;

Galia : 180W;

Greitis: 2100/2800/3200 dvigubų ašmenų judesių/min;

Ilgis : 310mm;

Svoris : 1320g;

Skleidžiamas triukšmas : 72/75/78 dB (A);

Gamintojas - HEINIGER, Šveicarija;

Garantija - 2 metai.

Žirgų vaikštynės (23,24,25 pav.)

Marco Kutsher automatinis žirgų vedžiojimo įrenginys (vaikštynė)

23 pav.

Tipas I (13,5 m, 4 arkliams)

Pilnai cinkuota plieninė konstrukcija, besisukančios atskyrimo grotelės, judantis variklis su ebonitinėmis padangomis ir apsauginė dėžė.	
Jungimo dėžė su automatiniu kryptiniu perdavimu. 380 V maitinimas.	3 .300 EUR
Jungimo dėžė su (be) greičio reguliatoriumi, ir taimeris kryptinio perdavimo reguliavimui. 220 V maitinimas.	3 .800 EUR
Jungimo dėžė su dviejų lygių greičio reguliatoriumi ir dviem taimeriais. 220 V maitinimas.	4 .150 EUR

Tipas II (15 m, 4 arkliams)

Kaip ir I tipas, papildomai sustiprintos šoninės sienelės, jungimo dėžė su dviejų lygių greičio reguliatoriumi ir dviem taimeriais. 220 V maitinimas.	4 .800 EUR
---	-----------------------------

Tipas III (18 m, 6 arkliams)

Kaip ir II tipas.	5 .800 EUR
-------------------	-----------------------------

24 pav.

Prie pat maniežų įrengta, patogi žirgų vaikštytė skirta žirgams prajudinti, lyg pravaikymas. Vaikštytės gruntas; švelnus smėlis, kuris reguliariai laistomas tam, kad nedulkėtų. Į vaikštytę vienu metu telpa maksimaliai 6 žirgai.

Bėgimo lygiai:

- 1 lygis** - lėtas (ramus žingsnis);
- 2 lygis** - vidutinis (energingas žingsnis);
- 3 lygis** - greitas (riščia);
- 4 lygis** - greičiausias (plati riščia).

25 pav.

Euroflex Fördertechnik Gesellschaft
Fundament inkl. Banderung

- Maße: 1 x 1 x 1 m
- Bänderung: frostsicher eingraben (min. 5m lang) und auf Fundamentseite

Anschlußfahne vorsehen!

Zuleitung Anlage

- 230 Volt
- 3x 1.5mm² (2-polig + PE)(Erdkabel)
- **Das Ende der Zuleitung beim Bedienpult muß mindestens 3m aus dem Boden**

reichen.

Zuleitung Motor

- 4x 1.5mm² (3-polig + PE)(Erdkabel geschirmt)
- **Die Enden der Zuleitung bei Bedienpult & Fundament müssen mindestens 3m**

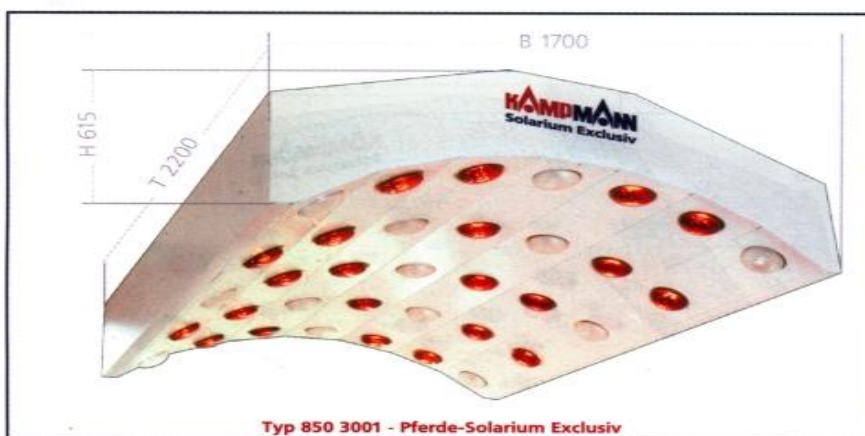
aus dem Boden reichen.

Žirgų soliariumai. (26, 27, 28 pav.)

KAMPMANN-PFERDE-SOLARIEN

Fördern Gesundheit und Leistungsbereitschaft • Stärken Vitalfunktion und Immunsystem

PFERDE-SOLARLARIUM EXCLUSIV • Das Highlight				
Schaltung	Infrarot IR-Strahler Anzahl	kW	Ultraviolett UV-Strahler Anzahl	Gesamt-Strahler Anzahl kW
1 (nur IR)	22	5,5 pro Phase 1,84		22 5,5
2 (nur UV)			13 3,9 pro Phase 0,9	13 3,9
3 (IR und UV)				35 9,4
Typ	Artikelbezeichnung			€/Stück
850 3001	Pferde-Solarium Exclusiv Maße: B 1700 x T 2200 x H 615 mm. Gewicht: 124 kg. Selbsttragendes Gehäuse aus Aluminium AIMg3, RAL 9016 verkehrsweiß pulverbeschichtet, mit Vierpunktaufhängung für Deckenmontage oder Lift (Lift siehe S. 20). Stromanschluss: 400 V Drehstrom, 20 A.			3.890,00
850 7010	Deckenmontage-Set Beschreibung siehe Seite 12.			41,00

Regelungstechnisches Zubehör		
Typ	Artikelbezeichnung	€/Stück
850 3410	Lichtsteuerung für Solarium Exclusiv Zur separaten Steuerung der IR- und UV-Lampen. Mit Zeitschaltuhr bis max. 60 Minuten. Maße: B 200 x T 120 x H 300 mm, kieselgrau lackiert.	598,00
850 3420	Licht- und Liftsteuerung für Solarium Exclusiv Zur separaten Steuerung der IR- und UV-Lampen. Mit Zeitschaltuhr bis max. 60 Minuten. Liftbewegung über Sicherheitstaster. Maße: B 300 x T 120 x H 300 mm, kieselgrau lackiert.	899,00
850 1450	Wertmarken-Automat für Solarium Exclusiv Maße: B 185 x T 140 x H 238 mm, lichtgrau. Betriebszeit werksseitig nach Wunsch eingestellt. Betriebsfreigabe nach Wertmarkeneinwurf.	375,00
850 3400	Wertmarken für Typ 850 1450.	0,59
850 1452	€-Münz-Automat für Solarium Exclusiv (Abb. siehe Seite 16) Maße: B 205 x T 93 x H 160 mm, weiß lackiert. Betriebszeit vor Ort einstellbar. Betriebsfreigabe nach 1 € Münzeinwurf. Münzspeicherfunktion bis max. 9 Stück 1 € Münzen.	199,00

26 pav.

27 pav.

Technische Daten

- Stromanschluss 380V - 16 Ampere (trąge Absicherung)
- Leistungsaufnahme 7,8 KW
- Länge: 200cm - Breite 170cm - Höhe 60cm
- stabiles Aluminiumgehäuse; Gewicht: 140kg
- pulverbeschichtet, Farbe: silber-grau
- 2.600m³ Luftmenge für die Umluft

Ausstattung "SUMMERWIND DE LUXE"

- 30 IR-Lampen a 250 Watt
- 18 Ventilatoren, zweistufige Schaltung
- 18 Luftleitdüsen
- integrierter Umluftfön (patentrechtlich geschützt)
- Zeitschaltuhr mit Programm
- Notausschalter
- **3.988,60 Euro**

Summerwind light II

28 pav.

Technische Daten

- Leistungsaufnahme: 220 V, 2.500 Watt
- Länge: 180 cm - Breite 70 cm - Höhe 30 cm
- komplett aus Edelstahl
- Gewicht: ca. 40 kg
- 600 m³ Luftleistung

Ausstattung "SUMMERWIND LIGHT II"

- 10 Infrarot-Lampen mit je 250 Watt
- 4 Ventilatoren, zweistufige Schaltung
- 2 Aufhängepunkte für eine Deckenmontage
- Luftleitschlitze
- mit Trocknungsfunktion
- steckfertige Lieferung
- Zeitschaltuhr
- Notausschalter
- **1.114,30 Euro**

WARENDORFER SOLARANLAGEN

Standard

I-S

Erstklassiger Nutzen ist keine Frage der Größe. Das Grundmodell der Warendorfer Solaranlagen STANDARD I-S bietet für ein Pferdesolarium beeindruckende Besonnungsergebnisse.

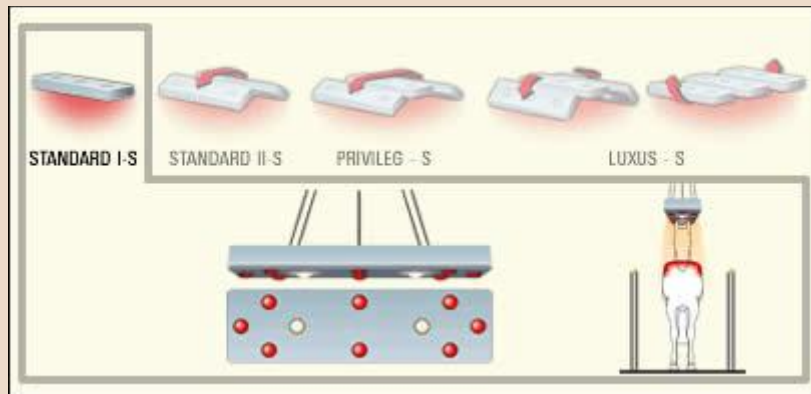
Lieferumfang: 1 Polyestergehäuse, 1 Steuergerät mit Zeituhr und Wahlschaltern für alle Erweiterungsmöglichkeiten, Kettenaufhängung, Steuerleitung, 8 IR-Strahler à 250 Watt, 2 UV-Strahler à 300 Watt

STANDARD I-S

mit allem Zubehör

Ausbaustufe 1:

STANDARD I-S

Standard

II-S

Durch zwei leistungsstarke Elemente wird mit dem Pferde-Solarium STANDARD II-S ein gleichmäßiges und intensives Besonnen erreicht.

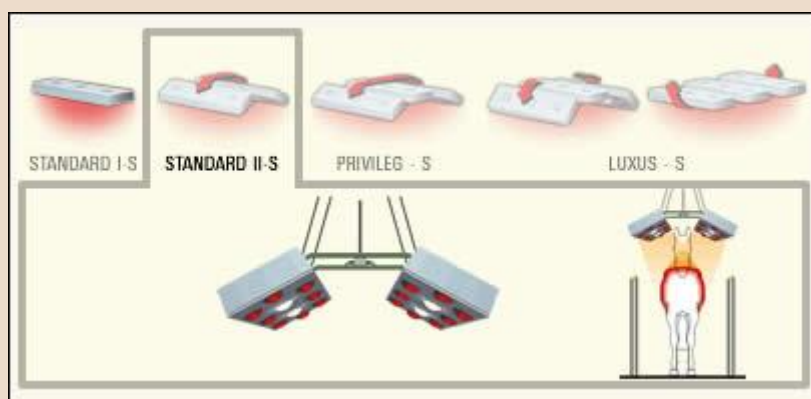
Lieferumfang: 2 Polyestergehäuse, Kopplungsträger, 1 Steuergerät mit Zeituhr und Wahlschaltern für alle Erweiterungsmöglichkeiten, Kettenaufhängung, Steuerleitung, 16 IR-Strahler à 250 Watt, 4 UV-Strahler à 300 Watt

STANDARD II-S

mit allem Zubehör

Ausbaustufe 2:

STANDARD II-S

PRIVILEG-S

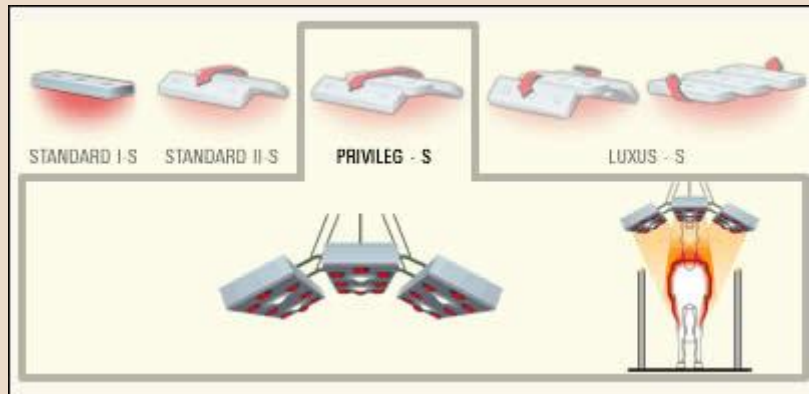
Die drei Elemente der Pferdesolaranlage PRIVILEG-S sorgen für ein optimales Besonnungsfeld.

Lieferumfang: 3 Polyestergehäuse, Kopplungsträger, 1 Steuergerät mit Zeituhr und Wahlschaltern, für alle Erweiterungsmöglichkeiten, Kettenaufhängung, Steuerleitung, 24 IR-Strahler à 250 Watt, 6 UV-Strahler à 300 Watt

**PRIVILEG-S mit
allem Zubehör**

Ausbaustufe 3:

PRIVILEG-S

LUXUS-S

Durch die schwenkbaren Seitenteile bietet das Pferdesolarium LUXUS-S je nach Einstellung ein riesiges Besonnungsfeld oder gezielte Power.

Lieferumfang: 3 Polyestergehäuse, Kopplungsträger, 1 Steuergerät mit Zeituhr und Wahlschaltern, für alle Erweiterungsmöglichkeiten, Kettenaufhängung, Steuerleitung, elektrogesteuerte Schwenkmechanik der beiden Seitenelemente (60 Grad) 24 IR-Strahler à 250 Watt, 6 UV-Strahler à 300 Watt

**LUXUS-S mit
allem Zubehör**

2 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGININKYSTĖS PASLAUGŲ PLĖTRA

2.1. PASKAITOS APIE ŽIRGININKYSTĖS PASLAUGŲ PLĖTRĄ

KONSPEKTAS

Žirgų auginimas yra populiarus Lietuvoje. Ūkinių gyvūnų registre užregistruota 15318 arklių, 44 veislės. Šiuo metu yra 58 žirgininkystės įmonės, centrai, klubai, iš jų 13 žirgynų, 24 žirgininkystės įmonės ir ūkiai, 19 žirgų sporto klubų, centrų, mokyklų. Integruojantis į Europos Sąjungą kinta darbinių ir sportui skirtų arklių santykis. Vis daugiau pradedama auginti sportinių žirgų, daugėja organizuojamų žirgininkystės renginių, kyla pravedimo lygis, gerėja pasiekiami rezultatai.

Vienas perspektyviausių Lietuvos raitelių yra **Benas Gutkauskas**, atvertęs naują Lietuvos konkūrų jodimo istorijos puslapį. Jaunas Lietuvos raitelis (gim. 1987-03-29) savo stulbinamų pasiekimų sąrašą vis labiau pildo naujomis pergalėmis. Šiaulietis raitelis B.Gutkauskas pakilo į trečiąją vietą tarp Vidurio Europos-Šiaurės lygos raitelių. Tai paskelbta naujausioje Tarptautinės žirgų sporto federacijos (FEI) klasifikacijoje. Jei B. Gutkauskui iki pavasario pavyks išlaikyti šią poziciją, jis antrus metus iš eilės pateks į konkūrų Pasaulio taurės finalines varžybas. Praėjusį pavasarį 23 metų raitelis dalyvavo Ženevoje vykusiame Pasaulio taurės finale. FEI sudarytame „Rolex“ pasaulio reitinge B.Gutkauskas šiuo metu užima aukščiausią per visą savo karjerą 141 poziciją. Jis lenkia visus Baltijos šalių raitelius. Beje, FEI skelbiamoje Vidurio Europos-Šiaurės lygos raitelių klasifikacijoje galima aptikti dar kelis lietuvių raitelius. Bendroje įskaitoje 19-ąją vietą užima 2010 metų Atvirojo Lietuvos konkūrų čempionato nugalėtojas Rimantas Babrauskas, 31-ąją – pirmenybių bronzos medalio laimėtojas Stasys Jasas. (informacijos šaltinis 2010 12 13 laikraštis l.rytas).

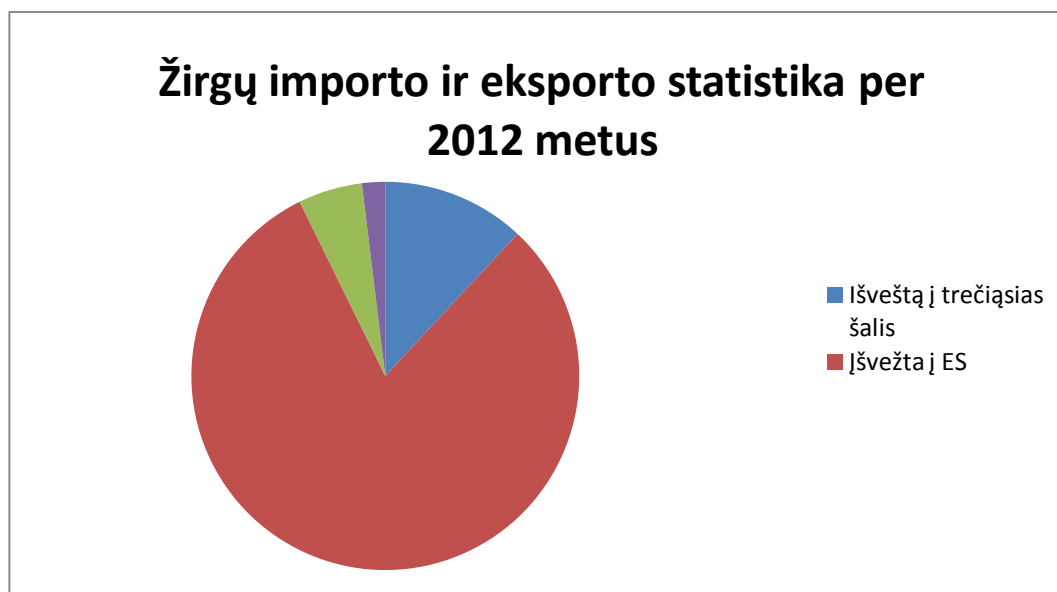
Lietuvoje vis labiau populiarėja alternatyvi žemės ūkio šaka – kaimo turizmas. Kiekvienas sodybos savininkas stengiasi kuo daugiau poilsiautojams suteikti pramogų, todėl dažnoje sodyboje galima išvysti ne vieną žirgą. Taip pat kuriasi specializuoti centrai, kur galima išmokti jodinėti. Keičiantis arklinių žirgų kryptį į sportinę, ši žemės ūkio šaka tampa specializuota, daugėja žmonių užimtumas šioje srityje, kuriamos naujos darbo vietos. Intensyvėjant arklinių žirgų vystymui diegiamos naujausios arklių laikymo, pašarų ruošimo, šėrimo, treniravimo technologijos. Todėl specialistai, sugebantys pritaikyti atsirandančias naujoves žirgininkystėje, bei kvalifikuotai dirbti, yra paklausūs.

Visuomenėje jaučiamas labai didelis susidomėjimas žirginiu sportu, vis daugiau vaikų nori sportuoti. Taip pat paklausi yra ir pasijodinėjimo žirgais paslauga. Pradėję jodinėti tiek vaikai, tiek suaugę žmonės stengiasi įsigyti nuosavą žirgą ir tuomet jam reikia daugiau paslaugų, susijusių su

žirgo laikymu. Kuo didesnis yra visuomenės susidomėjimas žirgais, tuo platesnės yra žirgininkystės verslo perspektyvos.

Lietuvoje yra trys valstybinai žirgynai – „Vilniaus žirgynas“, „Sartų žirgyną“ Dusetose ir „Nemuno žirgynas“ Pagėgių savivaldybėje. Visų jų apie 90 proc. akcijų valdo valstybė, taigi jie gauna nemažą finansavimą iš valstybės ir išsilaikymo klausimas jiems neaktualus. Yra planų visus tris šiuos žirgynus suvienyti ir padaryti vienu bendru Lietuvos žirgynu. Taip pat per pusšimtį įvairių privačių žirgynų, sporto klubų, asociacijų ir t.t. privatus sektorius turi nuolat galvoti, kaip išlikti rinkoje ir dirbti pelningai. Ekonominė krizė labai pakenkė žirgininkystės verslui ir ne visos sritys atsigauna vienodai. Šiuo metu blogiausia ir sunkiausia išgyventi tiems, kurie žsiima tik veislininkyste, t.y. žirgus veisia ir parduoda. Užsienio rinka yra perpildyta žirgais, todėl paklausa žymiai sumažėjusi. Žirgai parduodami vidutinėmis kainomis ir tai sunkiai. Sukergus yra tik 70 proc. tikimybė, kad kumeliukas gims, jam gimus – 50 proc. tikimybė, kad gims bent maždaug toks, kokio buvo tikėtasi parenkant žirgus kergimui. Iš jų geriausiu atveju 10 proc. bus tie gerieji, galintys pretenduoti į aukštesnio lygio vardą.

Remiantis maisto ir veterinarijos tarnybos duomenimis per 2012 metų 11 mėnesių: arklių eksportas (į trečiąsias šalis) -192 vnt., išvežta į ES – 1300 vnt., įvežta iš ES - 86 vnt., įvežta iš trečiųjų šalių – 31 vnt. Tai yra nedideli skaičiai, palyginti su auginamų arklių skaičiumi. Vis tik valstybinės gyvulių veislininkystės priežiūros tarnybos prie ŽŪM viršininkas Arūnas Jurgaitis, teigia, kad šie duomenys nėra visiškai tikslūs. Nemažai privačių žirgų augintojų nesidalina informacija apie parduodamus žirgus. Neretai žirgai yra neregistruojami, todėl jų skaičius yra didesnis nei ūkinių gyvūnų registre.

29 pav. 2011 m., palyginti su 2010 m. (sausio 1 d.), arklių skaičius sumažėjo 8,8 procento

ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGINIŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO PROGRAMA

Geriausiai Lietuvoje dabar sekasi tiems žirgininkams, kurie orientuojasi į kuo platesnį veiklos spektrą: nuomuoja žirgus pramoginiam, laisvalaikio pasijodinėjimui; nuomuoja gardus žirgams; užsiima žirgų ir raitelių treniravimu; užsiima prekyba raiteliui ir žirgui reikalinga amunicija, žirgynų įranga; organizuoja varžybas. 2011 metais internetinis portalas apklausa.lt atlikto anoniminę žirgų savininkų ir raitelių apklausą apie žirgininkystės teikiamas paslaugas, jų kokybę ir pageidavimus žirgininkystės paslaugų gerinimui. Dalyvavo 69 respondentai. Dėjà, didžioji dauguma apklaustųjų yra nepatenkinti dabartine padėtimi žirgų priežiūros srityje (išsamūs anketos rezultatai <http://apklausa.lt/f/apklausa-zirgu-savininkams-s6ltf79/answers>).

Kuo daugiau kokybiškų, inovatyvių paslaugų galima bus pasiūlyti klientui, tuo verslo sėkmė bus didesnė. Verslininkai, įsigiję žirgą už ne vieną dešimtį tūkstančių litų, negaili pinigų jų išlaikymui ir priežiūrai. Todėl žirgynai, kurie įsigyja naujas technologijas, modernizuoja arklides, įrengia europinio lygio jojimo aikštes ir maniežus, turi potencialius turtingus klientus. Dar viena kategorija klientų yra aukšto lygio sportininkai iš užsienio. Kaip žinia, Lietuvoje žirgų priežiūros paslaugų kainos yra bene mažiausios visoje Europoje. Todėl ne vienas raitelis iš užsienio atvyksta į Lietuvą su savo žirgais ir čia treniruojasi. Taip pat yra užsienio šalių žirgų augintojų, kurie patiki savo jaunos žirgus mūsų profesionaliems raiteliams. Taip į Lietuvą laikinai atkeliauja dešimtys žirgų iš Europos. Visi išvardinti klientai ieško itin gerų sąlygų savo žirgams.

Privačių žirgynų sėkmę lemia ir profesionalūs, motyvuoti darbuotojai, turintys darbo su žirgais išsilavinimą, išsiugdę ne tik profesines, bet ir bendrąsias kompetencijas, mokantys dirbti su naujausiom žirgininkystės technologijom. Todėl ruošiant žirgininkystės verslo darbuotojus, didelę dėmesį reikia skirti ne tik į profesinį tobulėjimą, bet ir į bendrąsias kompetencijas, kurios užtikrintų kokybišką paslaugos suteikimą, komunikavimą su klientu, bei prisitaikymą darbo rinkoje.

Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komitetas 2011-06-15 d. priėmė sprendimą dėl žirgininkystės plėtros, kuriame vienas iš punktų yra numatoma kartu su Žemės ūkio rūmais remti ir propaguoti žirgynų ir žirginio sporto centrų savininkų iniciatyvas siųsti jaunuolius mokytis žirgininkystės profesiją ir remti juos mokslo metu, daugiau dėmesio skirti žirgininkų kvalifikacijos kėlimui.

**3 MOKYMO ELEMENTAS. MOKYTOJO PROJEKTAS “ĮGYTŲ ŽINIŲ
PRITAIKYMAS PROFESINIO RENGIMO PROCESĖ”**

3.1. PROJEKTO REIKALAVIMAI IR VERTINIMO KRITERIJAI

Mokytojai parengia projektą, kuriame būtų pateikti siūlymai kaip žinios apie žirgininkystės paslaugų naujoves ir plėtros tendencijas atsispindės tobulinamų profesinio rengimo programų turinyje.

Projektas

„Profesijos mokytojų ir dėstytojų

technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos sukūrimas ir įdiegimas“

Mokytojo projekto formos aprašas

Mokytojo vardas, pavardė

Atstovaujama profesinio mokymo įstaiga

PROJEKTAS

Žirgininkystės paslaugų technologinių naujovių ir žirgininkystės paslaugų plėtros tendencijų pritaikymas profesinio rengimo procese

(data)

(miestas)

Turinys

1. Žirgininkystės paslaugų technologinės naujovės bei žirgininkystės paslaugų plėtros tendencijos.
2. Profesinio rengimo ir šiuolaikinės žirgininkystės paslaugų sąsajos.

3. Žirgininkystės paslaugų technologinių naujovių bei paslaugų plėtros tendencijų pritaikymo veiklų aprašymas, pagrindimas ir numatomi rezultatai.

4. Rizikos.

5. Išvada/ pasiūlymas.

1. Žirgininkystės paslaugų technologinės naujovės bei žirgininkystės paslaugų plėtros tendencijos. <i>Išvardinkite ir aprašykite, Jūsų manymu, svarbiausias žirgininkystės paslaugų tendencijas, plėtros kryptis.</i>																				
2. Profesinio rengimo ir šiuolaikinės žirgininkystės paslaugų sąsajos. <i>Atlikite profesinio rengimo programų turinio ir žirgininkystės paslaugų naudojamų technologijų tarpusavio sąsajų analizę. Identifikuokite profesinio rengimo programų turinio tobulinimo sritis, galimybes.</i>																				
3. Žirgininkystės paslaugų technologinių naujovių bei paslaugų plėtros tendencijų pritaikymo veiklų aprašymas, pagrindimas ir numatomi rezultatai. <i>Detalizuokite pagrindines veiklas, pagrįskite šių veiklų būtinumą. Nurodykite veiklų etapus, kiekvieno etapo metu numatomus atlikti darbus. Nurodykite išankstines sąlygas, reikalingas, kad pritaikymo procesas galėtų būti pradėtas (pvz., patvirtinti planai, parengti techniniai projektai ir kt.)</i> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Veikla</th> <th>Veiklos aprašymas</th> <th>Veiklos trukmė</th> <th>Laukiamas rezultatas</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>					Veikla	Veiklos aprašymas	Veiklos trukmė	Laukiamas rezultatas	1.				2.				3.			
Veikla	Veiklos aprašymas	Veiklos trukmė	Laukiamas rezultatas																	
1.																				
2.																				
3.																				
4. Rizikos. <i>Įvertinkite rizikas (pvz., socialines, institucines ir pan.) ir rizikų mažinimo priemonės.</i>																				
5. Išvada/ pasiūlymas.																				

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)

Vertinimo kriterijai:

„Iškaityta arba neįskaityta“.

Iškaityta, jei mokytojas parengia projektą, kuriame būtų aprašytos kryptys, atlikta naudojamų technologijų tarpusavio sąsajų analizė, detalizuotos pagrindinės veiklos, įvertintos rizikos, pateiktos išvados/pasiūlymai kaip grožio paslaugų technologinės naujovės ir grožio paslaugų plėtros tendencijos bus atspindėtos profesinio rengimo programų turinyje. Projektą pateikia pagal numatytą formos aprašą.

MODULIS S.13.1.ŽIRGO KAILIO KIRPIMAS ŽIEMOS SEZONU

1 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGO KAILIO KIRPIMO ORGANIZAVIMAS

1.1. ŽIRGO KAILIO KIRPIMO TECHNOLOGINĖ KORTELĖ

1. Pasiruošti darbo įrankius. Išštrinti kirpimo mašinėlės peiliukus, sutepti su alyva, turėti atsarginius aštirus peiliukus jei pirmieji kerpant žirgą atšiptų, pasiruošti šepetėlį ašmenims išvalyti nuo žirgo plaukų.

2. Išmaudyti žirgą. Žirgo kailis turi būti švarus ir sausas, kitaip kailio nešvarumai užneš peiliukus ir juos atbukins. Geriausiai yra žirgą išmaudyti iš vakaro, arba jei yra soliariumas ir tą pačią dieną. Jei nėra galimybės išmaudyti, gerai išvalyti žirgo kailį.

3. Išdžiovinti žirgo kailį. Išmaudžius žirgą, vandens perteklius nubraukiamas specialiu valikliu, po to įjungiamas soliariumas ir džiovinamas žirgo kailis.

4. Prieš kerpant saugiai fiksuoti žirgą. Fiksuojant žirgą, būtina atkreipti ypatingą dėmesį į mazgą, jis turi būti užmegstas lengvo paleidimo būdu, taip pat žirgo pavadžio sagtis rekomenduojama „panic button“ tipo, kurios mechanizmas užtikrina greitą žirgo galvos išlaisvinimą jam nukritus.

5. Pasirinkti žirgo kailio kirpimo stilių. Jei žirgas bus kerpamas daliniu ar linijiniu stiliais, su kreida nusibrėžti kontūrus, kad lygiai nusikirptų.

6. Įjungus kirpimo mašinėlę, patikrinti kaip žirgas į ją reaguos. Pabandyti priglauti mašinėlę per savo ranką ir pažiūrėti, kaip žirgas reaguos į vibraciją. Jei viskas gerai, pradėti kirpimą, jei baidysis, pratinti prie mašinėlės laba iš lėto. Tokiu atveju žirgo kirpimas gali užtrukti net kelias dienas.

7. Atlikti žirgo kailio kirpimą. Žirgą kirpti reikia pradėti nuo kaklo ir kirpti pagal plaukų augimo kryptį(šiuo atveju ašmenys turėtų būti nukreipti į žirgo užpakalinę kūno dalį). Taip nenukirpsite per daug trumpai, ir kailis visur bus vienodo ilgumo.

8. Baigus darbą, nubraukti nuo žirgo plaukelius ir iš karto apgaubti gūnia.

9. Išvalyti kirpimo mašinėlę nuo plaukelių ir ją sutepti.

1.3. ĮRANGOS, ĮRANKIŲ KATALOGAI

30 pav. Kirpimo mašina PROGRESS

31 pav. Kirpimo mašina HANDY

32 pav. Kirpimo mašina EQUI CLIP ACCU PROFFI

33 pav. Kirpimo mašina DELTA 3

34 pav. Kirpimo mašinos ašmenys

35 pav. Aliejai kirpimo mašinoms

36 pav. Sunkiai prieinamų vietų plaukelių šalinimo mašinėlė (trimeris)

1.4. ŽIRGO KIRPIMO DARBO SAUGOS INSTRUKCIJA

1.Laikytis saugaus elgesio su žirgais taisyklių:

- 1.1. nevaikščioti pro žirgo užpakalines kojas;
- 1.2. nestovėti žirgui iš priekio;
- 1.3. nedaryti staigių judesių;
- 1.4. stengtis būti žirgo matymo lauke;
- 1.5. prieš kerpant žirgą, išvesti jį iš gardo ir saugiai fiksuoti (fiksuojant žirgą, būtina atkreipti ypatingą dėmesį į mazgą, jis turi būti užmegstas lengvo paleidimo būdu, taip pat žirgo pavadžio sagtis rekomenduojama „panic button“ tipo, kurios mechanizmas užtikrina greitą žirgo galvos išlaisvinimą jam nukritus);
- 1.6. prie pririšto žirgo neturi būti pašalinių daiktų, ant kurių jis galėtų užlipti, išsigąsti, susižeisti;
- 1.7. kerpant žirgą pirmą kartą, reikia pripratinti jį prie kirpimo mašinėlės skleidžiamo garso ir pačio įrankio;
- 1.8. Jei žirgas yra baikštus, dirbti su asistentu taikant papildomas paklusnumo priemones (suktuką, raminaamuosius vaistus Domosedane gel 0,1 proc., laikant pakėlus vieną žirgo koją, uždengti žirgui akis).

2. Laikytis darbo su kirpimo mašinėle instrukcijos:

- 2.1. prieš pradėdant darbą įsitikinti, kad kirpimo mašinėlė veikianči ir ją saugu naudoti;
- 2.2. įjungti kirpimo mašinėlę prieš pradėdant kirpti ir tada glausti prie žirgo kailio;
- 2.3. kerpant naudotis saugaus elgesio su elektriniais prietaisais taisyklėmis;
- 2.4. kerpant laikytis kirpimo mašinėlės naudojimo instrukcijos;
- 2.5. atkreipti dėmesį, kad kirpimo mašinėlės laidas neatsidurtų po žirgo kojomis (yra pavojus, kad žirgui užlipus ant laido, jis gali įtrūkti ir elektros srovė paveiktų žirgą);
- 2.5. darbo metu būti dėmesingiems, atidiems, atsargiai elgtis su žirgu;
- 2.6. nepalikti be priežiūros įjungtus elektros prietaisus.

3 .Draudžiama:

- 3.1 naudoti netvarkingas darbo priemones;
- 3.2. dirbti kenksmingomis, antisanitarinėmis sąlygomis;
- 3.3. grubiai elgtis su žirgais;
- 3.4. naudoti kenksmingas žirgo ir žmogaus sveikatai medžiagas ir priemones.

1.5. NUORODA Į KIRPIMO ĮRANGOS KATALOGĄ

<http://www.avena.lt/reikmenys-zirgams-ir-raiteliams/zirgu-kirpimo-masinos>

http://www.honnens.de/fileadmin/content/Kataloge/Gebr.HONNENS_Tierzucht_Tierhaltung_Fellp_flege.pdf

2 MOKYMO ELEMENTAS.ŽIRGO PARUOŠIMAS KIRPIMUI

2.1. ELGESIO SU ŽIRGU, ESANT IŠORINIAMS DIRGIKLIAMS METODIKA REMIANTIS GOODNIGHT J. “PSYCHOLOGY AND LANGUAGE OF HORSE”

Dar prieš tikėdamiesi kada nors bendrauti su žirgu, valdyti jį, suprasti ką reiškia jo kūno kalba, turime išsiaiškinti jo pagrindines psichologines savybes - tai kas motyvuoja jo elgesį. Pirmiausia, žirgai nėra plėšrūs gyvūnai. Jie yra itin jautrūs, todėl sunku žmogui suprasti ir įvertinti ką reiškia būti žirgu. Nors žirgai prijaukinti jau tūkstančius metų, mes per daug nesistengiame juos suprasti, išsiaiškinti jų instinktyvius poelgius. Nors jiems pavojingų plėšrūnų nėra daug, tačiau žirgas jų tikisi už kiekvieno kampo, kiekvienoje jam nepažystamoje ir nepatikomoje vietoje. Baimė yra tai, kas daro jų gyvenimą neramų. Žirgai yra bandos gyvūnai, jų išlikimas priklauso nuo bandos. Yra saugos skaičius. Bandos elgesys yra dar vienas svarbus motyvuojantis veiksnys žirgų ir žmonių kasdieniniuose santykiuose. Kiekvienas žirgo judesys turi prasmę ir jis, jei tai tik įmanoma, visą laiką juda link bandos, nes ten jis jaučiasi saugus. Viena iš pagrindinių sąlygų sklandžiam bendravimui su žirgu yra ta, kad jis visuomet turi jaustis saugus. Tai reiškia, jis turi jaustis bandoje. Žirgas, kuris nuolat galvoja, kad jo tyko pavojai, nesugeba daryti nieko kito, negali atsipalaiduoti. Trumpai tariant, žirgui reikalingas geranoriškas lyderis, kuris gebės suteikti jam saugumo ir komforto jausmą.

Visų gyvūnų elgesį, įskaitant ir žmogaus, galima suskirstyti į dvi kategorijas: instinktyvus ir išmoktasis. Žirgo instinktyvus elgesys yra suskirstytas į 7 kategorijas, kurios beveik pilnai yra suformuotos nuo gimimo. Jos apima žirgo instinktą reaguoti pirmiau nei pagalvoti, instinktą reprodukcijai, gynybai, ėdimui/ gėrimui, eliminavimui, bandos jausmui, smalsumo (tai kas jo negali suvalgyti, žirgui tampa labai įdomus).

Žirgo instinktus labai svarbu žinoti ir suprasti, kad mokymo, treniravimo metu jiems galėtų būti padaryta įtaka. Reikia padėti jiems suprasti, kad žmogaus atliekami veiksmai, ar jam keliami reikalavimai neturi kelti baimės. Skatinti smalsumą ir pasitikėjimą. Tinkamomis aplinkybėmis žirgas tam tikrus dalykus išmokyti gali labai greitai. Tarkim, jei žirgui dedant kamanas, jūs nuo jo atsitraukiant vos jam grubiau kilstelėjus galvą, tuomet kitą kartą žirgas vėl pakels galvą suprasdamas jog šis veiksmas padeda jam išvengti kamanojimo. Pirmas kartas atmesti galvą galėjo būti instingtyvus, nes artėjanti prie jo burnos daiktas yra nepažįstamas, tačiau kitas kartas tokio poelgio jau gali reikšti, kad žirgas išmoko išsisukti nuo jam nepatogios situacijos. Žirgo smegenys yra tris kart mažesnės už žmogaus, tačiau jo atmintis yra puiki, nors samprotavimo ir problemų sprendimo lygis nėra aukštas. Todėl žirgas, susidūręs su problema, pradeda eksperimentuoti, ką reikia padaryti, kad tai kas jį erzina pasitrauktų iš kelio. Tai yra priežastis, kodėl žirgas eina atgal bandydamas ištraukti iš rankų vadeles savo šeiminkui, verčia galvą į viršų. Todėl kitą kartą, kai

žirgas nori eiti ta kryptimi, kurią jis pasirinko, yra labai svarbu, jam to neleisti tol, kol jis dar tik dvejoja ir jo pasipriešinimas yra instinktyvus, nes jeigu tai peraus į tai, ką jis išmoko (tarkim, tempia tol kol jus nusileidžiat ir tuomet gauna galimybę judėti savo pasirinkta kryptimi), tuomet iškil daygybe problemų tolimesnėse treniruotėse. Žirgo išmoktas elgesys jam suteiks daugiau jėgų siekti išsilaisvinimo ir žmogus menkai galės tam pasipriešinti. Dauguma problemų kyla dėl to, kad žmogus nekreipia dėmesio į žirgo gerą elgseną ir jo neskatina, neapdovanoja (paglostymais, skanėstais), o užakcentuoja tik blogą elgesį. Laikas yra itin svarbus nes paskatinti ar nubausti žirgą jūs turite vos 3 sekundes.

Kitas svarbus žirgų psichologijos komponentas yra bandos hierarchijos supratimas ir kurioje vietoje šioje hierarchijoje yra žmogus. Trokštamiausias bendravimas tarp žmogaus ir žirgo yra dviejų banda. Pagal bandos taisykles (o tai yra vienintelės taisyklės, kurias suprantas žirgas) hierarchija yra linijinė, tai reiškia, kad kiekvienas bandos individas yra dominuojantis arba pavaldus. Galvojant apie žmogaus ir žirgo santykius kaip apie dviejų bandą, vienas turi būti dominuojantis, kitas paklūstantis. Idealiu atveju dominuojantis yra žmogus, bet tai retai pasitaiko.

Skirstomoji eilė bandoje yra įtvirtinama tuomet, kai dominuojantis žirgas (alfa individas) kontroliuoja bandos išteklius (maistą, vandenį, prieglobstį, kitus žirgus) ir kontroliuoja erdvę ir elgseną kitų individų. Dirbant su žirgais, būtina suprasti, kaip jūsų pačių elgesys įtakoja jūsų poziciją bandoje. Duodamas iš rankos maistas gali reikšti, kad žirgas jaučiasi dominuojantis, nes jis kontroliuoja žmogaus veiksmus ir ima iš jo maistą. Labai svarbu pagalvoti apie veiksmą ir reakciją; jeigu žirgo veiksmas nulemia tai, kad žmogus sureaguoja, tuomet žirgas valdo situaciją, jeigu žmogus imasi veiksmo į kurį sureaguoja žirgas, tuomet žmogus užima valdančiojo poziciją.

Bandos lyderis, arba alfa individas yra atsakingas už bandos saugumą ir per kelias sekundes turi sugebėti priversti bandą kautis. Lyderis užsitarnauja bandos pagarbą, šlovinimą, paklusnumą jam, dėmesingumą kontroliuodamas kiekvieną jų žingsnį, kontroliuodamas išteklius. Ir nors bandos lyderis turi privilegiją pirmas gauti maisto ir vandens jam tenka didelė atsakomybė apsaugant savo bandą ir palaikant joje tvarką. Alfa narys kontroliuoja kitus bandos narius naudodamas savo kūno kalbą. Kiekviena poza ar gestas skirta tam, kad vyktų bendravimas. Jei lyderis nuleidęs galvą tyliai rupšnoja žolę, visa likusi banda jausis atsipalaidavus. Jei jo galva pakyla, ausys stačios, raumenys įtempti - bandai pavojaus signalas. Banda pasiryžusi sekti lyderį, kad ir kur jis ją vestų. Norėdamas užtikrinti, kad sustresavę bandos nariai atkreipė į jį dėmesį, karts nuo karto suburia juos į vieną būrį tam, kad banda įprastų į jį sureaguoti. Jei alfa narys suskliaudžia ausis ir parodo dantis žengdamas link paklusniojo nario, jis žino, kad reikia nedelsiant atsitraukti. Jei paklusnysis narys nereaguoja į tokį gestą pakankamai greitai, gali būti, kad lyderis ant jo kūno

paliks keletą dantų ar kanopos žymių. Paklusnieji bandos nariai labai greitai išmoksta stebėti lyderio kūno kalbą ir bet kuriuo metu sureaguoti į jo judesius.

Argi nebūtu nuostabu jei bendravimas tarp žmogaus ir žirgo būtų paremtas nuolatiniu atsaku, be derybų ar kompromisų? Jei turėtumėm galimybę stebėti bandą, išmoktumėm atpažinti subtilią komunikaciją. Pavyzdžiui, išsigandęs žirgas pakelia galvą, uodegą, sulaiko kvėpavimą. Visi jo veiksmai skirti pertransliuoti išorinį pavojų visai bandai ir jie tuoj pat sureaguos taip, kaip jų gentainis. Žirgai yra atspindys kitų gyvūnų emocijų (įskaitant ir žmogaus) aplink juos.

Žirgai bendrauja visu savo kūnu, kartais tai gali būti ir keliama garsai, kurie išreiškia emocijas. Jie greitai išmoksta žmogaus kūno gestus. Stebint žirgų kūno kalbą, gali daug ką suprasti apie jo emocinę būklę. Žirgai yra labai emocingi ir vieni iš jautriausių žinduolių. Atsipalaidavęs ir saugiai besijaučiantis žirgas laiko galvą nuleidęs, apsilaižo lūpas, kramto, giliai kvėpuoja. Kiekviena žemėjanti žirgo galvos pozicija rodo atsipalaidavimą, kylanti - įtampą. Žirgas taip pat gauna grįžtamąjį ryšį per žmogaus kūno kalbą, tik pats žmogus to nelabai supranta. Pirmas žingsnis, kontroliuojant žirgo veiksmus, turi būti pačio žmogaus kontroliuojama kūno kalba. Žirgas pastebės žmogaus pozą, kojų judesius, pečius, balso toną, kvėpavimo ritmą. Svarbu stebėti pačio savęs veiksmus ir suprasti, kad nuolat bendraujate su žirgu. Jei žirgas žengs žingsnį link jūsų ir jūs atsitrauksite, taip parodysite, kad jis vadovauja. Jei išsigąssite, įtempsite raumenis, kvėpavimas patankės, galite būti tikras, kad žirgas bus jūsų veidrodinis atspindys. Būdamas pasyvus šalia žirgo, taip pat parodote, jog jis gali užimti lyderio poziciją.

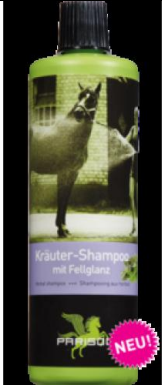
Pabandykite pasinaudoti kūno kalba, kai kitą kartą jūsų žirgas įsitemps. Giliai įkvėpkite ir iškvėpkite atpalaiduodamas pečius ir kaklą. 9 iš 10 kartų žirgas jus pamėgdžios, taps ramus ir paklusnus. Žirgas atsipalaiduoja stipraus lyderio akivaizdoje; žino, kad juo bus pasirūpinta; štai kodėl žirgas priima lyderį ir susitaiko su paklusnaus nario pozicija. Žirgams būdingos vos kelios garsinės išraiškos, kuriomis jie bendrauja: žvengimas, prunkštimas, gugavimas. Šios garsinės išraiškos turi specifines reikšmes. Žvengimas bandos šauksmas, gugavimas skirtas išreikšti prielankumą, prunkštimas rodo išgąsti ir agresiją. Natūrali žirgininkystė skatina darbą su žirgu nuo žemės. Taip kontroliuojama žirgo erdvė, kol jis tampa paklusniu nariu. Be erdvės kontroliavimo dar išmokstama ir bendrauti su žirgu per savo kūno kalbą, ar net garsines išraiškas.

Norit turėti laimingą žirgą, kuris paklustų jums, gerbtų, kuris vykdykdytų bet kokius jūsų nurodymus ir atsakytų jums, pirmiausiai turite tapti jam lyderiu ir užsitarnauti jo pagarbą. Išmokite kontroliuoti savo žirgo erdvę, bendraukite su juo tokia kūno kalba, kurią ji suprastu, ir jis jus dievins.

Priedas Nr. 5. Elgesys su žirgu esant išorinimas dirgikliams. Skaidrės

3 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGO KAILIO KIRPIMAS
3.1. ŽIRGO KAILIO KOSMETIKOS PRIEMONIŲ APRAŠYMAI,
ŽIRGO MAUDYMO INSTRUKCIJA, NUORODOS Į KOSMETIKOS
KATALOGUS

Lentelė Nr.2 Kosmetinės priemonės naudojamos žirgų kailiui prižiūrėti

Priemonė	Aprašas
	Žirgų kailio šampūnas. Šampūnu gerai nuplaunami nešvarumai bei kailiui suteikiamas šilkinis blizgesys. Maitina ir apsaugo plauką. Stipriai koncentruotas.
	Šampūnas žirgams su natūraliu šalavijų, čiobrelių bei kiečio aromatu. Švelnus ir drėkinantis raminančiai priežiūrai, saugančiai odą. Lengvai pasidengiantis su drėkinančiais ingredientais šampūnas išsaugo natūralų odos apsauginį sluoksnį. Purvas švelniai ištirpinamas. Po plovimo kailis, karčiai ir uodega lieka glotnūs, lengvai valomi ir blizgantys. Užtenka mažo kiekio.
	Tepalas skirtas kanopų priežiūrai ir apsaugai. Aukštos kokybės aliejai reguliuoja drėgmės balansą - apsaugo kanopas nuo išdžiūvimo, esant sausoms sąlygoms, ir nuo suminkštėjimo, esant padidintai drėgmei. Gerina augimą. Kasdienis naudojimas leidžia kanopos ragui išlikti elastingam ir apsaugo nuo kanopų negalavimų.

	Kanopų kremas Ypatingai kanopų priežiūrai. Šis aukštos kokybės kanopų kremas giliai įsiskverbia į kanopą, apsaugo ir suteikia lankstumo. Kasdienis naudojimas užkerta kelią kanopų ligoms.
	Blizgesys kailiui Ši vazelino pagrindu sukurta priemonė dažniausiai naudojama ruošiant žirgą varžyboms - juo įtrinamas kailis labiau blizga, ištepus žirgo galvą - paryškinami bruožai, be to šis tepalas išlieka pakankamai ilgai, todėl jei jį įtrynėt ir prieš dieną, telieka lengvai perbraukti minkštu šepečiu
	Blizgus purškiklis kailiui • ši priemonė gali suteikti auksinį arba sidabrinį blizgesį Jūsų žirgo kailiui; • tūkstančiai smulkių blizgių dalelių padengia žirgo kailį taip, kad jis atrodo ypatingai glotnus, atspindintis šviesą; • priemonė nepalieka jokių likučių ar nuosėdų, o blizgančios dalelės lengvai nuvalomos; • nekenksmingos žirgo kailiui ir odai sudedamosios dalys; • auksinė spalva rekomenduojama rudo atspalvio žirgams, sidabrinė - juodiems ir baltiems

	Purškiamas kondencionierius kailiui ir uodegai • šis puikus purškalas kailiui, uodegai bei karčiams suteikia šilkinį, ilgalaikį blizgesį, atsparų purvui bei dulkėms; • supaprastėja kailio valymas, iš uodegos lengviau išimami šiaudai ar pjuvenos; • kadangi supurkšti karčiai netampa slidūs, nėra problemos pinant kasytes; • Chevaline Brilliance nėra limpantis ar slidus; • tinkamas net ir labai jautriems žirgams, nedirgina odos; • galima purkštis ant šlapio, išplauto kailio, išdžiuvus perbraukti šepečiu; • spindesys gali būti purškiamas po plovimo į šlapias kailis ir tada šepečiu per netrukus po džiovinimo. • šilkinis blizgesys išlieka 2-3 dienas;
	Sausas šampūnas Valo ir puoselėja kailį nenaudojant vandens. Purūs ir švytintys karčiai ir uodega, švelnus kailis. Baltas kailis tampa ypatingai švarus.

Žirgo maudymo instrukcija:

37 pav. Maudomas žirgas

Žirgai, nors jiems tai yra būdinga, sutinka su „keisčiausiais“ savo prižiūrėtojo užmojais ir reikalavimais. Žodis „keistas“ šiuo atveju apibūdina, tai, kas žirgui nėra instinktyvus elgesys, pvz.: būti maudomu naudojant kosmetines priemones. Tačiau vienaip ar kitaip žirgai stengiasi nubrėžti ribą tam tikrai žmogaus elgsenai. Maudymas dažnai būna ta riba, kurios žirgai nenori peržengti. Kiekvienas žirgas yra labai individualus ir į tam tikrus dalykus žiūri skirtingai. Vieni su maudymu sutinka noriai ir net mėgausjasi maudomi, kiti - kovoja. Žirgai iš prigimties yra labai jautrūs ir maudyniu baimės priežastis gali būti bloga šio proceso patirtis. Tarkim, žirgas maudymo metu išsigando per stiprios srovės, vandens papuolė į ausis ir t.t.

Remiantis žirgų priežiūros specialistės S. Biggs („*Batting your horse without battle.*“ 2003) rekomendacijomis, galime išskirti pagrindinius reikalavimus ir patarimus žirgų maudymo procedūrai atlikti.

Saugumo reikalavimai:

- Žirgo maudymo patalpos/vietos danga turi būti neslidi.
- Fiksuojant žirgą būtina atkreipti ypatingą dėmesį į mazgą, jis turi būti užmegstas lengvo paleidimo būdu. Taip pat žirgo pavadžio sagtis rekomenduojama „panic button“ tipo, kurios mechanizmas užtikrina greitą žirgo galvos išlaisvinimą jam nukritus.
- Atkreipkite dėmesį, kad prausimo žarna neatsidurtų po žirgo kojomis. Yra pavojus, kad žirgui užlipus ant žarnos, ji gali trūkti, tokiu atveju didelė srovė tikrai išgąsdins žirgą ir jis ims panikuoti.
- Visuomet pratinkite žirgą prie srovės prausdami jo kojas.

Patogumas

- Vandens žarną rekomenduojama naudoti su srovės regulatoriumi.
- Venkite srovės nutaikymo tiesiai į žirgo snukį. Saugesnis ir žirgui malonesnis būdas yra galvos prausimas naudojant kempinę.

- Įsitikinkite, kad prausiate žirgą optimalios temperatūros vandenių (patikrinkite vidinę savo rankos dalimi). Tai ypatingai svarbu žiemą, nes skirtingai nei vasarą, žiemą šaltas vanduo rizikingas dėl peršalimo ir raumenų sustingimo galimybių.
- Būkite pasiruošę prakaitinę gūnią skirtą uždengti žirgą po maudynių.
- Paskatinkite žirgą už gerą elgesį.

Priedas Nr.6. Žirgo maudymas. Vaizdinė medžiaga (DVD)

Nuorodos į kosmetikos katalogus:

http://chevaline.de/cms/upload/pdf/the_blue_book.pdf

<http://www.pfiff.com/de/produkte/pflegeartikel-07/pflegeartikel-und-zubehoer-07.10/3/>

<http://www.avena.lt/reikmenys-zirgams-ir-raiteliams/zirgu-prieziurai>

<http://www.epaper.fi/reader/?issue=28430;00e2f9616da3ce88322e7d039eea023c>

4 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGO KAILIO KIRPIMAS
4.1.DARBŲ SAUGOS INSTRUKCIJA NAUDOJANT ELEKTRINIUS
PRIETAISUS

1. Prieš pradedant darbą su elektriniais prietaisais būtina:

1.1. Įsitikinti, kad jie yra tvarkingi ir veikiantys.

1.2. Darbo vieta turi būti švari ir tvarkinga. Netvarka ir blogai apšviesta darbo vieta gali tapti nelaimingų atsitikimų priežastimi.

1.3. Nedirbkite tokioje aplinkoje, kur yra degių skysčių, dujų ar dulkių. Elektriniai įrankiai gali kibirkščiuoti, o nuo kibirkščių dulkės arba susikaupę garai gali užsidegti.

2. Elektrosauga

2.1. Maitinimo laido kištukas turi atitikti echan rozetės tipą. Kištuko jokių būdu negalima modifikuoti. Nenaudokite jokių kištuko adapterių su įžemintais prietaisais. Originalūs kištukai, tiksliai tinkantys elektros echan rozetei, sumažina elektros smūgio pavojų.

2.2. Venkite kūno kontakto su įžemintais paviršiais. Egzistuoja padidinta elektros smūgio rizika, jei Jūsų kūnas bus įžemintas.

2.3. Saugokite prietaisą nuo drėgmės. Jei vanduo patenka į elektrinį prietaisą, padidėja elektros smūgio rizika.

2.4. Nenaudokite maitinimo laido ne pagal paskirtį, t. y. neneškite prietaiso paėmę už laido, nekabinkite prietaiso už laido, netraukite už jo, norėdami išjungti kištuką iš rozetės. Pažeisti arba susipynę laidai gali tapti elektros smūgio priežastimi.

3. Žmonių sauga

3.1. Būkite atidūs, sutelkite dėmesį į tai, ką Jūs darote ir, dirbdami su elektriniu įrankiu, vadovaukitės sveiku protu. Nedirbkite su prietaisu, jei esate pavargę arba vartojote narkotikus, alkoholį ar medikamentus.

3.2. Saugokitės, kad neįjungtumėte prietaiso atsitiktinai. Prieš kišdami kištuką į elektros echan lizdą įsitikinkite, kad prietaisas yra išjungtas. Jeigu nešdami prietaisą pirštą laikysite ant jungiklio arba prietaisą įjungsite į elektros tinklą, kuomet jungiklis nėra išjungtas, tai gali tapti nelaimingo atsitikimo priežastimi.

3.3. Nepervertinkite savo galimybių. Dirbdami atsistokite patikimai ir visada išlaikykite pusiausvyrą. Patikima stovėseną ir tinkamą kūno laikyseną leis geriau kontroliuoti prietaisą netikėtose situacijose.

4. Rūpestinga elektrinių įrankių priežiūra ir naudojimas

4.1. Nenaudokite elektrinio įrankio su sugedusiu jungikliu. Elektrinis įrankis, kurio nebegalima įjungti ar išjungti, yra pavojingas ir jį reikia remontuoti.

4.2. Prieš reguliuodami prietaisą, keisdami darbo įrankius ar prieš valydami prietaisą ištraukite kištuką iš elektros lizdo. Ši saugumo priemonė apsaugos jus nuo netikėto prietaiso įsijungimo.

4.3. Rūpestingai prižiūrėkite prietaisą. Tikrinkite, ar besisukančios prietaiso dalys tinkamai veikia ir niekur nekliūva, ar nėra sulūžusių ar šiaip pažeistų dalių, kurios įtakotų prietaiso veikimą. Prieš vėl naudojant prietaisą pažeistos prietaiso dalys turi būti sutaisytos. Daugelio nelaimingų atsitikimų priežastis yra blogai prižiūrimi elektriniai įrankiai.

5. Būtina išjungti elektros srovę šiais atvejais:

5.1. Pastebėjus detalių, laidų stiprų įkaitimą.

5.2. Sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja kištukinis lizdas, jungtukas).

5.3. Pajutus svylančių laidų kvapą.

5.4. Nutrūkus elektros energijos tiekimui.

4.2. ŽIRGO KIRPIMŲ STILIŲ APRAŠAS

1. Kaklo ir pilvo kirpimas

54 pav. Kombinezono stilius

55 pav. Prijuostės stilius

Kailis kerpamas nuo, krūtinės, priekinės kaklo dalies ir kartais – žandikaulio (53 pav.). Kartais dar kirpimas papildomas kerpant ir tarp priekinių kojų (54 pav.). Toks kirpimas tinkamas arkliui, gaunančiam ne per didžiausią fizinę krūvį, sergančiam, neatspariam šalčiui. Šis kirpimo stilius leis arkliui neperkaisti treniruotės metu, tačiau bus pakankamai „šiltas“, kad žirgas galėtų būti lauke ar būtų išleidžiamas į aptvarą žiemos metu.

2. Dengiamasis, linijinis kirpimas

56 pav. Žemo dengimo stilius

57 pav. Vidutinio dengimo stilius

58 pav. Stipilčezo stilius

59 pav. Gūnios stilius

Kailis kerpamas nuo pilvo ir apatinės kaklo pusės. Kirpimo linija gali būti aukščiau ar žemiau, priklausomai nuo noro. Toks kirpimas leidžia žirgams per daug neperkaisti darbo metu, bei yra pakankamai „šiltas“, kad jie galėtų būti išleidžiami į aptvarą ilgesniam laikui. Tai puikus kompromisas sportuojančiam ir daug laiko praleidžiančiam lauke žirgui. Dažnai toks kirpimas naudojamas kinkomiems žirgams. Tokiu atveju kirpimo linija derinama su pakinktais.

Žirgui, gaunančiam reguliarių krūvį, išleidžiamam į levadą, tinkamas gūnios stilius (58 pav.). Kailis visiškai pašalinamas nuo galvos, kaklo ir šonų, paliekant tik treniruočių gūnios formos plotą nekirptų plaukų. Ilgi plaukai ant kojų paliekami apsaugai ir šilumai palaikyti.

3. Dalinis ir pilnas kirpimas

60 pav. Medžioklės stilius

61 pav. Pilno kirpimo stilius

Dalinis kirpimas tinka reguliariai ir intensyviai treniruojamam žirgui. Tačiau reikia įsidėmėti, kad jis reikalauja ir atitinkamos priežiūros: žirgas neturi likti be gūnios lauke ir arklidėje, gauti pakankamai aktyvaus darbo. Paliekamas balno formos plotas ant nugaros bei kojos – visa kita nukerpama. Plaukai ant kojų suteikia apsaugą nuo šalčio, purvo ir sužeidimų, o ant nugaros – veikia kaip papildomas paminkštinimas po balnu. Balno formos plotas turėtų būti kerpamas apgalvotai ir atsargiai – jei jis per daug priekyje, žirgas atrodys trumpų pečių ir ilgos nugaros. Ir atvirkščiai, truputį už pečių prasidedantis plaukų plotas vizualiai pagerina žirgo išvaizdą.

Pilno kirpimo stiliumi kerpami intensyviai dirbami ar varžybiniai arkliai, dalyvaujantys varžybose ir šaltuoju sezonu. Nukerpamas kailis nuo viso kūno, paliekant tik uodegą ir karčius. Šitaip kirptas žirgas atrodo gražiai, tačiau reikalauja ypatingos priežiūros. Jis visada turi būti apklotas gūnia, o kojos apvyniotos specialiais kompresams skirtais bintais, palaikančiais šilumą. Į lauką gali būti išleidžiamas tik trumpam, esant gražiam, saulėtam orui, nepamirštant jo šiltai „aprengti“: ne tik gūnia, bet ir apsauga kaklui ir kojoms. Kerpant galvą lengvai galima akcentuoti ar „pataisyti“ jos formą nukirpus plaukus nuo žandikaulio, nosies ir ausų. Tiesa, tuo atveju jei arklys netoleruoja mašinėlės, galima paprasčiausiai naudoti žirkles apvaliais galais. Ausų plaukai veikia kaip natūralus apsaugos barjeras nuo vabzdžių ir purvo, tad juos tik palyginkite žirkklėmis, nebandykite iškirpti visiškai. Kojų kirpimas tikrai pagerins žirgo išvaizdą, ir žirgai, dalyvaujantys varžybose žiemos metu, paprastai turi būti skustomis kojomis. Taip lengviau pastebimos ir žaizdos ar sužeidimai.

4. Dekoratyvinis kirpimas

62pav. Dekoratyvinis stilis

Šis kirpimo stilis naudojamas ruošiant žirgą įvairiems šou renginiams, parodoms, šventėms. Įprastinėse varžybose gali būti naudojami tik smulkūs dekoratyviniai elementai, labia išmarginti žirgai gal dalyvauti tik šou programose.

4.3. ŽIRGO KIRPIMO INSTRUKCIJA, VAIZDO MEDŽIAGA

1. Pasiruošti darbo įrankius. Išštrinti kirpimo mašinėlės peiliukus, sutepti su alyva, turėti atsarginius aštirus peiliukus jei pirmieji kerpant žirgą atšiptų, pasiruošti šepetėlį ašmenims išvalyti nuo žirgo plaukų.

2. Paruošti žirgo kailį. Žirgo kailis turi būti švarus ir sausas, kitaip kailio nešvarumai užneš peiliukus ir juos atbukins. Geriausiai yra žirgą išmaudyti iš vakaro, arba jei yra soliariumas ir tą pačią dieną. Jei nėra galimybės išmaudyti, gerai išvalyti žirgo kailį.

3. Pasirinkti žirgo kailio kirpimo stilių. Jei žirgas bus kerpamas daliniu ar linijiniu stiliais, su kreida nusibrėžti kontūrus, kad lygiai nusikirptų.

4. Įjungus kirpimo mašinėlę, patikrinti kaip žirgas į ją reaguos. Pabandyti priglausti mašinėlę per savo ranką ir pažiūrėti, kaip žirgas reaguos į vibraciją. Jei viskas gerai, pradėti kirpimą, jei baidysis, pratinti prie mašinėlės laba iš lėto. Tokiu atveju žirgo kirpimas gali užtrukti net kelias dienas.

5. Žirgą kirpti reikia pradėti nuo kaklo ir kirpti pagal plaukų augimo kryptį(šiuo atveju ašmenys turėtų būti nukreipti į žirgo užpakalinę kūno dalį). Taip nenukirpsite per daug trumpai, ir kailis visur bus vienodo ilgumo.

6. Kerpant žirgą reikia vis patikrinti, ar nekaista ašmenys – perkaitęs gali nudeginti arklio odą. Kas 15 min ašmenis reikiai sutepti su alyva, prieš tai su šepetėliu ivalius užsikimšusius plaukelius.

7. Jautrias žirgo kūno vietas (snukį, ausis, galvą, kojas, papilvę) reikia laba atsargiai. Jeigu kirpimo mašinėlė turi kelis greičius, šiose zonose reiktų dirbti mažiausiu greičiu. Jei žirgas galvos nesiduoda kirpti, galima ją apdailinti specialiu trimeriu arba žirkklėmis bukais galais.

8. Baigus darbą, nubraukti nuo žirgo plaukelius ir iš karto apgaubti gūnia.

9. Išvalyti kirpimo mašinėlę nuo plaukelių ir ją sutepti.

Priedas Nr.7.1., 7.2., 7.3., 7.4. Žirgo kailio kirpimas.Vaizdinė medžiaga (DVD)

5 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS
5.1. SAVARANKIŠKOS UŽDUOTIES VARIANTŲ APRAŠYMAS IR
VERTINIMO KRITERIJAI

I variantas. Atlikti žirgo kailio kirpimą žemo dengimo stiliumi.

- Technologinę užduotį atlikti pagal žirgo kailio kirpimo instrukciją, laikantis sugaus elgesio su elektriniais prietaisais ir žirgais taisyklių.

- Išmaudyti žirgą panaudojant reikiamas kosmetines priemones.
- Saugiai fiksuoti žirgą.
- Pasiruošti įrankius.
- Atlikti nurodytą žirgo kirpimą.
- Sutvarkyti darbo vietą.

II variantas. Atlikti žirgo kailio kirpimą vidutinio dengimo stiliumi.

- Technologinę užduotį atlikti pagal žirgo kailio kirpimo instrukciją, laikantis sugaus elgesio su elektriniais prietaisais ir žirgais taisyklių.

- Išmaudyti žirgą panaudojant reikiamas kosmetines priemones.
- Saugiai fiksuoti žirgą.
- Pasiruošti įrankius.
- Atlikti nurodytą žirgo kirpimą.
- Sutvarkyti darbo vietą.

Užduočiai atlikti skiriamos 6 val.

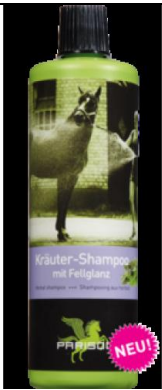
Vertinimo kriterijai:

- Užduotis atlikta per jai skirtą laiką.
- Užduotis atlikta kokybiškai, laikantis technologinių reikalavimų.
- Užduotis atlikta pagal pateiktą savarankiškos užduoties aprašymą.
- Užduotis atlikta savarankiškai.

MODULIS S.13.2. ŽIRGO PRIEŽIŪRA ŠALTUOJU METŲ PERIODU
1 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGO PRIEŽIŪROS ŠALTUOJU METŲ LAIKU
TECHNOLOGINĖS PROCEDŪROS, REIKALINGA ĮRANGA IR MEDŽIAGOS

1.1. KOSMETIKOS SPECIFIKACIJOS

Lentelė Nr.3 Kosmetinės priemonės naudojamos žirgų kailiui prižiūrėti šaltuoju metų laiku

Priemonė	Aprašas
	Žirgų kailio šampūnas. Šampūnu gerai nuplaunami nešvarumai bei kailiui suteikiamas šilkinis blizgesys. Maitina ir apsaugo plauką. Stipriai koncentruotas.
	Šampūnas žirgams su natūraliu šalavijų, čiobrelių bei kiečio aromatu. Švelnus ir drėkinantis raminančiai priežiūrai, saugančiai odą. Lengvai pasidengiantis su drėkinančiais ingredientais šampūnas išsaugo natūralų odos apsauginį sluoksnį. Purvas švelniai ištirpinamas. Po plovimo kailis, karčiai ir uodega lieka glotnūs, lengvai valomi ir blizgantys. Užtenka mažo kiekio.
	Tepalas skirtas kanopų priežiūrai ir apsaugai. Aukštos kokybės aliejai reguliuoja drėgmės balansą – apsaugo kanopas nuo išdžiūvimo, esant sausoms sąlygoms, ir nuo suminkštėjimo, esant padidintai drėgmei. Gerina augimą. Kasdienis naudojimas leidžia kanopos ragui išlikti elastingam ir apsaugo nuo kanopų negalavimų.

	Kanopų kremas Ypatingai kanopų priežiūrai. Šis aukštos kokybės kanopų kremas giliai įsiskverbia į kanopą, apsaugo ir suteikia lankstumo. Kasdienis naudojimas užkerta kelią kanopų ligoms.
	Blizgesys kailiui Ši vazelino pagrindu sukurta priemonė dažniausiai naudojama ruošiant žirgą varžyboms – juo įtrinamas kailis labiau blizga, ištepus žirgo galvą – paryškinami bruožai, be to šis tepalas išlieka pakankamai ilgai, todėl jei jį įtrynėt ir prieš dieną, telieka lengvai perbraukti minkštu šepetėliu
	Blizgus purškiklis kailiui • ši priemonė gali suteikti auksinę arba sidabrinę blizgesį Jūsų žirgo kailiui; • tūkstančiai smulkių blizgių dalelių padengia žirgo kailį taip, kad jis atrodo ypatingai glotnus, atspindintis šviesą; • priemonė nepalieka jokių likučių ar nuosėdų, o blizgančios dalelės lengvai nuvalomos; • nekenksmingos žirgo kailiui ir odai sudedamosios dalys; • auksinė spalva rekomenduojama rudo atspalvio žirgams, sidabrinė – juodiems ir baltiems

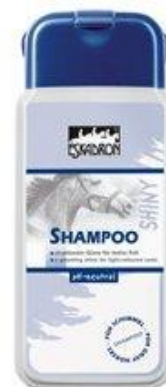
	Purškiamas kondencionierius kailiui ir uodegai • šis puikus purškalkas kailiui, uodegai bei karčiams suteikia šilkinį, ilgalaikį blizgesį, atsparų purvui bei dulkėms; • supaprastėja kailio valymas, iš uodegos lengviau išimami šiaudai ar pjuvenos; • kadangi supurkšti karčiai netampa slidūs, nėra problemos pinant kasytes; • Chevaline Brilliance nėra limpantis ar slidus; • tinkamas net ir echa jautriems žirgams, nedirgina odos; • galima purkštis ant šlapio, išplauto kailio, išdžiuvus perbraukti šepečiu; • spindesys gali būti purškiamas po plovimo į šlapias kailis ir tada šepečiu per netrukus po džiovavimo. • šilkinis blizgesys išlieka 2-3 dienas;
	Sausas šampūnas Valo ir puoselėja kailį nenaudojant vandens. Purūs ir švytintys karčiai ir uodega, švelnus kailis. Baltas kailis tampa ypatingai švarus.

1.2. KOSMETIKOS, ĮRANKIŲ, ĮRENGIMŲ KATALOGŲ KOPIJA

Kosmetikos katalogų kopija:

63 pav. Eskadron firmos dėmių širmiems žirgams išėmiklis

64 pav. Eskadron firmos šampūnas

65 pav. Parisol šampūnas

66 pav. Parisol šampūnas su žolelėmis

67 pav. Parisol kanopų tepalas

68 pav. Foxfire karčių ir uodegosio blizgiklis

69 pav. Bloom šampūnas širmiems žirgams

70 pav. Supershine kanopų lakas

71 pav. TRM kanopų aliejus

72 pav. TRM kanopų kondicionierius

73 pav. Purškiamas šampūnas

74 pav. Žieminis kanopų tepalas

75 pav. Šampūnas su arbatmedžio aliejum

76 pav. Frisco Forall šampūnas

77 pav. Parisol kondicionierius karčiams

78 pav. PfiFF šampūnas

Labai kokybiška vokiečių firmos Chevaline kosmetika žirgui:

http://chevaline.de/cms/upload/pdf/the_blue_book.pdf

Įrangos ir įrengimų katalogų kopija:

Žirgų soliariumai.

79 pav.

Technische Daten

- Stromanschluss 380V – 16 Ampere (träge Absicherung)
- Leistungsaufnahme 7,8 KW

- Länge: 200cm – Breite 170cm – Höhe 60cm
- stabiles Aluminiumgehäuse; Gewicht: 140kg
- pulverbeschichtet, Farbe: silber-grau
- 2.600m³ Luftmenge für die Umluft

Ausstattung "SUMMERWIND DE LUXE"

- 30 IR-Lampen a 250 Watt
- 18 Ventilatoren, zweistufige Schaltung
- 18 Luftleiddüsen
- integrierter Umluftfön (patentrechtlich geschützt)
- Zeitschaltuhr mit Programm
- Notausschalter
- **3.988,60 Euro**

Summerwind light II

80 pav.

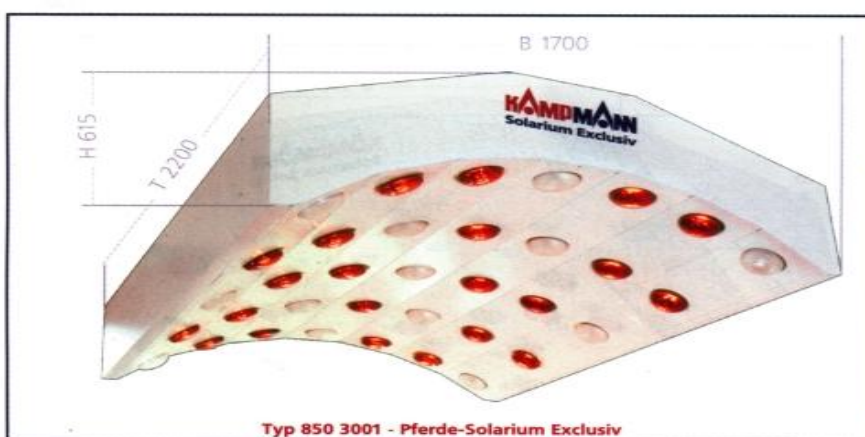
Technische Daten

- Leistungsaufnahme: 220 V, 2.500 Watt
- Länge: 180 cm – Breite 70 cm – Höhe 30 cm
- komplett aus Edelstahl
- Gewicht: ca. 40 kg
- 600 m³ Luftleistung

KAMPMANN-PFERDE-SOLARIEN

Fördern Gesundheit und Leistungsbereitschaft • Stärken Vitalfunktion und Immunsystem

PFERDE-SOLARLARIUM EXCLUSIV • Das Highlight				
Schaltung	Infrarot IR-Strahler		Ultraviolett UV-Strahler	
	Anzahl	kW	Anzahl	kW
1 (nur IR)	22	5,5 pro Phase 1,84		
2 (nur UV)			13	3,9 pro Phase 0,9
3 (IR und UV)			35	9,4
Typ	Artikelbezeichnung			€/Stück
850 3001	Pferde-Solarium Exclusiv Maße: B 1700 x T 2200 x H 615 mm. Gewicht: 124 kg. Selbsttragendes Gehäuse aus Aluminium AlMg3, RAL 9016 verkehrsweiß pulverbeschichtet, mit Vierpunktaufhängung für Deckenmontage oder Lift (Lift siehe S. 20). Stromanschluss: 400 V Drehstrom, 20 A.			3.890,00
850 7010	Deckenmontage-Set Beschreibung siehe Seite 12.			41,00

Regelungstechnisches Zubehör		
Typ	Artikelbezeichnung	€/Stück
850 3410	Lichtsteuerung für Solarium Exclusiv Zur separaten Steuerung der IR- und UV-Lampen. Mit Zeitschaltuhr bis max. 60 Minuten. Maße: B 200 x T 120 x H 300 mm, kieselgrau lackiert.	598,00
850 3420	Licht- und Liftsteuerung für Solarium Exclusiv Zur separaten Steuerung der IR- und UV-Lampen. Mit Zeitschaltuhr bis max. 60 Minuten. Liftbewegung über Sicherheitstaster. Maße: B 300 x T 120 x H 300 mm, kieselgrau lackiert.	899,00
850 1450	Wertmarken-Automat für Solarium Exclusiv Maße: B 185 x T 140 x H 238 mm, lichtgrau. Betriebszeit werksseitig nach Wunsch eingestellt. Betriebsfreigabe nach Wertmarkeneinwurf.	375,00
850 3400	Wertmarken für Typ 850 1450.	0,59
850 1452	€-Münz-Automat für Solarium Exclusiv (Abb. siehe Seite 16) Maße: B 205 x T 93 x H 160 mm, weiß lackiert. Betriebszeit vor Ort einstellbar. Betriebsfreigabe nach 1€ Münzeinwurf. Münzspeicherfunktion bis max. 9 Stück 1€ Münzen.	199,00

81 pav.

WARENDORFER SOLARANLAGEN

Standard I-S

Erstklassiger Nutzen ist keine Frage der Größe. Das Grundmodell der Warendorfer Solaranlagen STANDARD I-S bietet für ein Pferdesolarium beeindruckende Besonnungs-ergebnisse.

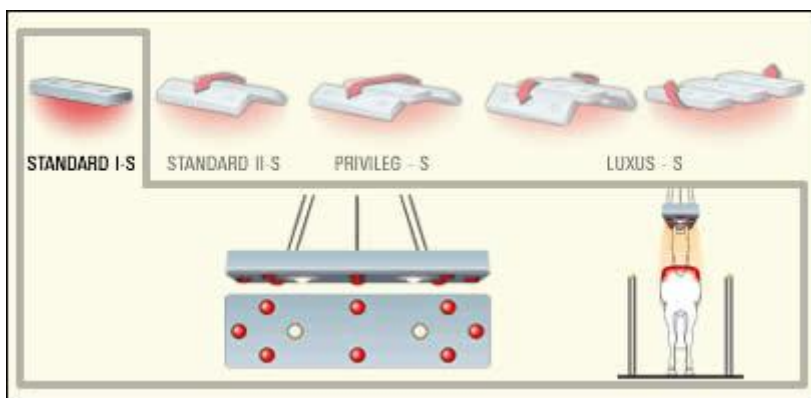
Lieferumfang: 1 Polyestergehäuse, 1 Steuergerät mit Zeituhr und Wahlschaltern für alle Erweiterungsmöglichkeiten, Kettenaufhängung, Steuerleitung, 8 IR-Strahler à 250 Watt, 2 UV-Strahler à 300 Watt

STANDARD I-S

mit allem Zubehör

Ausbaustufe 1:

STANDARD I-S

Standard

II-S

Durch zwei leistungsstarke Elemente wird mit dem Pferde-Solarium STANDARD II-S ein gleichmäßiges und intensives Besonnen erreicht.

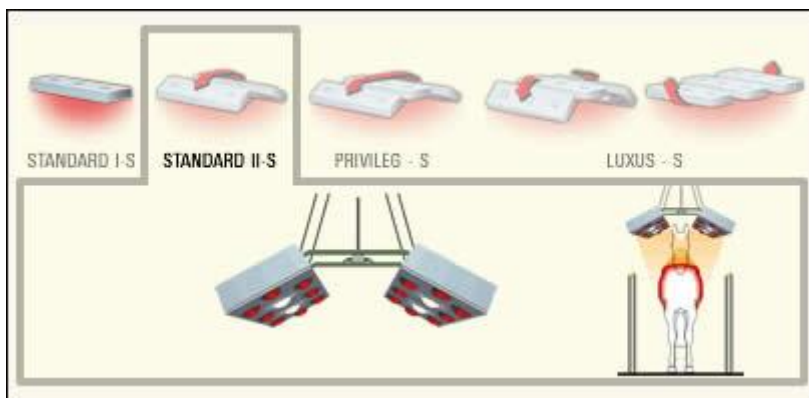
Lieferumfang: 2 Polyestergehäuse, Kopplungsträger, 1 Steuergerät mit Zeituhr und Wahlschaltern für alle Erweiterungsmöglichkeiten, Kettenaufhängung, Steuerleitung, 16 IR-Strahler à 250 Watt, 4 UV-Strahler à 300 Watt

STANDARD II-S

mit allem Zubehör

Ausbaustufe 2:

STANDARD II-S

PRIVILEG-S

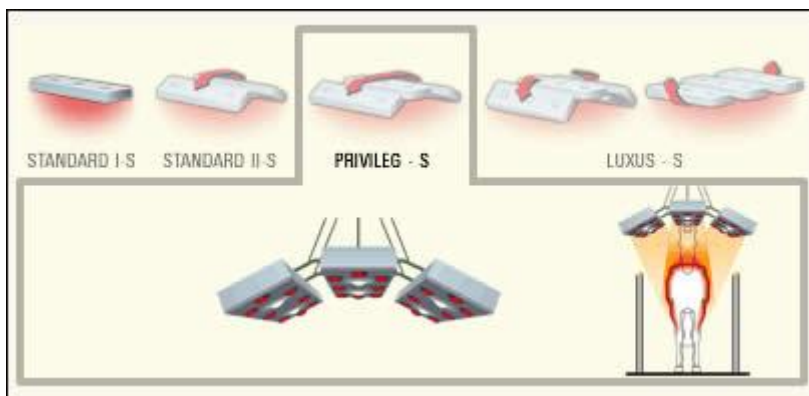
Die drei Elemente der Pferdesolaranlage PRIVILEG-S sorgen für ein optimales Besonnungsfeld.

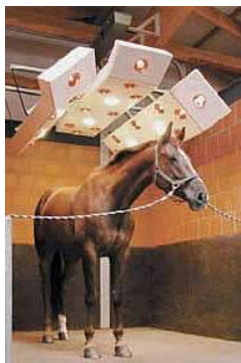
Lieferumfang: 3 Polyestergehäuse, Kopplungsträger, 1 Steuergerät mit Zeituhr und Wahlschaltern, für alle Erweiterungsmöglichkeiten, Kettenaufhängung, Steuerleitung, 24 IR-Strahler à 250 Watt, 6 UV-Strahler à 300 Watt

PRIVILEG-S mit allem Zubehör

Ausbaustufe 3:

PRIVILEG-S

LUXUS-S

Durch die schwenkbaren Seitenteile bietet das Pferdesolarium LUXUS-S je nach Einstellung ein riesiges Besonnungsfeld oder gezielte Power.

Lieferumfang: 3 Polyestergehäuse, Kopplungsträger, 1 Steuergerät mit Zeituhr und Wahlschaltern, für alle Erweiterungsmöglichkeiten, Kettenaufhängung, Steuerleitung, elektrogesteuerte Schwenkmechanik der beiden Seitenelemente (60 Grad) 24 IR-Strahler à 250 Watt, 6 UV-Strahler à 300 Watt

LUXUS-S mit

allem Zubehör

82 pav.

1.3. ŽURNALŲ KOPIJOS

Mokymų metu kaip mokymo medžiaga bus pateikti žurnalai:

1. Vetinfo specialus numeris “Arklių auginimas” Nr. 2005/9-10
2. KERBL “Horse and Rider 2012”
3. Parisol Pferdepflege/ B&E Lederpflege 2012
4. FINNTACK “enduser catalogue winter 2012
5. American Livestock and pet Supply, inc. HC29 Summer horse catalog 2009
6. Katalogas “Veljwahlsten 2013/2013”

<http://www.epaper.fi/reader/?issue=28430;00e2f9616da3ce88322e7d039eea023c>

1.4. NUOTRAUKOS

83 pav. Žirgo valymo įrankių rinkinys

84 pav. Žirgo valymo dulių siurblys

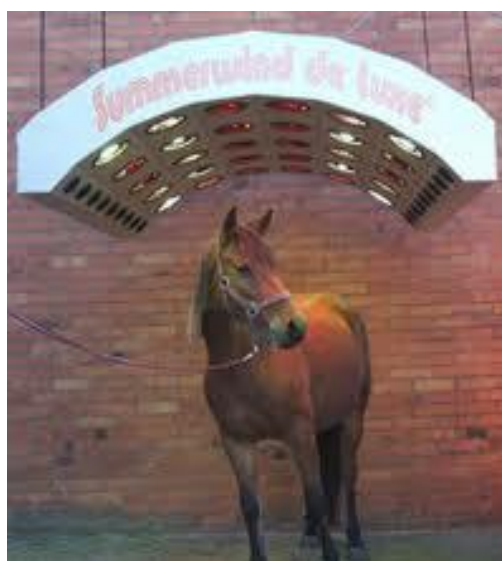

85 pav. Žirgo valymo procesas prieš maudymą

Žirgų soliariumų pavyzdžiai (paveikslai Nr.86,87,88,89,90,91)

86 pav.

87 pav.

88 pav.

89 pav.

90 pav.

91 pav.

1.5. VAIZDO ĮRAŠAI

Priedas Nr. 6. Žirgo maudymas. Vaizdinė medžiaga (DVD)

Priedas Nr. 8.1., 8.2. Žirgų soliariumo naudojimas. Vaizdinė medžiaga (DVD)

2 MOKYMO ELEMENTAS. ARKLIDŽIŲ ĮRENGIMAS IR PRIEŽIŪRA ŠALTUOJU METŲ PERIODU

2.1. REKOMENDACIJA ARKLIDŽIŲ ĮRENGIMUI IR JŲ PRIEŽIŪRAI ŠALTUOJU METŲ PERIODU (VAIZDINĖ MEDŽIAGA)

Arklidžių įrengimui taikomi tam tikri reikalavimai. Jos turi būti pakankamai erdvios, jų aukštis turi siekti bent 3,2 m tam, kad patalpos gerai vėdintųsi. Žirgo gardas turi būti ne mažesnis kaip 3x3 m, gardo durų plotis – ne mažesnis nei metras, - žirgas turi įeiti ir išeiti neliesdamas jų pečiais.

Šaltuoju metų periodu arklidėje būtina užtikrinti 3 pagrindines sąlygas, kurios labiausiai veikia žirgų sveikatą: tinkamą mikroklimatą, pastovią temperatūrą ir gerą apšvietimą. Mikroklimatas – tai patalpos oro klimatas. Labai svarbu, kad arklidėje mikroklimatas tiktų žirgams, atitiktų zoohigienos reikalavimus. Nuo mikroklimato labai priklauso žirgų atsparumas ligoms, sveikata, darbingumas. Žirgui žiemą kenkia ne šaltis, o kaita tarp šilto ir šalto oro, kuris sutrikdo žirgo biologinį ritmą, dėl ko jis gali persalti. Todėl temperatūra arklidėje žiemą neturėtų viršyti 8-18 laipsnių šilumos.

Arklidės oro fizinės ir cheminės savybės būna pastovios ir kintančios. Arklidės zoohigienai svarbios kintančios oro savybės, ypač tos, kurias galima reguliuoti, pvz.: oro cheminė sudėtis (anglies dioksidas ir amoniakas), oro temperatūra, drėgnumas. Anglies dioksido kiekis ore – vienas iš patalpos oro užterštumo rodiklių. Didelis jo kiekis sukelia audinių acidozę, sutrinka mineralinių medžiagų apykaita organizme ir normalus naudingų medžiagų iš pašaro įsisavinimas. Arklidės patalpoje pagrindinis anglies dioksido šaltinis – iškvepiamas oras. Nevėdintoje arklidėje, kurioje laikoma daug žirgų, anglies dioksido kiekis ore sparčiai didėja.

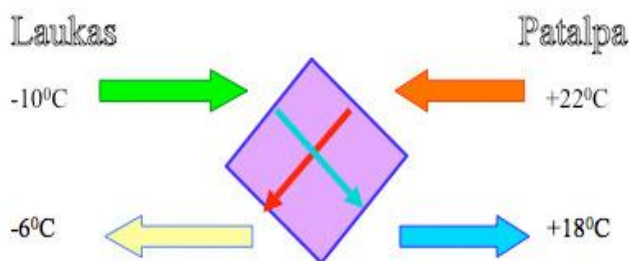
Žirgas per dieną tuština 10-12 kartų ir išskiria apie 7 litrus šlapimo. Mėšlą ir šlapimą reikia valyti kasdien, nes susikaupęs amoniakas dirgina žirgo kvėpavimo takus. Gardo kraikui naudojami šiaudai, medžio drožlės, pjuvenos, durpės. Šiaudai turi būti be akuotų, nes jie gali erzinti arklio gleivinę ar sukelti dusulį. Daugelis žirgų yra labai jautrūs dulkėms, todėl kraikui keliamas reikalavimas, kad jis kuo mažiau dulkėtų. Idealiausias kraikas alergiškiems žirgams yra durpės, jos nedulka, gerai sugeria šlapimą, tačiau tai labai brangus kraikas ir beveik nenaudojamas. Žiemą yra skiriamas ypatingas dėmesys gardo valymui. Šaltuoju metų laikotarpiu negalima išvežti viso mėšlo iš gardo, paliekamas vadinamas padas, kad laikytųsi šiluma. Naudojamas šiaudų kraikas, nes yra šiltesnis nei pjuvenos. Šiaudai yra pakankamai šilti ir nebrangūs, tačiau jie turi būti labai geros kokybės, be akuotų, kurie gali žirgui sukelti dusulį. Kai kurie arkliai mėgsta miežinius šiaudus ir bando ėsti kraiką, todėl šiaudai turi būti nesupeliję, susmulkinti. Šiaudų reikia krėsti tiek, kad žirgas juose stovėtų iki kelių, nes kai juos sumina ir suėda, šiaudų kiekis sumažėja. Naudojant šiaudus yra

sunkesnė šlapimo kontrolė, labai sunku surinkti šlapimą iš šiaudų. Amoniaکو kiekį labai svarbu reguliuoti, nes nuo didesnio jo kiekio silpsta žirgo organizmas, dirginamos akių ir kvėpavimo takų gleivinės. Gerai nesurenkamas šlapimas, mėšlas pūna ir susidaro amoniakas. Jei žirgai laikomi ant gilaus kraiko, šilta, nėra ventiliacijos, amoniako garai kyla aukštyn ir nuodią žirgus.

2011 metais Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos specialistai pristatė Lietuvos mokslininkų biohigienizacijos technologijos pritaikymo tyrimą. Amoniaکو kontrolės bandymui pasirinkta kraiko apdorojimo priemonė, kurios pagrindą sudaro diatominė žemė. Tai gamtinė, minkšta, į kreidą panaši nuosėdinė uoliena, lengvai sutrupanti į smulkius baltus arba balkšvus miltelius. Šių miltelių abrazyvinės savybės panašios į pemzos miltelių: dėl didelio porėtumo jie yra labai lengvi. Diatominė žemė – neorganinė medžiaga, tad nesudaro palankios terpės bakterijoms daugintis. Ši priemonė absorbuoja amoniaką ir kitus kvapus, sugeria drėgmę. Garde sumažėja amoniako kvapas, šiaudai lieka sausesni. Be to, biohigieninės priemonės reikia labai nedaug. Vienam kvadratiniam metrui gardo užtenka nuo 50 iki 100 g miltelių, kurie barstomi tik du kartus per savaitę.

Drėgmė arklidėje atsiranda dėl ventiliacijos nebuvimo, netvarkomų gardų. Ji labiausiai kenkia žirgų sąnariams ir kaulams, sukelia nemalonius pojūčius, vystosi sąnarių artrozė.

Norint užtikrinti gerą arklidės mikroklimatą ir pastovią temperatūrą, patariama įrengti ventiliacinę sistemą – rekuperaciją. Tai vėdinimas mechaninio įrenginio pagalba. Rekuperatoriaus veikimo schema – patalpos oras per ištraukimo angą (83 pav.) ištraukiamas ir patenka į rekuperatorių, kuriame praeina pro filtrą, patenka į šilumokaitį, palieka savo šilumą ir tada yra šalinamas į lauką. Tuo pačiu metu lauko oras patenka į rekuperatorių, prateka į šilumokaitį, jame pasiima iš patalpos ištraukiamo oro šilumą, pereina per filtrą ir patenka į patalpą. Taip pat vėdinimui naudojami ir regeneratoriai, kurie atlieka tokias pačias funkcijas. Rekuperatorių galima palyginti su radiatoriumi, kuriame vietoje karšto vandens teka ištraukiamas iš patalpos šiltas oras. Pastarasis atiduoda savo šilumą, tiekiamam į patalpą, lauko orui ir tik po to yra išmetamas laukan.

92 pav. Rekuperacijos veikimo schema

93 pav. Oro ištraukimo ir padavimo anga

Paskutinis faktorius, reikalingas žirgams žiemą yra šviesa. Nuo jos priklauso įvairios organizmo funkcijos. Žiemą sulėtėja visų gyvūnų medžiagų apykaita, pasikeičia organizmo ritmai,

kumelikai lėčiau auga. Kai trūksta ultravioletinių spindulių, nevyksta Ca sintezė. Todėl žiemą arklidėje ne tik turi būti užtikrinta dienos šviesa, pagal galimybes įrengti soliariumai su ultravioletinių spindulių lempom arba pakabintos kvarco lempos, kurios ne tik kompensuoja trūkstamą saulės spindulių kiekį arklio organizmui, bet ir dezinfekuoja arklidės orą.

3 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGŲ LIGŲ PREVENCIJA ŠALTUOJU METŲ PERIODU

3.1. REKOMENDACIJOS ŽIRGŲ LIGŲ PREVENCIJAI ŠALTUOJU METŲ METŲ LAIKU

Peršalimo ir kvėpavimo takų ligos

Žirgams, kaip ir žmonėms, pagrindiniai susirgimai žiemą yra peršalimo ir kvėpavimo takų ligos. Paprastai žirgas žiemą nuo šalčio ginasi ilgais kūno plaukais, riebaliniu poodiniu sluoksniu. Tačiau intensyviai sportuojantiems žirgams ilgas kailis yra nepageidaujamas, nes greitai šlampa, ilgai džiūna, o išvedus drėgną žirgą į lauką, greitai peršala. Kad to išvengti, žirgai kerpami specialiomis mašinėlėmis. Kirptus žirgus reikia labai saugoti nuo skersvėjo ir šalčio, arklidėje laikyti apdengtus su specialiomis gūniomis, nevesti į lauką per didelius šalčius, o esant palankiam orui ilgai nelaikyti lauke. Jei nėra sąlygų kirptą žirgą laikyti šiltai, geriau iš viso jo nekirpti.

Žmonės bijodami, kad žirgai nesusaltų, per daug užsandarina arklides, nevėdina, nevalo gardų. Žirgai šalčio nebijo, o ištisą parą užsandarinta arklidė kenkia žirgams ne vien dėl amoniako pertekliaus ir deguonies trūkumo, bet ir dėl temperatūrinių pokyčių. Kvėpavimo takų ligomis žirgai suserga dėl ryškaus temperatūrų skirtumo arklidėje ir lauke. Kad to išvengti, reikia būtinai kelis kartus dienoje vėdinti arklidę arba įrengti dirbtinio vėdinimo sistemą (rekuperaciją), kiekvieną dieną valyti gardus. Nuo didesnio amoniako kiekio dirginamos žirgo kvėpavimo takų gleivinės. Jos tampa neatsparios įvairiems nepalankiems veiksniams (mikroorganizmams, pelėniams grybams, dulkėms), atsirada dirginimas ir prasideda uždegimas. Amoniakui patekus į kraują, hemoglobinas virsta šarminiu hematite, sumažėja eritrocitų kiekis kraujyje, vystosi anemija. Geriau arklidėje laikyti vėsesnę temperatūrą, nes, esant žemai temperatūrai, amoniakas laikosi žemai, o kai šilta, kyla aukštyn.

Traumos

Žiemą būna slidu ne tik žmonėms, bet ir žirgams, kurie dažnai paslysta (ypač kaustyti), griūna, pasitempia sausgysles ar susižeidžia. Todėl visur, kur vaikšto žirgai, takus pabarstyti smėliu ar žvyru. Dažnai žirgai pasitempia sausgysles ir dėl to, kad jie yra paleidžiami į aptvarus lauke esant nelygiai sušalusiai žemei. Vaikščiodami ar bėgiodami nelygiu paviršiumi jie neunkai gali ne tik pasitempti sausgysles, bet ir išsinarinti koją. Dažnai pasnigus, žirgai taip pat išleidžiami į aptvarus ar gainiojami lauke. Tada taip pat kyla rizika traumotis. Todėl prieš paleidžiant žirgą į lauką, reikia apibintuti kojas elastiniais bintais, kurie psaugotų kojas nuo patempimo.

Laminitas

Tai išplitęs kanopos gyvuonies uždegimas. Šis susirgimas yra dažnas ir išsivysto žirgams po įvairių ligų. Viena dažniausiai pasitaikančių - žirgo peršalimas. Tai atsitinka, kai žirgai sušilę

pastatomi į šaltą, vėjo perpučiamą arklidę arba sušilę gausiai pagirdomi ar išmaudomi šaltame vandenyje. Todėl saugantis sios ligos, reikia labai gerai išžingsniuoti žirgus po darbo, jei jie sunkiai džiūna – nukirpti kailį. Jokiu būdu negalima duoti sušilusiam žirgui gerti, o ypač šalto vandens. Parvedus žirgą po treniruotės į gardą, reikia užsukti vandenį, kad jis neatsigertų.

Žirgų parazitozės

Žiemos laikotarpiu, arklidėse laikomi žirgai užsikrečia dažniau parazitais nei būdami lauke. Pagrindinis užkrato šaltinis – kiaušinėliais užterštos arklidžių grindys, sienos, ėdžios, apyvokos reikmenys. Todėl profilaktiškai kas trys mėnesiai žirgai yra šeriami antiparazitiniais preparatais. Labai svarbu taikyti parazitozių profilaktiką ir gydymą, nes migruodamos lervos sukelia hemoragijas ir netgi bronchopneumoniją su kosuliu, anoreksiją ir karščiavimu.

Arklidžių dezinfekcija

Gardus ir arklides reikia vieną kartą metuose dezinfekuoti. Arklidėse yra palankios sąlygos įvairiems mikroorganizmams veisti, ypač pelėsiniams grybeliams, kurie sukelia žirgams kvėpavimo takų ligas, taip pat viesiasi parazitai. Gardai prieš dezinfekciją išvalomi tuščiai ir tada išplaunami dezinfekciniu skysčiu arba purškiamos arklidės dezinfektantu profesionaliai. Žirgai dezinfekcijos metu turi būti išvesti iš arklidės ir parvesti pagal instrukciją nustatytu laiku. Dezinfekciją labiausiai tinka daryti pavasarį ir rudenį, kad prieš žiemos stovėjimo laikotarpį būtų kuo švaresnės patalpos ir neplistų užkrečiamos ligos.

4 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGO MITYBOS RACIONO SUDARYMAS ŠALTUOJU METŲ LAIKOTARPIU

4.1. ŽIRGO MITYBOS RACIONO SUDARYMO ŠALTUOJU METŲ PERIODU MOETODINĖS REKOMENDACIJOS, RACIONO APSKAIČIAVIMO LENTELĖS

Tam kad vyktų gyvybinės funkcijos (kvėpavimas, kraujo apytaka, virškinimas, kūno temperatūros palaikymas ir kt) organizmui reikalinga energija. Tą energiją organizmas gamina pats, savo ruožtu ją paimdamas iš pašaro maisto medžiagų. Pašaro dalis, skirta minėtu funkcijų palaikymui, vadinama palaikuomuoju pašaru. Tačiau treniruojamiems/dirbantiems žirgams, prieaugliui, kumelingos kumelės vaisiaus auginimui, laktacijai, sukūdusiems arkliams kūno stovio atstatymui, šaltuoju metų periodu reikia daugiau maisto medžiagų.

Baltymus ir mineralines medžiagas organizmas naudoja naujų ląstelių gamybai. Riebalus bei angliavandenius organizmas naudoja kaip energijos šaltinį. Skildami baltymai taip pat išskiria energiją, todėl jais galima pakeisti dalį riebalų ir angliavandenių. Tačiau jais mes negalime kompensuoti baltymų trūkumo. Todėl būtina sekti kad racione netrūktų baltymų bei mineralinių medžiagų.

Viena svarbiausių sąlygų, kad žirgas žiemą būtų sveikas, yra tinkamas šėrimas. Viena iš gyvybinių funkcijų, kuri vyksta kiekvieno šiltakraujo gyvūno organizme, yra šilumos gamyba. Žirgams optimaliausia oro temperatūra arklidėse yra 8–18°C. Jeigu temperatūra arklidėse yra žemesnė, tuomet žirgas šilumos gamybai sunaudos didesnę energijos kiekį. Esant žemesnei negu optimali temperatūra (8°C), šilumos gamybai papildomai reikėtų skirti po 1 pašarinį vienetą kiekvienam Celsijaus laipsniui (500kg svorio žirgui).

Racionas tai pašarų kiekis skiriamas žirgui per para. Norint sudaryti racioną reikia žinoti: žirgo amžių, treniruočių krūvį, fiziologinę būseną, svorį.

Lentelė Nr.4. Raciono skaičiavimo lentelė

Arklių grupės	100 kg svorio reikia pašar.vnt	1 pašariniame vnt. turi būti virškinamų baltymų	1 pašariniame vnt. turi būti kalcio	1 pašariniame vnt. turi būti fosforo
Intensyviai treniruojami žirgai	2,3	100	7	5
Treniruojami žirgai	2,0	100	7	5
Eržilai-reproduktoriai kergimo sezono metu	2,0	115	7	5
Laktuojančios kumelingos kumelės	2,2	110	8	5
Kumelingos kumelės I kumelingumo pusėje	1,8	100	7	5

ŽIRGININKYSTĖS TECHNOLOGINIŲ KOMPETENCIJŲ TOBULINIMO PROGRAMA

Kumelingos kumelės II kumelingumo pusėje	2,0	105	7,5	5
Prieauglis iki 1 metų	2,5	115	7,5	5
Prieauglis 1-2 metų	2,3	110	7	5
Prieauglis 2-3 metų	2,1	105	7	5
Nekumelingos kumelės, nekerjami erzilai	1,6	90	7	5

Jeigu 500 kg svorio žirgui, esančiam optimalioje temperatūroje) skiriame 10 paš.vnt (2,0 x 5 = 10,0), tai prie 7°C jam reikės 11,0 paš.vnt. prie 6°C reikės 12,0 paš.vnt. ir t.t. Maisto medžiagų (baltymų, mineralinių medžiagų, vitaminų ir kt.) poreikis nesikeičia.

Esant optimaliai oro temperatūrai 500 kg svorio sportiniam žirgui racionas būtų sekantis:

Lentelė Nr.5. Racionas esant 8 laipsnių arklidės temperatūrai

Pašarai	Kiekis kg	Paš.vnt	Viršk.baltymai	Ca	P
Šienas	5	2,5	236	34	15
Šienainis	5	1,7	228	21	11
Paš.morkos	5	0,7	41	3	2
Avižos	3	3,0	255	3	8
Miežiai	1	1,1	81	1	3
Kviet.sėlenos	1,5	1,05	171	6	18
Iš viso		10,5	1039	68	57
Apskaičiuotas poreikis		10,0	1000	70	50

Prie 7°C temperatūros minėto svorio treniruojamam žirgui tiktų sekantis racionas:

Lentelė Nr 6. Racionas esant 7 laipsnių arklidės temperatūrai

Pašarai	Kiekis kg	Paš.vnt	Viršk.baltymai	Ca	P
Šienas	6	3,0	316	41	18
Šienainis	6	2,04	270	25	13
Paš.morkos	5	0,7	41	3	2
Avižos	4	4,0	340	5	11
Miežiai	1	1,1	81	1	3
Kviet.sėlenos	0,5	0.35	57	2	9
Iš viso		11,15	1105	77	56
Apskaičiuotas poreikis		11,0	1000	70	55

Baltymų perteklius bus sunaudotas kaip energijos šaltinis.

4.2. VITAMINŲ IR MINERALINIŲ MEDŽIAGŲ KIEKIO REKOMENDACIJOS ŽIRGUI ŠALTUOJU METŲ PERIODU

Pagrindinės mineralinės medžiagos, reikalingos žirgams, yra kalcis (Ca) ir fosforas (P). Optimalus Ca ir P santykis suaugusiems žirgams yra 2:1, jauniems žirgams 1,5:1. Maksimalus santykis suaugusiems žirgams 5:1, jauniems 3:1. Minimalus visoms amžiaus grupėms yra 1:1. Kalcio ir fosforo įsisavinimas glaudžiai susijęs su vit. D. Trūkstant šių medžiagų retėja kaulai, galimos kaulų deformacijos ar lūžimai. Žirgai netenka apetito todėl sulečia jų augimas, blogėja sportiniai rezultatai.

Vitaminu reikia labai mažų kiekių, tačiau jų svarba yra didžiulė. Papildomai į racioną reikia įtraukti vitamino šiais atvejais:

- kai arkliai per mažai ganomi ganyklose, arba negauna žalio pašaro;
- kai dėl sausros pagelsta ganyklos t.y. augaluose sutrinka medžiagų apykaita;
- kai žirgai treniruojami dideliais krūviais;
- jauniems, augantiems žirgams;
- kai žirgams pasikeičia šėrimo, laikymo sąlygos;
- žiemą ir pavasarį, kuomet natūraliai pašaruose sumažėja vitaminų atsargos.

Antroje žiemos pusėje ir pavasarėjant, pašaruose sumažėja vitamin ir mineralinių medžiagų, o iš rudens sukauptos atsargos arklių organizme išsenka. Tai neigiamai veikia žirgo kvėpavimo, lytinę bei atraminę (kaulai, sąnariai, sausgyslės) sistemas. Vitaminų ir mineralinių medžiagų trūkumas kompensuojamas papildant racioną kreida, pašarinėmis mielėmis, daigintais grūdais, saulėgrąžų, sojų išspaudomis ar specialiais žirgams skirtais maisto papildais, į kurių sudėtį įeina reikiami vitaminai ar mineralai. Pašariniai priedai įmaišomi į koncentruotus pašarus.

Labai svarbu, kad žirgai gautų reikiamą kiekį druskos, nes ji turi įtakos svarbiems biologiniams procesams organizme. Jei jos trūksta, žirgai blogiau ėda, menkliau įsisavina pašarus, blogėja bendra organizmo būklė ir darbingumas.

Dar vienas labai svarbus vitaminas yra D. Žiemą jaučiamas didelis vitamino D trūkumas, nes žirgai mažai mato saulės spindulių. Kai trūksta ultravioletinių spindulių, nevyksta Ca sintezė. Todėl žiemą arklidėje ne tik turi būti užtikrinta dienos šviesa, bet pagal galimybes įrengti soliariumai su ultravioletinių spindulių lempom arba pakabintos kvarco lempos, kurios kompensuoja trūkstamą saulės spindulių kiekį.

5 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGO MAUDYMO ŠALTUOJU METŲ PERIODU TECHNOLOGIJA

5.1. DARBŲ SAUGOS INSTRUKCIJA MAUDANT ŽIRGĄ

94 pav. Maudomas žirgas

Žirgai, nors jiems tai yra būdinga, sutinka su „keisčiausiais“ savo prižiūrėtojo užmojais ir reikalavimais. Žodis „keistas“ šiuo atveju apibudina, tai kas žirgui nėra instinktyvus elgesys, pvz.: būti maudomu naudojant kosmetines priemones. Tačiau vienaip ar kitaip žirgai stengiasi nubrėžti ribą tam tikrai žmogaus elgsenai. Maudymas dažnai būna ta riba, kurios žirgai nenori peržengti. Kiekvienas žirgas yra labai individualus ir į tam tikrus dalykus žiūri skirtingai. Vieni su maudymu sutinka noriai ir net mėgausjasi maudomi, kiti- kovoja. Gali būti, kad žirgai iš prigimties yra labai jautrus, taip pat maudyniu baimės priežastis gali būti bloga šio proceso patirtis. Tarkim žirgas maudymo metu išsigando per stiprios srovės, vandens papuolė į ausis ir t.t.

Remiantis žirgų priežiūros specialistės S. Biggs („*Batting your horse without battle.*“ 2003) rekomendacijomis galime išskirti pagrindinius reikalavimus ir patarimus žirgų maudymo procedūrai atlikti.

Saugumo reikalavimai:

- Žirgo maudymo patalpos/vietos danga turi būti neslidi.
- Fiksuojant žirgą būtina atkreipti ypatingą dėmesį į mazgą, jis turi būti užmegstas lengvo paleidimo būdu. Taip pat žirgo pavadžio sagtis rekomenduojama „panic button“ tipo, kurios mechanizmas užtikrina greitą žirgo galvos išlaisvinimą jam nukritus.
- Atkreipkite dėmesį, kad prasimo žarna neatsidurtu po žirgo kojomis. Yra pavojus, kad žirgui užlipus ant žarnos ji gali trukti, tokiu atveju didelė srovė tikrai išgąsdins žirgą ir jis ims panikuoti.
- Visuomet pratinkite žirgą prie srovės prausdami jo kojas.

5.2. ŽIRGO MAUDYMO ŠALTUOJU METŲ PERIODU REKOMENDACIJOS

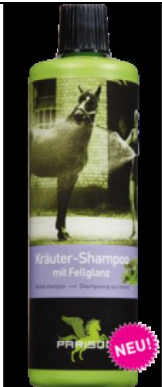
- Vandens žarną rekomenduojama naudoti su srovės reguliatorium.
- Venkite srovės nutaikymo tiesiai į žirgo snukį. Saugesnis ir žirgui malonesnis būdas yra galvos prausimas naudojant kempinę.
- Įsitikinkite, kad prausiate žirgą optimalios temperatūros vandeniu (patikrinkite vidine savo rankos dalimi). Tai ypatingai svarbu žiemą, nes skirtingai nei vasarą, žiemą šaltas vanduo rizikingas dėl peršalimo ir raumenų sustingimo galimybių.
- Pradėkite maudyti žirgą nuo kojų, po to kilkite kūnu aukštyn. Nugara prausiama paskiausiai, kad per daug neatvėstų ir žirgas neperšaltų.
- Išmaudžius žirgą, nubraukite vandens prteklių nuo kailio specialiu braukikliu.
- Tuoj po maudynių įjunkite soliariumą, kad žirgas džiotų ir neperšaltų.
- Jei nėra arklidėje soliariumo, būkite pasiruošę prakaitinę gūnią, skirtą uždengti žirgą po maudynių (ji išstumia drėgmę į paviršių ir žirgas greičiau išdžiūna).
- Paskatinkite žirgą už gerą elgesį.

Priedas Nr. 6. Žirgo maudymas. Vaizdinė medžiaga (DVD)

5.3. KOSMETIKA IR JOS SPECIFIKACIJOS

Lentelė Nr.7 Kosmetinės priemonės naudojamos žirgų kailiui prižiūrėti šaltuoju metų laiku

Priemonė	Aprašas
	Žirgų kailio šampūnas. Šampūnu gerai nuplaunami nešvarumai bei kailiui suteikiamas šilkinis blizgesys. Maitina ir apsaugo plauką. Stipriai koncentruotas.

	Šampūnas žirgams su natūraliu šalavijų, čiobrelių bei kiečio aromatu. Švelnus ir drėkinantis raminančiai priežiūrai, saugančiai odą. Lengvai pasidengiantis su drėkinančiais ingredientais šampūnas išsaugo natūralų odos apsauginį sluoksnį. Purvas švelniai ištirpinamas. Po plovimo kailis, karčiai ir uodega lieka glotnūs, lengvai valomi ir blizgantys. Užtenka mažo kiekio.
	Tepalas skirtas kanopų priežiūrai ir apsaugai. Aukštos kokybės aliejai reguliuoja drėgmės balansą – apsaugo kanopas nuo išdžiūvimo, esant sausoms sąlygoms, ir nuo suminkštėjimo, esant padidintai drėgmei. Gerina augimą. Kasdienis naudojimas leidžia kanopos ragui išlikti elastingam ir apsaugo nuo kanopų negalavimų.
	Kanopų kremas Ypatingai kanopų priežiūrai. Šis aukštos kokybės kanopų kremas giliai įsiskverbia į kanopą, apsaugo ir suteikia lankstumo. Kasdienis naudojimas užkerta kelią kanopų ligoms.
	Blizgesys kailiui Ši vazelino pagrindu sukurta priemonė dažniausiai naudojama ruošiant žirgą varžyboms – juo įtrinamas kailis labiau blizga, ištepus žirgo galvą – paryškinami bruožai, be to šis tepalas išlieka pakankamai ilgai, todėl jei jį įtrynėt ir prieš dieną, telieka lengvai perbraukti minkštu šepečiu

	Blizgus purškiklis kailiui • ši priemonė gali suteikti auksinį arba sidabrinį blizgesį Jūsų žirgo kailiui; • tūkstančiai smulkių blizgių dalelių padengia žirgo kailį taip, kad jis atrodo ypatingai glotnus, atspindintis šviesą; • priemonė nepalieka jokių likučių ar nuosėdų, o blizgančios dalelės lengvai nuvalomos; • nekenksmingos žirgo kailiui ir odai sudedamosios dalys; • auksinė spalva rekomenduojama rudo atspalvio žirgams, sidabrinė – juodiems ir baltiems
	Purškiamas kondencionierius kailiui ir uodegai • šis puikus purškalkas kailiui, uodegai bei karčiams suteikia šilkinį, ilgalaikį blizgesį, atsparų purvui bei dulkėms; • supaprastėja kailio valymas, iš uodegos lengviau išimami šiaudai ar pjuvenos; • kadangi supurkšti karčiai netampa slidūs, nėra problemos pinant kasytes; • Chevaline Brilliance nėra limpantis ar slidus; • tinkamas net ir jautriems žirgams, nedirgina odos; • galima purkštis ant šlapio, išplauto kailio, išdžiuvus perbraukti šepečiu; • spindesys gali būti purškiamas po plovimo į šlapias kailis ir tada šepečiu per netrukus po džiovinimo. • šilkinis blizgesys išlieka 2-3 dienas;

	Sausas šampūnas Valo ir puoselėja kailį nenaudojant vandens. Purūs ir švytintys karčiai ir uodega, švelnus kailis. Baltas kailis tampa ypatingai švarus.
---	--

**6 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGŲ SOLIARIUMO NAUDOJIMO
TECHNOLOGIJA**

**6.1. DARBŲ SAUGOSO INSTRUKCIJA DIRBANT ELEKTRINIAIS
PRIETAIS AIS**

1. Prieš pradedant darbą su elektriniais prietaisais būtina:

- 1.1. Įsitikinti, kad jie yra tvarkingi ir veikiantys.
- 1.2. Darbo vieta turi būti švari ir tvarkinga. Netvarka ir blogai apšviesta darbo vieta gali tapti nelaimingų atsitikimų priežastimi.
- 1.3. Nedirbkite tokioje aplinkoje, kur yra degių skysčių, dujų ar dulkių. Elektriniai įrankiai gali kibirkščiuoti, o nuo kibirkščių dulkės arba susikaupę garai gali užsidegti.

2. Elektrosauga

- 2.1. Maitinimo laidų kištukas turi atitikti rozetės tipą. Kištuko jokia būdu negalima modifikuoti. Nenaudokite jokių kištuko adapterių su įžemintais prietaisais. Originalūs kištukai, tiksliai tinkantys elektros echan rozetei, sumažina elektros smūgio pavojų.
- 2.2. Venkite kūno kontakto su įžemintais paviršiais. Egzistuoja padidinta elektros smūgio rizika, jei Jūsų kūnas bus įžemintas.
- 2.3. Saugokite prietaisą nuo drėgmės. Jei vanduo patenka į elektrinį prietaisą, padidėja elektros smūgio rizika.
- 2.4. Nenaudokite maitinimo laidų ne pagal paskirtį, pažeisti arba susipynę laidai gali tapti elektros smūgio priežastimi.
- 2.5. Saugokitės, kad neįjungtumėte prietaiso atsitiktinai. Prieš kišdami kištuką į elektros echan lizdą įsitikinkite, kad prietaisas yra išjungtas. Jeigu nešdami prietaisą pirštą laikysite ant jungiklio arba prietaisą įjungsite į elektros tinklą, kuomet jungiklis nėra išjungtas, tai gali tapti nelaimingo atsitikimo priežastimi.

3. Rūpestinga elektrinių įrankių priežiūra ir naudojimas

- 3.1. Nenaudokite elektrinio įrankio su sugedusiu jungikliu. Elektrinis įrankis, kurio nebegalima įjungti ar išjungti, yra pavojingas ir jį reikia remontuoti.
- 3.2. Rūpestingai prižiūrėkite prietaisą. Daugelio nelaimingų atsitikimų priežastis yra blogai prižiūrimi elektriniai įrankiai.

4. Būtina išjungti elektros srovę šiais atvejais:

- 4.1. Pastebėjus detalių, laidų stiprų įkaitimą.
- 4.2. Sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja kištukinis lizdas, jungtukas).
- 4.3. Pajutus svylančių laidų kvapą.
- 4.4. Nutrūkus elektros energijos tiekimui.

6.2. SOLIARIUMO ĮRANGOS SPECIFIKACIJA IR NAUDOJIMO INSTRUKCIJA

Žirgų soliariumas yra kelių didelių raudonųjų žibintų, skleidžiančių Infra-Red (IR) spindulius, sistema. IR yra spinduliuotės šilumos forma, neturi būti painiojama su ultravioletiniais (UV) spinduliais, kurie veikia kaip dirbtinės saulės šviesos šaltinis žirgams nuolatinei laikomiesiems arklidėse.

87 pav. Infraraudonųjų spindulių lempa.

Šilumos terapija

Šiluma iš infraraudonųjų spindulių šviesos prasiskverbia į odą ir šildo pagrindinius žirgo raumenų audinius. Procedūra skatina kraujotaką, pagerina kraujo apytaką, didina raumenų elastingumą ir sumažina sužalojimų grėsmę. Kaip terapija, ji padeda sumažinti nugaros skausmus, sąnarių sąstingį, raumenų nuovargį ir / ar raumenų spazmus. Soliariumai taip pat dažnai naudojami siekiant greitai ir efektyviai išdžiovinti žirgą po maudymo ar vandens terapijos.

88 pav. Žirgų soliariumas

Ultravioletinių ir infraraudonųjų spindulių soliariumo privalumai.

Atliktais tyrimais įrodyta nemažai privalumų, kuriuos suteikia žirgų soliariumai tamsiuoju ir šaltuoju metų periodu. Tokiu metu arklidėse gyvantys žirgai dažnai kenčia nuo natūralios saulės šviesos trūkumo. Ultravioletinių ir infraraudonųjų spindulių radiacijos derinys žymiai pagerina

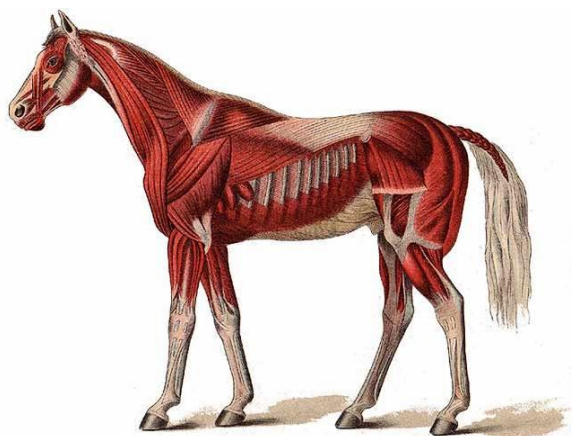
gyvūnų būklę ir bendrą gerovę. Šie privalumai nebūdingi vien infraraudonųjų spindulių soliariumams, kurių pagrindinė funkcija yra pagreitinti žirgo kailio džiuvimą, taip pat užtikrinant raumenų patempimo prevenciją.

Mišri spinduliuotė ypatingai naudinga žiemą gimusiems kumeliukams, kurie negauna tiesioginių saulės spindulių. Ultravioletiniai spinduliai užtikrina D vitamino pasisavinimą, kuris būtinas sveikam vystimuisi.

Priedas Nr. 8.1., 8.2. Žirgų soliariumo naudojimas. Vaizdinė medžiaga (DVD)

Infraraudonųjų spindulių terapija- saugus būdas natūraliai žirgų sveikatos priežiūrai! Soliariumai gali padėti pagerinti jūsų žirgo veiklos rezultatus ir būklę:

- Šilumos energija prasiskverbia pro odą į raumenis ir padeda stimuliuoti kraujotaką, gerina raumenų elastingumą, tai mažina traumos grėsmę.
- Apšilimas soliariume prieš treniruotę leis atsipalaiduoti ir atlaisvinti raumenis, suaktyvinti kraujotaką taip pagerinant treniruočių rezultatus.
- Soliariumas padeda žirgui greičiau atsistatyti po fizinio krūvio stimuliuojant raumenis. Cirkuliacija leidžia raumenims greičiau pasisavinti deguonį.
- Skatinant cirkuliaciją pagerėja maisto pasisavinimas, gerėja virškinimas, taip pat pagreitina atliekų pašalinimą iš šalinimo sistemos.
- Pagerina ištvermę ir padidina atsparumą.
- Idealiai tinka džiovinant po fizinio krūvio ir maudynių.

89 pav. Žirgo raumenynas

Techninė specifikacija

Įrengimas. Bandymai parodė, kad idealus soliariumo aukštis virš žirgo nugaros-60 cm. tada optimaliai apšildoma nugara ir šonai.

Papildoma įranga:

- Valdymo dėžė reguliuoja šildymo intensyvumą ir ventiliatorių galingumą.

- Valdymo blokas reguliuoja seanso trukmę, taip pat automatiškai išsijungia esant lempų perkaitimui.
- Įtempimo diržai leidžiantys reguliuoti soliariumo aukštį.
- UV lempos: instaliuojamos tais atvejais kada žirgui nėra galimybės būti lauke, taip pat žiemos metu gimus kumeliukui.

Priedas Nr.9. Soliariumo įrengimo instrukcija.

7 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS

**7.1. SAVARANKIŠKOS UŽDUOTIES VARIANTŲ APRAŠYMAS IR
VERTINIMO KRITERIJAI**

Užduotis: atlikti žirgo priežiūros šaltuoju metų laiku technologines procedūras (maudymą ir džiovinimą) bei sudaryti intensyviai treniruojamam žirgui mitybos racioną šaltuoju metų periodu, kai arklidės paros temperatūra 6 laipsniai šilumos.

- Technologinę užduotį atlikti pagal žirgo maudymo ir soliariumo naudojimo instrukcijas, laikantis sugaus elgesio su elektriniais prietaisais ir žirgais taisyklių. Mitybos racioną paskaičiuoti pagal raciono sudarymo rekomendacijas šaltuoju metų periodu.

- Išmaudyti žirgą panaudojant reikiamas kosmetines priemones.
- Įjungti soliariumą.
- Parinkti kailio džiovinimo programą.
- Išdžiuvus žirgui, nuvesti žirgą į gardą.
- Sudaryti mitybos racioną.

Užduočiai atlikti skiriamos 6 val.

Vertinimo kriterijai:

- Užduotis atlikta per jai skirtą laiką.
- Užduotis atlikta kokybiškai, laikantis technologinių reikalavimų.
- Užduotis atlikta pagal pateiktą savarankiškos užduoties aprašymą.
- Užduotis atlikta savarankiškai.

MODULIS S.13.3. ŽIRGO TRENIRAVIMAS ŽINGSNIUOTI VAIKŠTYNĖJE
2 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGO TRENIRAVIMO VAIKŠTYNĖJE
ORGANIZAVIMAS

1.1. INOVATYVIŲ ŽIRGO TRENIRAVIMO METODŲ APRAŠAS

Žirgą galima treniruoti ne tik jojant ar vaikant su kordu, bet ir taikant inovatyvius treniravimo metodus.

Žirgų vaikštynė

Automatinės žirgų vaikštynės teigiamai veikia žirgų sveikatą, bei teikia patogumo darbe su jais. Dažnai pasitaiko jog žirgynai neturi pakankamai erdvės įrengti žirgų ganyklas kur jie galėtų laisvai mankštintis. Kita vertus, net ir esant galimybei žirgą laikyti ganykloje neįmanoma užtikrinti, kad būdamas joje, žirgas intensyviai žingsniuotų. Fizinio krūvio intensyvumo trūkumas ir paskatino žirgų augintojus ieškoti alternatyvos, kuri užtikrintų žirgo judėjimą be raitelio intervencijos. Žirgui neužtenka judėti valandą ar dvi per dieną, o būtent tiek dažnas raitelis ar žirgų prižiūrėtojas gali skirti jam laiko. Daugybė žirgų patiria traumas dėl nepakankamo fizinio aktyvumo. Atsiranda kanopų problemos, tokios kaip jų deformaciją ar kraujotakos kanopose sutrikimai. Žirgui stovint garde, kraujas nevaikšto taip intensyviai kaip jam einant žingine, todėl gali sustoti kanopos augimas, o tai sąlygoja sąnarių problemas. Laisvėje žirgai juda bene 16 valandų per parą.

Žirgų bėgimo takelis

Tai privestinis žirgo treniravimo būdas, kai nustatomas takelio judėjimo greitis ir žirgas pagal tai turi judėti įvairiais aliūrais (žingsniu, risčia, šuoliais). Bėgimo takelis yra žirgų vaikštynės alternatyva, neužima daug vietos ir turi vieną privalumą – žirgas takeliu gali bėgti šuoliais.

Žirgų bėgimo takelis ypač efektyvus jaunų žirgų treniravimui, kurie bėga lenktynėse arba ristūnų varžybose. Šio tipo varžybose žirgai karjerą pradeda labia jauni, vos 2 metų, todėl labai svarbu, kad būtų tinkamai išdirbti raumenys, stiprios sausgyslės. Bėgimo takeliai gali būti lygūs, su įkalne ir su nuokalne. Tokiu būdu galima treniruoti skirtingas raumenų grupes.

Žirgų bėgimo takelis vandenyje arba žirgų baseinas

Tai itin inovatyvus, bet labai brangus žirgo treniravimo būdas. Raiteliai, kurie turi galimybę jodinėti upės ar kito vandens telkinio pakrante, turi nemokamą labai efektyvią žirgų treniravimo galimybę. Judant žirgui vandenyje, jis privalo aukštai kelti kojas, labiau dirba raumenys, tačiau vandenyje, dėka sumažėjusio žirgo svorio, neapkraunamos sausgyslės. Tokiam treniravimo būdui naudojami sandaraūs vandens rezervuarai su įrengtu bėgimo takeliu, arba įrengti žirgų baseinai.

1.2. ŽIRGO TRENIRAVIMO VAIKŠTYNĖJE INSTRUKCIJA

Bet kokia nauja patirtis žirgui sukelia įtampą. Automatinės žirgų vaikštynės yra elektrinis įrenginys, kuris skleidžia žirgui nepažįstamą garsą. Taip pat tai yra uždara patalpa, kurios žirgai vengia, nes iš prigimties yra klaustrofobikai ir prie mažų erdvių juos reikia pratinti pamažu.

Patarimai, kaip pratinti žirgą prie automatinės vaikštynės:

1. Jauną ir nepatyrusį žirgą pirmiausiai reikia pripratinti pajutus tempimą (už kantaro) eiti į priekį.

2. Kartu su žirgu įeikite į vaikštynę ir leiskite jam ją apžiūrėti, apuostinėti. Tai reikėtų padaryti tol, kol vaikštynė dar neįjungta ir nėra kitų žirgų joje. Dažniausiai žirgai išsigąsta didelių įrengimų, todėl jiems reikia laiko apsibrasti.

3. Atveskite žirgą prie veikiančios vaikštynės, kad jis matytų joje vaikstančius žirgus. Taip jam bus ramiau suvokiant, kad įrenginys nesukelia įtampos ir pavojaus kitiems žirgams.

4. Įvedę į neveikiančią vaikštynę fiksokite žirgą tam skirtoje vietoje ir pabūkite su juo kol pajusite, kad jis pamažu atsipalaiduoja. Galite naudoti paskatinimui skanėstus ar tiesiog šveniai glostyti žirgą.

5. Nustatykite vaikštynę lėčiausiu greičiu ir eikite kartu su žirgu kol jis jausis visiškai ramus. Šiuo periodu svarbu, kad jis jaustųsi saugus ir nebūtų paliktas vienas.

6. Pasišalinkite iš vaikštynės ir leiskite žirgui vaikščioti joje vienam, bet likite netoliese ir stebėkite kaip jis jaučiasi. Net ir po pirmo sėkmingo bandymo reikėtų keletą kartų likti netoliese ir stebėti žirgą.

7. Naudojantis vaikštyne, kai joje yra daugiau nei vienas žirgas, reikėtų laikytis tam tikros simetrijos. Pavyzdžiui, jeigu vaikštynė yra keturių vietų ir joje tuo metu vaikšto du žirgai, tai juos reikėtų suleisti tik į kas antrą vaikštynės tarpą. Jeigu vaikštynė yra šešių vietų, paskistiti žirgus taip, kad jie eitų vienas nuo kito skiriami per dvi vietas (du tarpus) ir t.t.

8. Vaikštynę įrenginėti reikia toje vietoje, kurios nepasiekia saulės spinduliai, bent jau stengtis, kad dieną ten būtų pavėsis. Tai apsaugos žirgus nuo perkaitimo.

9. Prieš didinant greitį iki risčios lygio, reikėtų, kad žirgas būtų pilnai apsipratęs su visais žingsnės greičio lygiais. Pavojus kyla tuomet kai žirgas vaikštynės verčiamas greičio nedidina.

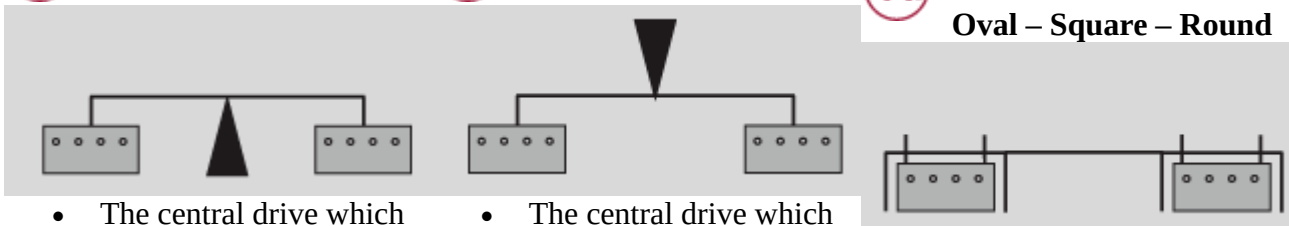
10. Automatinėje vaikštynėje žirgas negali zovaduoti. Kyla realus pavojus traumoms. Užtikrinkite, kad jūsų vaikštynėje veikia automatinis išsijungimas kai žirgas suklumpa ar nukrenta.

11. Automatinės žirgų vaikštynė negali būti absoliutus treniruočių pakaitalas.

Priedas Nr. 10. Žirgo treniravimo vaikštynėje instrukcija. Skraidrės.

1.3. NUORODA Į ŽIRGŲ VAIKŠTYNĖS KATALOGĄ

KRAFT - Construction Styles

 Ground Standing Horse Walker Round	 Ceiling Mounted Horse Walker Round	 Rail-Gliding Horse Walker Oval – Square – Round
		
The central drive which holds the rotating arms and gates stands on the ground.	The central drive which holds the rotating arms and gates is mounted to the ceiling.	Framework above the horses holds a continuous track. Mobile separation gates suspended from rolling mechanisms run along the track.

[Ground horse walker \(round\) with fence, type A, B or C](#)

There are various fence variants and various control systems available for ground horse walkers with an enclosed pen. They are conceived for 4 - 10 horses and have a diameter of 12 - 40 m.

[more](#)

[Ground horse walker \(round\) with a partial roof](#)

Ground horse walkers (round) with a partial roof protect horses against the wind and rain; the installations can be used throughout the whole year. They are conceived for 4 - 10 horses and have a diameter of 12 - 40 m.

[more](#)

[Rail-gliding horse walkers \(oval, round, quadratic\)](#)

[Standard Horse Walker \(round\) with Partial Roof, ECO model, without foundations](#)

Standard Horse Walker with Partial Roof protects horses from wind and rain; the horse walkers can thus be used year-round. They are designed for 4 to 6 horses and 15 (49') or 18 (59') Meters.

[more](#)

[Ceiling-mounted horse walker \(round\) with lunging circle](#)

Ceiling-mounted horse walkers have a very spacious interior which can be used very well for lunging purposes. They are conceived for 4 - 10 horses and have a diameter of 12 - 40 m.

[more](#)

[Water horse walkers, oval and round - System Voncini](#)

The design principle of rail-gliding horse walkers allows manufacture of horse walkers of any desired size. Rail-gliding horse walkers can be fitted out with a partial roof.

[more](#)

Water horse walkers, System Voncini, were developed to warm up horses, at the same time as to build up the muscles and to relax them, as well as to achieve a rehabilitation effect.

[more](#)

2 MOKYMO ELEMENTAS. ŽIRGO FIZINIO KRŪVIO PASKIRSTYMAS TRENIRUOJANT VAIKŠTYNĖJE

2.1. ŽIRGO FIZINIO KRŪVIO PASKIRSTYMO TRENIRUOJANT VAIKŠTYNĖJE METODINĖS REKOMENACIJOS

Žirgo fizinis krūvis vaikštynėje priklauso nuo to, koku tikslu vaikštynę naudojama. Išskiriamos kelios pagrindinės vaikštynės panaudojimo galimybės:

1. Naudojama kaip žirgo išvedžiojimo priemonė, kai nėra galimybės arba nesaugu paleisti jį į aptvarą. Tokiu atveju naudojamas tik žingsnio greitis. Kadangi šis greitis yra kelių pagreičių, tai galima juos taikyti visus iš eilės arba pasirinkti tik vieną greitį.
2. Naudojama žirgui išsivaikščioti po darbo. Neretai po treniruotės žirgams nesuteikiama pakankamai laiko atsipūsti. Pastatyti algal į gardą jie po sunkios treniruotės sunkiai atpalaiduoja raumenis. Dažnai žirgai prakaituoja garde dėl to, kad nebuvo pakankamai išvedžioti. Tokiu atveju naudojamas lėčiausias žingsnio greitis, nes žirgas turi atsipūsti ir vėl iš naujo nesusilti.
3. Naudojama kaip apšilimo priemonė prieš treniruotę. Siekiant maksimaliai sumažinti žirgo nugaros raumenų įtampą, prieš jojimą rekomenduojama žirgui leisti parisčiuoti laisvai (be raitelio ant nugaros). Šiuo atveju žirgas penkias minutes turi pažingsniuoti vaikštynėje, kad apšiltų raumenys ir sausgyslės. Galima naudoti visus žingsnio greičius iš eilės. Po to dešimčiai minučių įjungti vidutinės risčios tempą. Po risčios žirgas turėtų vėl penkias minutes pažingsniuoti.
4. Naudojama kaip alternatyvi žirgo treniravimo priemonė. Žirgas atlieka pilną treniruotės darbą dviem aliūrais – žingsniu ir risčia. Šiuo atveju žirgas pirmiausiai penkias minutes turi pažingsniuoti vaikštynėje, kad apšiltų raumenys ir sausgyslės. Pradėti žingsniuoti reikia nuo lėčiausio žingsnio tempo. Pažingsniavus perjungiamas risčios greitis. Taip žirgas turėtų bėgti 15 minučių. Iš pradžių risčios tempas turi būti lėtesnis, o nuo vidurio treniruotės galima jį padidinti. Parisčiavus 15 minučių, žirgas turi vėl pažingsniuoti 5 minutes, poto vėl 15 minučių parisčiuoti ir pabaigoje 10 minučių pažingsniuoti.

Treniruojant žirgą vaikštynėje, risčios ir žingsnio santykis priklauso nuo žirgo amžiaus ir jo darbo intensyvumo. Jauniems, mažą krūvį turintiems žirgams skiriamos dvi risčios po 10 minučių su tarpiniais 5 minučių pažingsniavimais. Didesnį krūvį turintiems žirgams galima skirti dvi risčias po 15 minučių su tarpiniais 5 minučių pažingsniavimais arba dvi risčias po 20 minučių su tarpiniais 10 minučių pažingsniavimais. Jei yra didinamas risčios laikas, didinamas ir žingsniavimo laikas. Zovados aliūras vaikštynėje nenaudojamas dėl žirgų saugumo, kad nepargriūtų.

Naudojant treniravimo vaikštynėje metodą reikia nepamiršti, kad jis negali būti absoliutus treniruočių jojant pakaitalas.

3 MOKYMO ELEMENTAS.ŽIRGO PARUOŠIMAS TRENIRAVIMUI VAIKŠTYNĖJE

**3.1. ELGESIO SU ŽIRGU ESANT IŠORINIAMS DIRGIKLIAMS METODIKA
REMIANTIS GOODNIGHT J. “PSYCHOLOGY AND LANGUAGE OF HORSE”**

Dar prieš tikėdamiesi kada nors bendrauti su žirgu, valdyti jį, suprasti ką reiškia jo kūno kalba, turime išsiaiškinti jo pagrindines psichologines savybes - tai kas motyvuoja jo elgesį. Pirmiausia, žirgai nėra plėšrūs gyvūnai. Jie yra itin jautrūs, todėl sunku žmogui suprasti ir įvertinti ką reiškia būti žirgu. Nors žirgai prijaukinti jau tūkstančius metų, mes per daug nesistengiame juos suprasti, išsiaiškinti jų instinktyvius poelgius. Nors jiems pavojingų plėšrūnų nėra daug, tačiau žirgas jų tikisi už kiekvieno kampo, kiekvienoje jam nepažystamoje ir nepatikomoje vietoje. Baimė yra tai, kas daro jų gyvenimą neramų. Žirgai yra bandos gyvūnai, jų išlikimas priklauso nuo bandos. Yra saugos skaičius. Bandos elgesys yra dar vienas svarbus motyvuojantis veiksnys žirgų ir žmonių kasdieniniuose santykiuose. Kiekvienas žirgo judesys turi prasmę ir jis, jei tai tik įmanoma, visą laiką juda link bandos, nes ten jis jaučiasi saugus. Viena iš pagrindinių sąlygų sklandžiam bendravimui su žirgu yra ta, kad jis visuomet turi jaustis saugus. Tai reiškia, jis turi jaustis bandoje. Žirgas, kuris nuolat galvoja, kad jo tyko pavojai, nesugeba daryti nieko kito, negali atsipalaiduoti. Trumpai tariant, žirgui reikalingas geranoriškas lyderis, kuris gebės suteikti jam saugumo ir komforto jausmą.

Visų gyvūnų elgesį, įskaitant ir žmogaus, galima suskirstyti į dvi kategorijas: instinktyvus ir išmoktasis. Žirgo instinktyvus elgesys yra suskirstytas į 7 kategorijas, kurios beveik pilnai yra suformuotos nuo gimimo. Jos apima žirgo instinktą reaguoti pirmiau nei pagalvoti, instinktą reprodukcijai, gynybai, ėdimui/ gėrimui, eliminavimui, bandos jausmui, smalsumo (tai kas jo negali suvalgyti, žirgui tampa labai įdomus).

Žirgo instinktus labai svarbu žinoti ir suprasti, kad mokymo, treniravimo metu jiems galėtų būti padaryta įtaka. Reikia padėti jiems suprasti, kad žmogaus atliekami veiksmai, ar jam keliami reikalavimai neturi kelti baimės. Skatinti smalsumą ir pasitikėjimą. Tinkamomis aplinkybėmis žirgas tam tikrus dalykus išmokyti gali labai greitai. Tarkim, jei žirgui dedant kamanas, jūs nuo jo atsitraukiant vos jam grubiau kilstelėjus galvą, tuomet kitą kartą žirgas vėl pakels galvą suprasdamas jog šis veiksmas padeda jam išvengti kamanojimo. Pirmas kartas atmesti galvą galėjo būti instingtyvus, nes artėjanti prie jo burnos daiktas yra nepažįstamas, tačiau kitas kartas tokio poelgio jau gali reikšti, kad žirgas išmoko išsisukti nuo jam nepatogios situacijos. Žirgo smegenys yra tris kart mažesnės už žmogaus, tačiau jo atmintis yra puiki, nors samprotavimo ir problemų sprendimo lygis nėra aukštas. Todėl žirgas, susidūręs su problema, pradeda eksperimentuoti, ką reikia padaryti, kad tai kas jį erzina pasitrauktų iš kelio. Tai yra priežastis, kodėl žirgas eina atgal bandydamas ištraukti iš rankų vadeles savo šeiminkui, verčia galvą į viršų. Todėl kitą kartą, kai

žirgas nori eiti ta kryptimi, kurią jis pasirinko, yra labai svarbu, jam to neleisti tol, kol jis dar tik dvejoja ir jo pasipriešinimas yra instinktyvus, nes jeigu tai peraus į tai, ką jis išmoko (tarkim, tempia tol kol jus nusileidžiat ir tuomet gauna galimybę judėti savo pasirinkta kryptimi), tuomet iškil daygybe problemų tolimesnėse treniruotėse. Žirgo išmoktas elgesys jam suteiks daugiau jėgų siekti išsilaisvinimo ir žmogus menkai galės tam pasipriešinti. Dauguma problemų kyla dėlto, kad žmogus nekreipia dėmesio į žirgo gerą elgseną ir jo neskatina, neapdovanoja (paglostymais, skanėstais), o užakcentuoja tik blogą elgesį. Laikas yra itin svarbus nes paskatinti ar nubausti žirgą jūs turite vos 3 sekundes.

Kitas svarbus žirgų psichologijos komponentas yra bandos hierarchijos supratimas ir kurioje vietoje šioje hierarchijoje yra žmogus. Trokštamiausias bendravimas tarp žmogaus ir žirgo yra dviejų banda. Pagal bandos taisykles (o tai yra vienintelės taisyklės, kurias suprantas žirgas) hierarchija yra linijinė, tai reiškia, kad kiekvienas bandos individas yra dominuojantis arba pavaldus. Galvojant apie žmogaus ir žirgo santykius kaip apie dviejų bandą, vienas turi būti dominuojantis, kitas paklūstantis. Idealiu atveju dominuojantis yra žmogus, bet tai retai pasitaiko.

Skirstomoji eilė bandoje yra įtvirtinama tuomet, kai dominuojantis žirgas (alfa individas) kontroliuoja bandos išteklius (maistą, vandenį, prieglobstį, kitus žirgus) ir kontroliuoja erdvę ir elgseną kitų individų. Dirbant su žirgais, būtina suprasti, kaip jūsų pačių elgesys įtakoja jūsų poziciją bandoje. Duodamas iš rankos maistas gali reikšti, kad žirgas jaučiasi dominuojantis, nes jis kontroliuoja žmogaus veiksmus ir ima iš jo maistą. Labai svarbu pagalvoti apie veiksmą ir reakciją; jeigu žirgo veiksmas nulemia tai, kad žmogus sureaguoja, tuomet žirgas valdo situaciją, jeigu žmogus imasi veiksmo į kurį sureaguoja žirgas, tuomet žmogus užima valdančiojo poziciją.

Bandos lyderis, arba alfa individas yra atsakingas už bandos saugumą ir per kelias sekundes turi sugebėti priversti bandą kautis. Lyderis užsitarnauja bandos pagarbą, šlovinimą, paklusnumą jam, dėmesingumą kontroliuodamas kiekvieną jų žingsnį, kontroliuodamas išteklius. Ir nors bandos lyderis turi privilegiją pirmas gauti maisto ir vandens jam tenka didelė atsakomybė apsaugant savo bandą ir palaikant joje tvarką. Alfa narys kontroliuoja kitus bandos narius naudodamas savo kūno kalbą. Kiekviena poza ar gestas skirta tam, kad vyktų bendravimas. Jei lyderis nuleidęs galvą tyliai rupšnoja žolę, visa likusi banda jausis atsipalaidavus. Jei jo galva pakyla, ausys stačios, raumenys įtempti - bandai pavojaus signalas. Banda pasiryžusi sekti lyderį, kad ir kur jis ją vestų. Norėdamas užtikrinti, kad sustresavę bandos nariai atkreipė į jį dėmesį, karts nuo karto suburia juos į vieną būrį tam, kad banda įprastų į jį sureaguoti. Jei alfa narys suskliaudžia ausis ir parodo dantis žengdamas link paklusniojo nario, jis žino, kad reikia nedelsiant atsitraukti. Jei paklusnysis narys nereaguoja į tokį gestą pakankamai greitai, gali būti, kad lyderis ant jo kūno

paliks keletą dantų ar kanopos žymių. Paklusnieji bandos nariai labai greitai išmoksta stebėti lyderio kūno kalbą ir bet kuriuo metu sureaguoti į jo judesius.

Argi nebūtu nuostabu jei bendravimas tarp žmogaus ir žirgo būtų paremtas nuolatiniu atsaku, be derybų ar kompromisų? Jei turėtumėm galimybę stebėti bandą, išmoktumėm atpažinti subtilią komunikaciją. Pavyzdžiui, išsigandęs žirgas pakelia galvą, uodegą, sulaiko kvėpavimą. Visi jo veiksmai skirti pertransliuoti išorinį pavojų visai bandai ir jie tuoj pat sureaguos taip, kaip jų gentainis. Žirgai yra atspindys kitų gyvūnų emocijų (įskaitant ir žmogaus) aplink juos.

Žirgai bendrauja visu savo kūnu, kartais tai gali būti ir keliama garsai, kurie išreiškia emocijas. Jie greitai išmoksta žmogaus kūno gestus. Stebint žirgų kūno kalbą, gali daug ką suprasti apie jo emocinę būklę. Žirgai yra labai emocingi ir vieni iš jautriausių žinduolių. Atsipalaidavęs ir saugiai besijaučiantis žirgas laiko galvą nuleidęs, apsilaižo lūpas, kramto, giliai kvėpuoja. Kiekviena žemėjanti žirgo galvos pozicija rodo atsipalaidavimą, kylanti - įtampą. Žirgas taip pat gauna grįžtamąjį ryšį per žmogaus kūno kalbą, tik pats žmogus to nelabai supranta. Pirmas žingsnis, kontroliuojant žirgo veiksmus, turi būti pačio žmogaus kontroliuojama kūno kalba. Žirgas pastebės žmogaus pozą, kojų judesius, pečius, balso toną, kvėpavimo ritmą. Svarbu stebėti pačio savęs veiksmus ir suprasti, kad nuolat bendraujate su žirgu. Jei žirgas žengs žingsnį link jūsų ir jūs atsitrauksite, taip parodysite, kad jis vadovauja. Jei išsigąsite, įtempsite raumenis, kvėpavimas patankės, galite būti tikras, kad žirgas bus jūsų veidrodinis atspindys. Būdamas pasyvus šalia žirgo, taip pat parodote, jog jis gali užimti lyderio poziciją.

Pabandykite pasinaudoti kūno kalbą, kai kitą kartą jūsų žirgas įsitemps. Giliai įkvėpkite ir iškvėpkite atpalaiduodamas pečius ir kaklą. 9 iš 10 kartų žirgas jus pamėgdžios, taps ramus ir paklusnus. Žirgas atsipalaiduoja stipraus lyderio akivaizdoje; žino, kad juo bus pasirūpinta; štai kodėl žirgas priima lyderį ir susitaiko su paklusnaus nario pozicija.

Žirgams būdingos vos kelios garsinės išraiškos, kuriomis jie bendrauja: žvengimas, prunkštimas, gugavimas. Šios garsinės išraiškos turi specifines reikšmes. Žvengimas bandos šauksmas, gugavimas skirtas išreikšti prielankumą, prunkštimas rodo išgąstį ir agresiją.

Natūrali žirgininkystė skatiną darbą su žirgu nuo žemės. Taip kontroliuojama žirgo erdvė, kol jis tampa paklusniu nariu. Be erdvės kontroliavimo dar išmokstama ir bendrauti su žirgu per savo kūno kalbą, ar net garsines išraiškas.

Norit turėti laimingą žirgą, kuris paklustų jums, gerbtų, kuris vykdykdytų bet kokius jūsų nurodymus ir atsakytų jums, pirmiausiai turite tapti jam lyderiu ir užsitarnatuti jo pagarbą. Išmokite kontroliuoti savo žirgo erdvę, bendraukite su juo tokia kūno kalba, kurią ji suprastu, ir jis jus dievins.

Priedas Nr.5. Elgesys s užirgu esant išoriniams dirgikliams. Skaidrės.

4 ELEMENTAS. ŽIRGO TRENIRAVIMAS VAIKŠTYNĖJE

4.1. DARBŲ SAUGOS INSTRUKCIJA DARBO SU ŽIRGU VAIKŠTYNĖJE METU

- Pirmiausiai reikia įsitikinti, ar vaikštyinė veikia, ar jos dalys yra tvarkingos, saugios, ar grindų danga neslidi, ar tvarkingas elektrinis paleidimo prietaisas.
- Naudojantis vaikštyne reikia laikytis sugaus elgesio su elektriniais įrenginiais taisyklėmis ir vadovautis vaikštyinės naudojimo instrukcija.
- Įsitinkite, kad jūsų vaikštyinėje veikia automatinis išsijungimas jei žirgas suklumpa ar nukrenta.
- Žirgą įvesti į vaikštynę kol ji dar neįjungta ir nėra kitų žirgų joje.
- Į vaikštynę įeiti kartu su žirgu ir leisti jam ją apžiūrėti, apuostinėti.
- Įvedę žirgą į neveikiančią vaikštynę, fiksuokite žirgą tam skirtoje vietoje ir pabūkite su juo kol pajusite, kad jis pamažu atsipalaiduoja.
- Nustatykite vaikštynę lėčiausiu greičiu ir eikite kartu su žirgu tol, kol jis jausis visiškai ramus.
- Pasišalinkite iš vaikštyinės ir leiskite žirgui vaikščioti joje vienam, bet likite netoliese ir stebėkite kaip jis jaučiasi.
- Naudojantis vaikštyne, kai joje yra daugiau nei vienas žirgas, reikėtų laikytis tam tikros simetrijos. Pavyzdžiui, jeigu vaikštyinė yra keturių vietų ir joje tuo metu vaikšto du žirgai, tai juos reikėtų suleisti tik į kas antrą vaikštyinės tarpą. Jeigu vaikštyinė yra šešių vietų, paskistiti žirgus taip, kad jie eitų vienas nuo kito skiriami per dvi vietas (du tarpus) ir t.t.
- Prieš didinant greitį iki risčios lygio, reiktų, kad žirgas būtų pilnai apsipratęs su visais žinginės greičio lygiais. Pavojus kyla tuomet kai žirgas vaikštyinės verčiamas greičio nedidina.
- Sugedus įrenginiui, ar sulūžus kokiam nors karkaso detalei, reikia kuo skubiau išjunti vaikštynę ir pašalinti iš jos žirgus.

4.2. ŽIRGŲ VAIKŠTYNĖS ĮRANGOS SPECIFIKACIJA IR EKSPLOATACIJOS INSTRUKCIJA

Priedas Nr.12. Žirgų vaikštyinės specifikacija ir eksploatacijos instrukcija

4.3. VAIZDO ĮRAŠAI

Priedas Nr.11.1., 11.2., 11.3. Žirgo treniravimas vaikštyinėje. Vaizdinė medžiaga (DVD)

5 MOKYMO ELEMENTAS. SAVARANKIŠKA UŽDUOTIS

**5.1. SAVARANKIŠKOS UŽDUOTIES VARIANTŲ APRAŠYMAS IR
VERTINIMO KRITERIJAI**

I variantas. Jauno žirgo treniravimo vaikštyneje technologinio proceso atlikimas.

- Technologinę užduotį atlikti pagal žirgo fizinio krūvio paskirstymo treniruoiant vaikštyneje metodines rekomendacijas ir žirgo treniravimo vaikštyneje instrukciją.
- Sudaryti nurodyto amžiaus žirgo treniruotės grafiką.
- Saugiai įvesti žirgą į vaikštynę ir teisingai jį fiksuoti.
- Teisingai nustatyti vaikštynės judėjimo greičius pagal reikiamą aliūrą.
- Po treniruotės saugiai išvesti žirgą iš vaikštynės.

II variantas. Vidutinį darbo krūvį gaunančio žirgo treniravimo vaikštyneje technologinio proceso atlikimas.

- Technologinę užduotį atlikti pagal žirgo fizinio krūvio paskirstymo treniruoiant vaikštyneje metodines rekomendacijas ir žirgo treniravimo vaikštyneje instrukciją.
- Sudaryti nurodyto amžiaus žirgo treniruotės grafiką.
- Saugiai įvesti žirgą į vaikštynę ir teisingai jį fiksuoti.
- Teisingai nustatyti vaikštynės judėjimo greičius pagal reikiamą aliūrą.
- Po treniruotės saugiai išvesti žirgą iš vaikštynės.

Užduočiai atlikti skiriamos 6 val.

Vertinimo kriterijai:

- Užduotis atlikta per jai skirtą laiką.
- Užduotis atlikta kokybiškai, laikantis technologinių reikalavimų.
- Užduotis atlikta pagal pateiktą savarankiškos užduoties aprašymą.
- Užduotis atlikta savarankiškai.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Arklių auginimas. Vetinfo specialus numeris 2005/9-10
2. Belebros horse exercisers. Practical value (c) Almarit BV, The Netherlands 2009
3. Biggs S. „Batting your horse without battle.“ 2003
4. Goodnight J. Horse Psychology & the Language of Horses © 2007
5. Goodwood Equin soliarium. Infrared Emitter installation instructions Installation information (Issue 1.0 07/2012)
6. Hempfling K.F. Dancing with horses. 2000 Trafalgar Square publishing
7. Hempfling K.F. The Horse Seeks Me. My Way of Body Language. 2010 Cadmos Books
8. Hermesen J. Arkliai, enciklopedinis žinynas. V. 2003
9. Lietuvos Respublikos gyvūnų globos, laikymo ir naudojimo įstatymas. 1997 m. lapkričio 6 d. Nr. VIII-500. Vilnius
10. Maisto ir veterinarijos tarnybos statistiniai duomenys 2012 metai. Žirgų importas, eksportas, registruotų arklių skaičius
11. Parelli P. „Natural approach to horse training“ 2011 California, USA
12. Priefet Ranch Equipment. 6-Horse panel walker installation instructions.
13. Schorzman D. „Horse training using automatic walkers“ 2007
14. Swift S. Jojimo pagrindai. Alma Litera. 2004
15. Tellington- Jones L. „The ultimate horse behavior and training book: enlightened and revolutionary solutions.“ 2006

Internetiniai šaltiniai:

1. <http://www.kraft-horsewalker.com/en/home/index.php> Kraft automatinės žirgų vaikštynės
2. <http://www.rolf-meyer-scharringhausen.de/light.html> Summerwind soliarium
3. www.horsemarket.lt
4. www.harmonypark.lt
5. http://www.cet-equine-spa.com/cet_equine_spas.html Equine water spa
6. <http://www.incontour.com/clipandbraid/typesofclips.html> Common types of horse clips
7. <http://67.23.44.187/equestrianelect/vms.htm> Equine training system
8. <http://www.avena.lt/reikmenys-zirgams-ir-raiteliams/zirgu-kirpimo-masinos>
9. <http://www.kraft-horsewalker.com/en/horse-walker/horse-walker.php> Kraft construction styles
10. <http://www.epaper.fi/reader/?issue=28430;00e2f9616da3ce88322e7d039eea023c> Horse care and riding catalog

PRIEDAI

1. Žirgo treniravimas bėgimo takelyje. Vaizdinė medžiaga
2. Hidroterapija. Vaizdinė medžiaga
3. 7 Parelli žaidimai. Vaizdinė medžiaga
 - 3.1. Pirmas žaidimas
 - 3.2. Antras žaidimas
 - 3.3. Trečias žaidimas
 - 3.4. Ketvirtas žaidimas
 - 3.5. Penktas žaidimas
 - 3.6. Šeštas žaidimas
 - 3.7. Kumeliuko imprintingas
4. Horse bodylanguage (žirgų kūno kalba) treniravimo metodai. Vaizdinė medžiaga (4.1.,4.2.)
5. Elgesys su žirgu esant išoriniams dirgikliams. Skaidrės
6. Žirgo maudymas. Vaizdinė medžiaga
7. Žirgo kailio kirpimas. Vaizdinė medžiaga (7.1.,7.2.,7.3.,7.4.)
8. Žirgų soliariumo naudojimas. Vaizdinė medžiaga (8.1.,8.2.)
9. Žirgų soliariumo įrengimo instrukcija
10. Žirgo treniravimo vaikštyneje instrukcija. Skaidrės
11. Žirgo treniravimas vaikštyneje. Vaizdinė medžiaga. (11.1.,11.2.,11.3.)
12. Žirgų vaikštynės specifikacija ir naudojimo instrukcija